

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XVII, številka 4, april 2012, ISSN 1318-797X

Ljubljana

23,48
56. Pohod ob žici

4
Razgrnjen
dopolnjeni osnutek
sprememb
in dopolnitev
izvedbenega
dela Občinskega
prostorskega načrta

16
Mestni redarji –
partnerji pri
zagotavljanju reda in
varnosti

40
Rezultati nadzora
pitne vode 2011

Nadomestne volitve za župana 2012

Slovesna prisega župana Zorana Jankovića

11. aprila 2012

ŽUPAN ZORAN JANKOVIĆ SI JE NA NADOMESTNIH VOLITVAH 25. MARCA 2012 PONOVRNO PRIDOBIL VELIKO ZAUPANJE LJUBLJANČANK IN LJUBLJANČANOV. OD SKUPNO 224.385 VOLILNIH UPRAVIČENCEV SE JE GLASOVANJA UDELEŽILO 103.327 VOLIVK IN VOLIVCEV. ZANJ JE SVOJ GLAS ODDALO 61.727 LJUBLJANČANK IN LJUBLJANČANK ALI 60,99 ODSOTKA VSEH GLASUJOČIH.

DRUGI KANDIDATI SO DOSEGLI NASLEDNJE REZULTATE: MOJCA KUCLER DOLINAR 25,80 ODSOTKA ALI 26.115 GLASOV, MIHA JAZBINŠEK 6,48 ODSOTKA ALI 6.553 GLASOV, VITO ROŽEJ 4,10 ODSOTKA ALI 4.148 GLASOV, DR. MATJAŽ GLAVAN 1,08 ODSOTKA ALI 1.090 GLASOV, GREGOR ŠKERL 0,88 ODSOTKA ALI 887 GLASOV, JOŽEF JARH 0,36 ODSOTKA ALI 367 GLASOV IN JOŽE DRNOVŠEK 0,31 ODSOTKA ALI 317 GLASOV.

ŽUPAN ZORAN JANKOVIĆ JE SLOVESNO PRISEGEL 11. APRILA 2012 NA 4. IZREDNI SEJI MESTNEGA SVETA MESTNE OBČINE LJUBLJANA.

Ljubljana

Praznovanje herojske zgodovine

Slovesna prisega župana Zorana Jankovića	2
Akad. Ciril Zlobec: Praznovanje herojske zgodovine	3
Tomaz Souvan: Razgrnjen dopolnjeni osnutek sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta	4
Mestni nagrajenci s področja varstva pred nesrečami	6
Jubilejno leto Kinološkega društva Ljubljana	7
Emi Vega: Gospodarski potencial kreativnih industrij	8
Ana Ambrož Strle: Kulturni inštituti v Ljubljani I	10
Uršula Cetinski: Gledališki festival Prelet	12
Marjana Lavrič: MUZA – festival knjige in umetnosti	13
J. K.V.: Ljubljanske razglednice	14
Nada Beznik: Ana Hribar, igralka	15
Nova strategija mestnega redarstva	16
Staša Cafuta Trček: Vtisi tujih popotnikov o Ljubljani	19
Predstavitve dela Zdravstvenega doma Ljubljana	20
Pohod po Poti spominov in tovarištva, 70 let od zapore Ljubljane	23
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Mirjane Ribič	27
Četrtni razgledi	28
Mag. Maruška Markovčič: Nepremična etnološka dediščina ljubljanskega podeželja	34
Emi Vega: Barje – dragocen delujoči ekosistem	36
Vita Kontič: Zrak v Ljubljani – stanje, trendi, ukrepi	38
Dr. Brigita Jamnik, Marjetka Žitnik: Rezultati nadzora pitne vode 2011	40
Ljubljanske novice	42
Okoljske meritve	47
Program 56. Pohoda ob žici	48

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Pohodniki pri Koseškem bajerju, foto: arhiv MOL

Spodaj: Mestni redar pomaga občanki, foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3

Akademik Ciril Zlobec, foto: arhiv MOL

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: podžupan v začasnem opravljanju funkcije župana Aleš Čerin. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos – Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 121.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Ne le pesnikom (vseh starosti) in mladim ljudem že sama beseda maj pomeni veliko več kot koledarski pojem, je pravi sinonim nečesa pozitivnega, ohrabrujočega, preroditvenega. Lahko bi rekli: Slovencem še posebej, saj se nam je v tem času dogaja kar nekaj velikih praznikov, ki so nepremakljivo dejstvo naše nacionalne zgodovine ter naše zgodovinske in civilizacijske vpetosti v čas in prostor, ki sta naša usoda in dediščina.

S praznovanjem prvega maja imamo od časa do časa nekaj »interpretativnih« težav s tehtanjem, ali gre za razredno (delavski) praznik, za ideološko obarvano reminiscenco na nekaj, kar naj bi v naši postmoderni družbi izgubilo že ves smisel. Ali pa nam gre za novo, našemu času in razmeram primerno posodobitev treh klasičnih zahtev prvomajskih čikaških stavkajočih pred več kot sto leti – za naravne pravice do pravičnega, »tristopenjskega« delovnega dne (8+8+8), ki naj bi poleg pravice do zakonjenega osemurnega delovnika zagotavljal tudi človeka dostojen čas za počitek, za izobrazbo, za razvedrilo, za vse tisto, kar nam kot nerazdružljiva trojnost družbenega in osebnega šele omogoča človeka dostojno življenje. Če je bila ta zahteva ob svojem rojstvu še revolucionarna razredna zahteva stavkajočih delavcev, je v našem času postala že etični imperativ družbe, civilizacije. In pri nas Slovencih se je prav z mislijo, da je etično utemeljena družba možna, uveljavil prvi maj kot sproščeno praznovanje našega pozitivnega odnosa do življenja.

Ljubljana, mesto heroj, že leta odmevno ohranja to prvomajsko pozitivno razpoloženje in ga skuša ohraniti v nas vse do velikega slovenskega in svetovnega praznika zgodovine – 9. maja, dneva osvoboditve. K tema dvema praznikoma s ponosom prištevamo slovenski veliki preludij v upor proti okupatorju. Prav je, da tudi ta praznik ohranjamo v svoji zavesti, v svojem zgodovinskem spominu, pa naj ga, glede na svoje intimno razpoloženje usakogar izmed nas, imenujemo faktografsko kot 27. april – brez prilastika sicer neovrgljive zgodovinske ustanovitve OF, ali kot dan upora proti okupatorju. In z nič manjšo zgodovinsko samozavestjo sodi v ta sklop praznikov kot sklepno nacionalno zgodovinsko dejanje tudi bližnji dan državnosti.

Vsekakor izjemna zgostitev praznikov, ki jim, žal, pogosto povsem po nepotrebnem spet in spet jemljemo mero njihove zgodovinske dejanskosti, namesto da bi jih doživljali kot priložnost za razmislek o našem usakokratnem odnosu do njih, ko se kot dediči svojih prednikov in svoje preteklosti skušamo trdneje umestiti z današnjo razruvano dušo in razbolelim srcem svoje zgodovinske podobe. Ker naša zgodovina – z izjemo narodnoosvobodilnega boja – ni opazneje vgrajena v svetovni tok, jo radi sproti prilagajamo trenutnim domačim potrebam. Kot na primer v teh dneh vprašanje, kaj nas bolj določa, (nacionalna) kultura ali globalni kapital. Kaj je bilo in naj bo prednostno za našo jutrišnjo zgodovino. Tudi ob praznikih, morda takrat še posebej, radi popravljamo (»posodabljam«) svojo zgodovino, pogosto v najbolj neprimernih oblikah, tako da drug drugega krivimo za vse neuspešnosti v našem usakodanu z zlorabo zgodovine, z omadeževanjem njene čistosti, njenih visokih ciljev, z izdajo njenih idealov.

Namreč: zmerom bomo v stiski, moralni, politični in strokovni, če bomo svojo sprotnost življenja merili, sodili, presojali in obsojali in soočanju z najvišjimi zgodovinskimi vzponi. Zgodovina, vredna tega imena, je v logiki našega življenja le trenutek, pa čeprav je trajal, kot NOB, polna štiri leta. Nепrecenljivo dragocen trenutek, ki nas prav v stiski, malodušju, v razočaranjih, individualno kdaj celo v obuču, lahko navdaja z zavestjo, česa smo bili mi ali naši predniki tudi v najtežjih razmerah sposobni narediti, s kakšno dejansko in etično držo (s)m o znali premagovati nepremagljivo. Ta spomin in ta zavest nam morata biti v oporo v usakokratni stiski, tudi spodbuda in kažipot izhoda iz zagate.

Naj nam bodo torej letošnji aprilsko-majski prazniki priložnost za sprostitve duha in telesa, priložnost za trezen, poglobljen razmislek o tem, kaj smo in kaj zmoremo biti v času naše tokratne usakdanosti – z ohrabrujočo mislijo na pozitivne zgodovinske trenutke, ko nam je uspelo biti več, kot se nam danes zdi človeško mogoče.

Povrnimo si, pa ne le za praznike, več veselja do življenja, dovolj volje do večjega samospoštovanja, ki je v sedanjih težkih eksistencialnih razmerah pri nas in v svetu že nevarno načeto.

Praznujmo samozavestno, veselo. In, kajpak, z razlogom.

Akademik Ciril Zlobec

Razgrnjen je dopolnjeni osnutek sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta

Tomaž Souvan

Fotografije: Dunja Wedam

Z gradbenimi črtami in določili o višinskih gabaritih so natančneje določeni prostorski pogoji za umestitev nadomestnega objekta, ki bo dopolnil program dejavnosti RTV in nadomestil vrzel, ki je nastala z odstranitvijo prejšnjega dotrajanega objekta.

S spremembo izvedbenih pogojev bo ob moščanski tržnici mogoče zgraditi podzemne garaže in dodatne poslovne površine.

Mestna občina med 16. aprilom in 16. majem 2012 javno razgrinja dopolnjeni osnutek Sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana (OPN MOL-ID), ki je bil sprejet v letu 2010. Skladno s statutom Mestne občine Ljubljana ga je na aprilski seji obravnaval tudi Mestni svet. Javna razgrnitev je organizirana na sedežu Oddelka za urejanje prostora na Poljanski cesti 28 in na sedežih vseh 17 četrtnih skupnosti. 8. maja ob 17. uri bo na Gospodarskem razstavišču potekala javna obravnava Dopolnjenega osnutka. Občani lahko na razgrnjene spremembe kot običajno podajajo pripombe.

Dostopanje do razgrnjenih sprememb tudi prek posebnega spletnega interaktivnega portala

Da bi bila razgrnitev čim bolj pregledna in da bi predstavili tudi razloge in utemeljitve za vsako posamezno spremembo, je občina pripravila tudi internetno verzijo javne razgrnitve. Prek domače strani Mestne občine Ljubljana je mogoče dostopati do posebnega interaktivnega portala, koncipiranega podobno kot portal URBINFO, ki se je med Ljubljančani že dodobra prijel, saj ima skoraj 10.000 obiskov mesečno. Na portalu je mogoče interaktivno pregledovanje sprememb in vpogled v strokovne obrazložitve, podajanje pripomb pa je mogoče prek posebnih elektronskih obrazcev. Pričakujemo, da bo večina občanov uporabila prav to obliko seznanitve z razgrnjenim gradivom.

Zakaj in v čem spremembe izvedbenega dela prostorskega načrta?

Občina je Občinski prostorski načrt MOL sprejela pred poldrugim letom, pa ga že spreminja? Občinski prostorski načrt sestoji iz dveh delov: strateškega in izvedbenega. V strateškem delu je občina sprejela dolgoročno vizijo svojega razvoja v prostoru. Ta ostaja nespremenjena. Izvedbeni del pa je dokument, ki zelo natančno ureja pravice in pogoje, kje in pod katerimi pogoji graditi in tudi drugače posegati v prostor, in jasno je, da je to akt, ki ga je in bo treba stalno prilagajati razmeram, novim spoznanjem, spremembam v zakonodaji, skratka času.

Analiza uporabe akta v praksi in pobude s strani posameznih služb MOL, Upravne enote Ljubljana, projektantov ter drugih uporabnikov so opozorili na smiselnost sprememb nekaterih določil tako v grafičnem kot v tekstualnem delu akta, s katerimi bi bile opravljene nekatere izboljšave, odpravljene nekatere nejasnosti in neuskkljenosti ter upoštevana nova dejstva. Občina se je zato odločila, da sproži postopek za spremembo in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta v izvedbenem delu, v okviru katerega je za vse dotlej evidentirane pobude naročila izdelavo strokovnih gradiv. Postopek je uradno stekel v aprilu 2011 s sklepom župana.

Kriteriji za vključitev obravnavanih pobud v osnutek sprememb in dopolnitev

Na podlagi izdelanih strokovnih gradiv je bilo odločeno, katere od obravnavanih pobud bodo vključene v pričujoči osnutek sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta. Temeljno izhodišče za odločanje o tem je bilo, da je v aktualnem postopku sprememb mogoče upoštevati samo take pobude, ki ne pomenijo spremembe strateških oz. temeljnih usmeritev veljavnega akta oz. ne zahtevajo dopolnitev okoljskega poročila (torej ne posegajo na kakor koli varovane ali kmetijske površine). Poseganje na take površine bi pomenilo veliko zahtevnejši in dolgotrajnejši postopek, občina bi namreč morala izvesti celovito presojo vplivov na okolje z okoljskim poročilom

in aktivnim vključevanjem vseh pristojnih ministrstev.

Mestna občina Ljubljana je do aprila 2011 prejela 325 pobud občanov in organizacij za spremembo posameznih elementov Občinskega prostorskega načrta

Od tega so okoli 50 pobud podali posamezni oddelki Mestne občine Ljubljana in Upravna enota Ljubljana. 250 pobud je bilo ocenjenih kot sprejemljivih oz. delno sprejemljivih in so vključene v predlog sprememb. Glede na to, da so bile posledica nekaterih pobud spremembe na več različnih lokacijah (npr. popravki regulacijskih linij cest, popravki gradbenih mej), obsega predlog 548 grafičnih sprememb na posamičnih lokacijah in 534 posameznih sprememb določil prostorskih izvedbenih pogojev.

Ko je bil osnutek sprememb izdelan, je Mestna občina Ljubljana v skladu z zakonskimi določili nanj pridobila smernice ministrstev in državnih organov. Te službe v postopku izdaje smernic ocenijo, ali je osnutek skladen z zakonskimi določili in drugimi državnimi usmeritvami. Na podlagi pridobljenih smernic je občina iz osnutka izločila predloge nekaterih sprememb (ki so se nanašale na posege na poplavnih površinah in na površinah kulturne dediščine). Tako popravljeno gradivo bo občina zdaj javno razgrnila.

Na območju ob Kozolcu so že izvedene arheološke raziskave, ker se bo tu začela gradnja 2. faze podzemne javne garaže. S spremembo izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta so z gradbenimi črtami določeni pogoji za umestitev enonadstropnega paviljona nad garažo.

Kaj konkretno obsegajo predlagane spremembe in dopolnitve izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta?

● Gre za posamične spremembe in dopolnitve vsebin OPN MOL ID znotraj stavbnih zemljišč, ki se nanašajo na meje med namenskimi rabami, kategorije namenskih rab, stopnje izkoriščenosti parcel, namenjenih gradnji, dovoljene višine objektov in druge prostorske izvedbene pogoje. S tem bo omogočena izvedba nekaterih aktualnih investicijskih pobud znotraj obstoječih stavbnih zemljišč. Pod pogoji, iz izdelavo podrobnih prostorskih načrtov, bo omogočena tudi legalizacija nekaterih brez ustreznih dovoljenj zgrajenih objektov. ● Izboljšani so pogoji za realizacijo nekaterih javnih projektov: vrtcev, oskrbovanih stanovanj in stanovanj Javnega stanovanjskega sklada MOL. ● Natančneje so določene regulacijske linije nekaterih prometnic in drugih javnih površin. ● Vneseni so popravki in spremembe nekaterih določil Odloka OPN MOL ID kot npr.: dopolnitev nabora ter podrobnejše opredelitve pojmov, na katerih temelji odlok OPN MOL ID in so pomembni za njegovo razumevanje in nemoteno izvajanje (npr: stavba/objekt, bivalni prostori, frčade). ● Dopolnjena so določila glede odmikov, osončenja, velikosti in oblike parcele, namenjene gradnji, velikosti in urejanja zelenih površin, skupnih garaž, pomožnih objektov, ki presegajo dimenzije, dopustnih objektov do izvedbe OPPN, kioskov in gostinskih vrtov na javnih površinah, in določila za obstoječe objekte, ki niso v skladu z določili OPN MOL ID

(rekonstrukcije, dozidave, nadomestne gradnje, spremembe namembnosti ...).

● Usklajeni so normativi za mirujoči promet z novo trajnostno prometno politiko MOL. Tu gre predvsem za znižanje zahtev po parkirnih mestih. ● Izvedena je uskladitev s spremenjeno zakonodajo: Zakonom o kmetijskih zemljiščih, Zakonom o cestah, Uredbo o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena, Uredbo o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja.

Za vsako posamično vključeno spremembo ali dopolnitev je izdelana strokovna podlaga

Strokovne podlage temeljijo na analizi vsebin posamezne pobude, analizi območja obravnave s prostorskega vidika, omejitev v prostoru, preveritvi določil veljavnega Občinskega prostorskega načrta Mesne občine Ljubljana (tako strateškega kot izvedbenega dela) in drugih dosegljivih strokovnih gradiv, študij in druge dokumentacije. Glede na izdelano strokovno podlago je bilo nato zavzeto stališče do pobude. V strokovni podlagi so posamezni predlogi sprememb utemeljeni in obrazloženi, strokovne podlage pa se zaključujejo s prikazom predlaganih sprememb in dopolnitev grafičnega oziroma tekstualnega dela izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta.

Izdelavo Sprememb in dopolnitev izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta je občina naročila pri LUZ d.o.o., strokovno in postopkovno pa je vodenje projekta v rokah Oddelka za urejanje prostora MOL.

(Tomaž Souvan, univ. dipl. inž. arh., je vodja Odseka za prostorske planske akte na Oddelku za urejanje prostora.)

Na podlagi 50. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 - ZVO-1B, 108/09, 80/10 - ZUPUDPP, 106/10 - popr. ZUPUDPP in 43/11 - ZKZ-C) in 51. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 66/07 - uradno prečiščeno besedilo) Mestna občina Ljubljana s tem

JAVNIM NAZGANILOM

obvešča javnost o javni razgrnitvi dopoljenega osnutka sprememb in dopolnitev Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del

I.

Mestna občina Ljubljana naznanja javno razgrnitev dopoljenega osnutka sprememb in dopolnitev Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del (Uradni list RS, št. 78/10, 10/11 – DPN in 22/11 – popr. in 43/11 – ZKZ-C, v nadaljnjem besedilu OPN MOL ID).

II.

Gradivo bo javno razgrnjeno od 16. aprila do 16. maja 2012, in sicer na spletni strani <http://www.ljubljana.si/> in v prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska 28, Ljubljana.

Za dele, ki se nanašajo na območja posameznih četrtnih skupnosti, bo gradivo javno razgrnjeno tudi v prostorih:

- Četrtna skupnosti Bežigrad, Vojkova 1, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Center, Štefanova 9, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Črnuče, Dunajska 367, Ljubljana Črnuče,
- Četrtna skupnosti Dravljje, Dravelska 44, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Golovec, Litjska 38, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Jarše, Kvedrova 32, Ljubljana Nove Jarše,
- Četrtna skupnosti Moste, Ob Ljubljani 36a, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Polje, Polje 12, Ljubljana Polje,
- Četrtna skupnosti Posavje, Bratovševa ploščad 30, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Rožnik, Viška 38, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Rudnik, Pot k ribniku 20, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Sostro, Cesta II. grupe odredov 43, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Šentvid, Prušnikova 106, Ljubljana Šentvid,
- Četrtna skupnosti Šiška, Kebetova 1, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Šmarna gora, Pločanska 8, Ljubljana Šmartno,
- Četrtna skupnosti Trnovo, Devinska 1b, Ljubljana,
- Četrtna skupnosti Vič, Tbilisjska 22a, Ljubljana.

Na Oddelku za urejanje prostora bo gradivo na vpogled v poslovnem času: ob ponedeljkih, torkih in četrtnih od 8. do 15. ure, ob sredo od 8. do 16. ure in ob petkih od 8. do 14. ure.

Na sedežih četrtnih skupnosti bo gradivo na vpogled v času uradnih ur: ob ponedeljkih od 8. do 12. in od 13. do 15. ure, ob sredo od 8. do 12. in od 13. do 18. ure ter ob petkih od 8. do 12. ure.

III.

Javna obravnava gradiva bo v torek, 8. maja 2012, ob 17. uri, v Marmorni dvorani Gospodarskega razstavišča, Dunajska 18, Ljubljana.

IV.

Seznam zemljiških parcel, katerih namenska raba se v dopoljenem osnutku sprememb in dopolnitev OPN MOL ID spreminja, je objavljen na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>.

V.

Vokviru javne razgrnitve ima javnost pravico na spremembe in dopolnitve OPN MOL ID v razgrnjem gradivu dati pripombe in predloge. Pripombe in predlogi se lahko do konca javne razgrnitve posredujejo preko elektronskega obrazca s spletne strani e-razgrnitve in vseh lokacij iz II. točke.

Če pripombe in predloge poda lastnik nepremičnine iz IV. točke, mora poleg podatkov o nepremičnini navesti še svoje ime in priimek ter naslov. Z navedbo imena in priimka ter drugih osebnih podatkov se šteje, da se lastniki strinjajo z objavo teh podatkov v stališčih; sicer morajo to v pripombi posebej navesti.

Mestna občina Ljubljana bo pripombe in predloge javnosti proučila ter do njih zavzela stališče, ki ga bo objavila na spletni strani Mestne občine Ljubljana in posredovala četrtnim skupnostim.

Obravnavane bodo samo pripombe, ki se bodo nanašale na spremembe in dopolnitve OPN MOL ID.

VI.

Ta sklep se objavi na spletni strani Mestne občine Ljubljana <http://www.ljubljana.si>, na oglasnih deskah četrtnih skupnosti ter v časopisih Dnevnik in Delo.

Številka: 3504-140/2011-104
Ljubljana, dne 4. 4. 2012

Podžupan
v začasnem opravljanju funkcije župana
Mestne občine Ljubljana
Aleš ČERIN

Zahvala plemenitim pomočnikom v stiskah

Foto: Nik Rovar

Dobitniki priznanj s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami 2012. Letos so zahvalne listine dobili: Enota za podporo vodenju javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana, Prostovoljno gasilsko društvo Ježica in članica Operativne izpostave I in II (Jug) Štaba civilne zaščite Mestne občine Ljubljana in prostovoljna gasilka Irena Stopar Kavčič. Na sliki nagrajenci in nagrajena v Mestnem muzeju Ljubljana z vodjem Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo mag. Robertom Kusom in podžupanom v začasnem opravljanju funkcije župana Alešem Čerinom, ki je nagrajencem izročil priznanja.

Mestna občina Ljubljana je letos že enajstič podelila priznanja s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Podeljene so bile tri zahvalne listine, ki so jih prejeli: Enota za podporo vodenju javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana, Prostovoljno gasilsko društvo Ježica in sodelavka Mestne občine Ljubljana, prostovoljna gasilka Irena Stopar Kavčič. Priznanja je v Mestnem muzeju ob dnevu civilne zaščite 1. marca podelil podžupan v začasnem opravljanju funkcije župana Aleš Čerin, ki se je nagrajencem zahvalil za požrtvovalno delo. Dogodek je spremljal kulturni program, v katerem sta nastopila pevka Patricia Selan in pianist Žiga Jamnik.

Enota za podporo vodenju javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana

Enota je v prvih zametkih začela delovati leta 2007 ob poplavih v Železnikih. S skromnimi pripomočki in preprostimi rešitvami je omogočila dobro in samostojno ter usklajeno delovanje enot Javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana, ki so v Železnikih pomagale reševati premoženje ljudi. V letu 2009 je bilo iz sredstev požarnega sklada Mestne občine Ljubljana kupljeno in dano v uporabo sodobno vozilo z radijskimi zvezami in informacijsko podporo, načrtovano s strani prvih članov te enote. Enota se je kadrovske krepila do današnje zasedbe in ob poplavih od 17. do 27. septembra 2010 z nadčloveškimi naporji opravila izjemno pomembno delo. Vodjem intervencij je nudila komunikacijsko in informacijsko podporo, usmerjala je enote, najpomembnejšo vlogo pa je imela pri pozivanju in usmerjanju enot, ki so hitele reševati življenje ogroženega meščana na Cesti Dolomitskega odreda. Posamezni člani enote so se brez pomislekov odzvali dolžnosti, v enoto so se vračali iz komaj začelih dopustov, po zaključku izmene v enoti so se vključevali v delo svojih enot v matičnih društvih in reševali lastnino ljudi na območjih delovanja svojih društev. Vrline posameznikov so se združile v delo enote, ki je omogočila vodjem intervencij kvalitetno vodenje.

Pridobljene izkušnje člani enote s pridom uporabljajo pri nujenju podpore v odjem intervencij in tako omogočajo strokovno, racionalno in varno delo operativnim članom javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana, pa tudi članom drugih sil zaščite, reševanja in pomoči.

Prostovoljno gasilsko društvo Ježica

Prostovoljno gasilsko društvo Ježica letos praznuje 110-letnico delovanja in obstoja. 10. avgusta leta 1902 je bil prvi ustanovni občni zbor, kjer je 51 članov pristopilo med gasilce. Ves čas svojega obstoja je aktivno delovalo, se povezovalo z drugimi društvi in zvezami v bližnji in daljni okolici ter z njimi navezalo prijateljske stike. Prostovoljno gasilsko društvo Ježica je društvo III. kategorije in center sektorja Bežigrad, ima 62 operativnih članov, od tega 19 članic in 43 članov.

Sistem varstva pred naravnimi nesrečami danes gasilec nalaga širše naloge. Člani Prostovoljnega gasilskega društva Ježica veliko pozornosti posvečajo usposabljanjem in vajam. Vključili so se v sistem prve in nujne pomoči v Mestni občini Ljubljana in imajo 15 članov usposobljenih za prvo nujno medicinsko pomoč, 3 člani pa so pridobili tudi mednarodno potrdilo (ITLS). So edina enota med prostovoljnimi gasilskimi organizacijami v Ljubljani z 10 strokovno usposobljenimi člani za delo na višini in globini z imenom reševalci iz

globin in višin, 2 člana enote pa sta inštruktorja z mednarodno licenco. Sodelujejo tudi pri mednarodnih vajah kinologov, na Ljubljanskem maratonu, v Teku trojk in na podobnih prireditvah.

Z uspešnim delom pri vzpostavljanju dobrih medsebojnih odnosov med članicami in člani v društvu deluje številno člansko in mladinsko jedro. Članstvo je predano prostovoljnemu strokovnemu delu na področju zaščite in reševanja, ki se izkazuje pri konkretnih nalogah in pri usposabljanju za izvedbo teh pogosto zahtevnih in nevarnih ukrepov. Odlično sodelovanje z Oddelkom za zaščito, reševanje in civilno obrambo in Gasilsko brigado Ljubljana je eden od pogojev za uspešno strokovno delo društva. Ob katastrofalnih poplavih v letu 2010, ki so prizadele tudi Ljubljano z okolico, so operativni člani društva ves čas sodelovali pri pomoči in odpravi posledic. Pomagali so pri odpravi posledic ujme v Železnikih, gašenju katastrofalnega požara na Krasu, iskalnih akcijah pogrešanih oseb in številnih drugih nalogah.

Prihodnosti gasilske dejavnosti ni brez vključevanja mladih v delo prostovoljnih gasilskih društev. Zato se gasilci iz Ježice med letom povezujejo s šolo in vrtci, kjer izvajajo vaje evakuacije, predstavijo delovanje opreme, preventivne ukrepe in ravnanje v primeru požara. V gasilskem društvu deluje podmladek,

JUBILEJNO LETO KINOLOŠKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA

ki sodeluje pri vseh dejavnostih društva. Mladi člani se udeležujejo vseh aktivnosti tako na ravni sektorja, Gasilske zveze Ljubljana in Gasilske regije Ljubljana I. Za prihodnost društva se torej ni bati!

Irena Stopar Kavčič

Irena Stopar Kavčič je bila leta 2007 razporejena v Operativno izpostavo I. in II. (Jug) Štaba Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana kot članica, zadolžena za administrativno podporo in finance. Reorganizacija omenjenega štaba je pomenila novo organizacijsko strukturo in razdelitev nalog. Področje administracije in financ je bila novost, ki je v štabu zaživela prav s prihodom Irene Stopar Kavčič.

V okviru Prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana-Trnovo je sodelovala pri organizacijskih pripravah na intervencije, nemalokrat pa je bila vanje tudi aktivno vključena. Izkušnje si je nabirala tudi pri nujenju pomoči prizadetim prebivalcem v ujmah v Železnikih in Ljubljani, kjer je sodelovala tudi pri odpravi posledic nesreče. Zaveda se, da operativne enote za zaščito, reševanje in pomoč na terenu lahko delujejo uspešno in učinkovito zgolj ob primernem vodenju in podpori. Njeno delo na tem področju zagotavlja štabu pregled nad situacijo, urejenost podatkov, to pa štabu omogoča uspešno vodenje in operativno delovanje v primeru naravnih in drugih nesreč.

Zanesljivost, prilagodljivost nastalim razmeram in sposobnost reševanja problemov ji ni tuje. To je dokazala ob poplavih septembra 2010, ko je zaradi narasle vode v povsem odrezanih Lipah organizirala in vodila razdeljevanje hrane in zdravil. Nepovezane krajanke je organizirala in se aktivno vključila v pomoč najbolj prizadetim. S pomočjo čolna in prevoznih sredstev domačinov so s prostovoljci Območnega združenja Rdečega križa Ljubljana in Karitasa po poplavljenih hišah dostavljali hrano, zdravila in druge prepotrebne stvari. Irena Stopar Kavčič je pri tem zelo uspešno samostojno opravljala funkcijo in naloge Sektorskega štaba za Civilno zaščito.

Strokovnosti, zanesljivosti in pripadnosti Irena Stopar Kavčič ne kaže zgolj kot članica štaba, temveč tudi kot operativna članica Prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana-Trnovo. V društvu je uspešna še zlasti na področju dela z mladimi. Prav posebej pa je aktivna v prizadevanjih za uveljavljanje žensk v strukturah zaščite, reševanja in pomoči ter operativnih enotah prostovoljnih gasilskih društev. Njeno zavzetost in »pravo mero trme« ji zavidajo tudi moški kolegi v društvu!

Irena Stopar Kavčič ima izrazit čut za ljudi v stiski in pozitiven odnos do soljudi ter sposobnost delovanja v skupini. Te lastnosti in predvsem nesebično žrtvovanje svojega prostega časa za področje zaščite, reševanja in pomoči so njen način življenja. Ali kot pravi: Na tem področju si dober lahko le, povedano v žargonu, »če te stoprocentno potegne noter«!

Kinološko društvo Ljubljana letos praznuje kar tri jubileje: 90 let obstoja društva, 60 let šolanja psov in 30 let organiziranja tekmovanj za Drenigov memorial.

Kinološko društvo je vse tri jubileje svečano praznovalo 14. aprila 2012 ob 19. uri v društvenih prostorih na Brdu. Vabilu na praznovanje so se odzvali Blaž Kavčič, predsednik Kinološke zveze Slovenije, Aleksander Česnik, podpredsednik Kinološke zveze Slovenije, Robert Kus, vodja Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo Mestne občine Ljubljana, ki je prišel v imenu župana Zorana Jankoviča, Marko Medvešek, vodja Oddelka za šolanje službenih psov v Policijski akademiji, in častni člani društva: Miroslav Zidar, Franček Šterman, Vlado Gerbec in Mirko Džakula. Jubilejev pa ni brez priznanj in na svečanosti sodelovali priznanja za dolgoletno uspešno sodelovanje v društvu, za dolgoletno uspešno delovanje v organih društva in pri šolanju psov, za dolgoletno pomoč in sodelovanje pri delovanju društva. Kinološko društvo Ljubljana je društvo z najdaljšo tradicijo v Sloveniji in je naslednik prvega v Sloveniji ustanovljenega kinološkega društva: Kluba ljubiteljev športnih psov, ustanovljenega 9. novembra 1922. Marca 1926 je bil v Ljubljani prvi občni zbor Jugoslovanske kinološke zveze, ki je povezala vsa kinološka društva v državi. Klub ljubiteljev športnih psov je uspešno deloval naprej in se leta 1938 preimenoval v Jugoslovanski klub ljubiteljev športnih psov. Med drugo svetovno vojno je dejavnost društva zamrla, prvi tečaj šolanja vodnikov in njihovih psov po vojni pa je bil organiziran spomladi 1952. Leta 1956 so člani društva že tekmovali doma in v tujini. Tečaji so bili ob Večni poti pod Rožnikom, leta 1957 pa je društvo dobilo vadbišče na Brdu. Teodor Drenig, eden prvih članov društva, je z Janezom Hojanom kupil za društvo zemljišče, na katerem Kinološko društvo Ljubljana domuje še danes. Kinološko društvo Ljubljana je torej društvo s tradicijo, ki skrbi za širjenje

splošne kinološke kulture in eno redkih, v katerem lahko vodnik s svojim štirinožcem po končanem osnovnem šolanju ostaja aktiven v društvu v agilitiju, rally obidienču, reševanju pogrešanih ali/in višjih stopnjah šolanja po programu IPO (klasika).

Svečano praznovanje je bilo načrtovano v okviru Drenigovega memoriala, praznika slovenske športen kinologije. Memorial se je pričel že 13. aprila, ko so člani društva s častno stražo položili venec na grob Teodorja T. Dreniga. 14. aprila so tekmovanje zaključili tekmovalni pari, ki so tekmovali po nižjih programih IPS-A in IPS-B-Bh. Tekmovalka po programu IPS-C in vodniki, ki so tekmovali po mednarodnih IPO programih (IPO1, IPO2, IPO3), so v soboto opravljali vaje sledenja, ki so potekale na dveh različnih lokacijah. Prva skupina sledila na poljih v okolici Brnika, druga pa na območju Mengša.

Zmagovalci in državni prvaki so postali: ● po programu IPS-A Eva Pacher s psico Žižo iz KD Ptuj, ● po IPS B-Bh Režonja Tomaž s Sharkom iz ŠKD Celeia, ● po ISP-C Urška Razinger z Ajo iz KD Maribor, ● po IPO-2 Mirko Flere z Reyem vom Roten Milanom iz KD Ljubljana, ● na najvišjem nivoju po programu IPO-3 pa je državna prvakinja postala Maja Orešnik z Galantom vom Adleraugom. Najboljšo obrambo in sledenje je prikazala Maja Orešnik, Mirko Flere pa je prejel pokal za prikaz najboljše poslušnosti, oba KD Ljubljana. Uvrstitve članov si lahko ogledate na <http://www.kd-ljubljana.si/drenig/>.

Praznovanje Kinološkega društva Ljubljana pa s podelitvijo priznanj in pokalov zmagovalcem ni zaključilo, nadaljevalo se bo vse leto.

O dejavnostih društva in uspehih članov si lahko več preberete tudi na www.kd-ljubljana.si in na www.facebook.com/kd.ljubljana.

Foto: arhiv Kinološkega društva Ljubljana

Memorial Teodorja T. Dreniga.

Gospodarski potencial

Izmenjava izkušenj partnerskih kreativnih mest

Emi Vega

Foto: arhiv MOL

Partnerji evropskega projekta Kreativna mesta ob obisku Multipraktika.

Ljubljano je dosegel apel, ki se glasi: kreativne industrije so neizkoriščen gospodarski potencial evropskih mest. Za evropskim projektom Kreativna mesta pa se skriva širša zgodba, ki cilja na krepitev gospodarstva petih srednjeevropskih mest in njihovih mestnih regij. Kako? Na podlagi izkoriščanja gospodarskega potenciala, ki je skrit v kreativnih industrijah. V projekt so poleg Ljubljane vključena naslednja mesta: poljski Gdansk, nemški Leipzig, italijanska Genova in madžarski Pécs. Projekt se je začel januarja 2010, zaključil pa se bo ob koncu letošnjega leta.

Zamisel o kreativnih mestih izhaja iz Lizbonske strategije

Ker večina evropskih mest še ni prepoznala skritih rezerv, ki tičijo v kreativnosti skupin in posameznikov, ni razvila ustreznih mehanizmov za uveljavljanje kreativnih industrij. Med drugim naj bi bilo za to krivo pomanjkanje primerljivih podatkov o gospodarski rasti te panoge in o obsegu zaposlitvenih priložnosti, ki jih nudi. Projekt je torej priložnost za analizo stanja in za vzpostavitev ustreznih pogojev razvoja kreativnih industrij, predvsem pa je osnova za nove začetke. Kreativne industrije izhajajo iz talentov, spretnosti ter znanj posameznikov in temeljijo na ustvarjalnosti in intelektualni lastnini, ki prinaša blagostanje in nova delovna mesta. Izziv je seveda velik. Vprašanje je, kako preseči skromne finančne zmogljivosti posameznih ustvarjalcev in njihovo »nevidnost«, kako do učinkovite povezovalne mreže, kako do poslovnih znanj, kako do virov financiranja ali do novih oblik sodelovanja za ustvarjanje storitev in produktov z visoko dodano vrednostjo.

Cilji projekta

Glavni cilj projekta je ustanovitev transnacionalne mreže – t. i. grozda kreativnih industrij. Projekt želi spodbujati razvoj kreativnih industrij s promocijo

podjetniškega znanja in konkurenčnosti kreativnih industrij ter z ustvarjanjem dobrih pogojev, pritegniti različna vlaganja in izmenjavo znanj. Z zasnovo mednarodnega trga naj bi presegli »nevidnost« posameznikov, kreativnim industrijam pa bi lahko namenili tudi opuščene mestne komplekse. Nosilci projekta naj bi projektne zamisli oziroma lastne izsledke vključili v lokalne planske strategije in povezali akterje kreativnih industrij. Najpomembnejša naloga je priprava in testiranje marketinških orodij grozda in ustanovitev ustreznih kontaktnih točk grozda. Sodelovanje med petimi mesti nudi priložnost za izmenjavo zamisli o uresničevanju ciljev.

Mednarodna konferenca partnerskih kreativnih mest v Mestni hiši

V banketni dvorani Mestne hiše so se 30. marca zbrali predstavniki partnerjev kreativnih mest in poročali o poteku projekta. Dosežke na področju spodbujanja kreativnih industrij v Ljubljani in ljubljanski urbani regiji je predstavila mag. Lilijana Madjar, direktorica RRA LUR, dejavnosti Genove Enrico Fravega, o dogajanjih v Pécsu je poročal Janos Keresneyi, Gdansk je zastopala Agnieszka Meller, stanje v Leipzigu pa je predstavil Michael Körner.

Leipzig

V Leipzigu se predvsem usmerjajo v vključevanje kreativcev v gospodarstvo. Da bi zmanjšali 20-odstotno brezposelnost, so se odločili spremeniti družbo. Mesto naj bi se iz industrijskega prelevilo v kreativno. Začeli so z zbiranjem informacij in z izmenjavo izkušenj med akterji, ki delajo na različnih področjih kreativnih industrij. Kontaktno središče vodi Michael Körner. Povezuje različna ustvarjalska žarišča, ki jih je v Leipzigu res veliko, saj je v mestu in okolici ogromno ustvarjalcev.

Organizirali so pet hitro rastočih sektorjev – avtomobilsko industrijo, zdravstvo in biotehnologijo, energijo in okolje, medije in kreativnost ter logistiko. Po desetih letih uspešnega delovanja grozdov se je mesto s 522.883 prebivalci uvrstilo v sam vrh gospodarske rasti. Prehitevajo ga le Hamburg, München in Frankfurt. Brezposelnost je zdaj desetodstotna, znatna je tudi rast prebivalstva. Pridobili so sloves mesta, prijaznega za mlade družine. Odlikujejo se po izvrstnem šolskem sistemu. Številke, ki ilustrirajo delovanje grozda Mediji in kreativnost, so zanimive. V mestu in okolici deluje grozd, v katerega je vključenih okrog 4.400 podjetij. Tri četrtine grozda tvorijo zasebna podjetja in družbe z omejeno odgovornostjo. Pogoji za delo so dobri, saj se 90,8 odstotka podjetij ne namerava seliti in ostajajo v Leipzigu. Torej ostajajo, zaposlujejo in obračajo denar. Radijska in filmska industrija zaposluje 5.500 ljudi v 280 družbah. Ta branža letno ustvarja prihodek 1,4 milijarde evrov. S tradicijo podprto tiskarstvo in založništvo, vključno s časopisnimi hišami, šteje 510 podjetij, ki zaposlujejo približno 3000 ljudi. Njihov letni prihodek znaša 202 milijona evrov. Založbe so večinoma povezane v mrežo nemških založnikov in knjigotržcev. Dejavnost podpira *Leipziški knjižni sejem* in priljubljeni festival *Leipzig bere*. Sektor umetnosti in glasba – s pripisom *ponosni na dediščino*, povezuje podjetja s področji umetnosti in umetnostni trg, glasbeno industrijo in rokodelske obrti. Družb je okrog 910. Zaposlujejo približno 8.500 ljudi in ponujajo širok spekter storitev. Uporabne umetnosti, glasba, žive uprizoritve in druge zvrsti delujejo v lastni mreži in so tudi posvojile številne lastne lokacije. Ena takih je Spinnerei. In tako Leipzig ostaja pomemben center umetnosti. Ugled kulturnega središča, ki izhaja iz klasične glasbe in tiskarske tradicije, nadgrajuje vse više cenjena različnost in izvirnost sodobne ponudbe na široki ustvarjalni sceni.

Gdansk

Pomaga mladim ustvarjalcem, da se vanj vključujejo na podlagi dobrega poslovnega načrta. Ob ugodnih pogojih lahko dostopajo do opremljenih delovnih prostorov ter različnih

kreativnih industrij

na mednarodni konferenci v ljubljanski Mestni hiši

zvrsti svetovanja in storitev. V inkubatorju zaženejo in utrdijo podjetniško dejavnost, bivanje pa je omejeno na največ tri leta. Da bi zajeli čim večje število ustvarjalcev, bodo za promocijo in povezovanje zasnovali virtualno platformo, podobno italijanski. Naslednji korak bo utiranje poti na evropsko tržišče kreativnih industrij.

Za uspešnejše gospodarstvo Pomorske regije, ki je po površini enaka Sloveniji, so se v Gdansk odločili za dve vrsti ukrepov. Od leta 2004 dalje so s pomočjo evropskih sredstev določene gospodarske panoge organizirali v pet grozdov (sedem panog, povezanih v grozde že deluje) in zgradili deset novih znanstveno-tehnoloških parkov, ki vsebujejo inkubatorje za zagon novih podjetij. Nekaj novih grozdov že izkazuje zgledno gospodarsko rast. Grozda kreativnih industrij še ni zaznati, inkubatorji pa so usmerjeni predvsem v iskanje tehničnih inovacij. Posebnega inkubatorja za kreativne industrije še ni, je pa oddelek kreativnih industrij znotraj podjetniškega inkubatorja Starter.

Pécs

Madžari so najprej registrirali ustvarjalce različnih profilov in ugotovili, da je za začetek najpomembnejši prostor, kjer se lahko srečujejo in delajo, se povezujejo med sabo in iščejo poti do uresničitve zamisli. Prednostna naloga je bila organizacija grozda kreativnih industrij, ki je bil poskusni projekt. Ustanovili so prvi tovrstni grozd na Madžarskem. Njihov cilj je preživeti z znanji in potenciali, kakršne imajo kreativne industrije. Trenutno imajo podjetniški inkubator, organizirajo predavanja in izobraževanja, zbirajo in posredujejo različne informacije. Maja bo začela delovati tudi njihova spletna platforma. V prihodnje si želijo še več sodelovanja in izmenjav. Nameravajo se podati na evropski trg, predvsem v partnerska mesta.

Kulturno-inovativni center, ki je tudi sedež grozda kulturnih industrij Južnega Podonavja, je omogočila Madžarska fundacija za inovacije. Pridobili so še en objekt v mestu Pécs, kjer se ustvarjalci srečujejo in izvajajo nekaj poskusnih projektov. Da bi okrepili avdio-vizualni sektor, ob tem pa krepili tudi razvoj regije v ekološki smeri, so z znatnimi sredstvi podprli filmski sklad. Rezultati so že vidni. Razvijajo državno verigo kavarn Zsolnay, kjer se z izvirnim opremljanjem lahko izkažejo oblikovalci in arhitekti. Značilnost verige bo promocija umetnikov in turizma. Ustanovili so tudi hišo mojstrov, ki je namenjena regijskim rokodelcem.

Genova

V Genovi so se kreativci, financerji in proizvajalci povezali virtualno. Ustanovili so mrežo *genovacreativa.it*. To je mreža mladih umetnikov za storitve in kreativno industrijo, ki se predstavlja z navodili za zgibanko: *Costruisci*

il tuo aeroplano! – Skonstruiraj svoje letalo. V virtualni »pisarni« vidijo prednost, ko gre za dolgoročen obstoj. Center, ki redno zaposluje dva svetovalca in ima sedem pogodbenih sodelavcev, je zelo prožen. Ustvarili so bazo informacij, prek katere lahko mladi gradijo socialno omrežje, predstavijo svoja dela in zamisli, nato dostopajo do podatkov o možnih povezavah. Vsak uporabnik, ki se prijavi na spleto, lahko promovira svoje dogodke, se udeleži natečaja, center pa skrbi za redno obveščanje. V projekt Kreativna mesta je vključena Občina Genova – Oddelek za kulturo, in Job Center. Sodeluje tudi Kulturna fundacija Genove. Zavedajo se, da jih čaka še veliko dela; za začetek registracija umetnikov, nato pa pomoč pri ustanavljanju kreativnih podjetij.

Prvi partner v projektu – Občina Genova, se naslanja na mednarodni sloves kulturnega centra in razvija kulturno ter kreativno industrijo v mestu. Njihove zmogljivosti so velike, promocija kulturnih dejavnosti in lokalnega gospodarstva pa je na visoki ravni. V sklopu projekta so si zastavili še nekaj ciljev: ovrednotenje kulturne dediščine kot priložnosti, preučitev lokalnih in globalnih aspektov kreativnosti, predvsem pa oblikovanje strategije za razvoj podjetij kreativne industrije. Ustanovitev grozda kreativnih industrij je prevzel Job Center, ki naj bi v sodelovanju z grozdom kreativnih industrij Genove dosegel mednarodni trg.

Ljubljana

V Ljubljani pri projektu sodelujeta dva partnerja. Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) in Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER). Ljubljanska urbana regija pokriva 26 občin Osrednjeslovenske statistične regije. Za hitrejši razvoj kreativnih industrij je RRA LUR v Tehnološkem parku Ljubljana odprla Regionalni center kreativne ekonomije (RCKE). IER pa je izvedel SWOT analizo – »Status kreativnih industrij v Ljubljani«, ki je med drugim pokazala, da ima oblikovanje največ neizkoriščenega potenciala. V Regionalnem centru kreativne ekonomije že potekajo izobraževalni programi za ustvarjalce, svetovalne dejavnosti, različne delavnice, v pripravi pa so tudi natečaji.

V regionalni razvojni agenciji verjamejo, da za uspešno in konkurenčno gospodarstvo v regiji potrebujemo poslovno uspešne kreativne industrije in več kreativnosti v gospodarstvu, zato je RRA LUR v okviru **Regionalnega centra kreativne ekonomije (RCKE)**, vzpostavila poslovno verigo med kreativnimi industrijami in gospodarstvom.

V poslovno verigo so vključeni partnerji z različnih področij: mikro in mala podjetja s področja pohoštvene industrije, študentje in absolventi industrijskega oblikovanja Akademije

za likovno umetnost in oblikovanje, Oddelka za oblikovanje, Inštitut za ekonomska raziskovanja in RRA LUR, kot povezovalce in koordinatorje. Rezultat sodelovanja v poslovni verigi bodo idejni projekti, ki si jih bo mogoče ogledati od 28. maja do 9. junija v Osrednjem atriju Mestne hiše. Novembra pa bodo na pohoštvenem sejmu Ambient Ljubljana 2012 razstavljeni prototipi izdelkov. Izdali bodo tudi zloženko, še pomembnejše pa je, da bodo izoblikovali poslovni model za aplikacijo razvojnih procesov pri ustvarjanju novih poslovnih verig.

Povezovalka srečanja partnerjev v projektu Kreativna mesta je predstavitev odprla s Tolstojevo mislijo: Vse srečne družine so si podobne, nesrečne so vsaka po svoje. Mi pa upamo, da bo povzetek vseh različnih aktivnosti za razrast kreativnih industrij v petih srednjeevropskih mestih obrodil sadove, saj si želimo v družbo srečnih družin.

Predvidene aktivnosti Regionalnega centra kreativne ekonomije v letu 2012

● **Svetovanje:** V sodelovanju z Uradom za intelektualno lastnino pripravljamo svetovanja s področja zaščite intelektualne lastnine in avtorskega prava. Svetovanja bodo potekala vsak drugi torek v mesecu, od 10. do 14. ure z začetkom v mesecu juniju v prostorih Regionalnega centra kreativne ekonomije (Tehnološki park 19, 3. nadstropje).

Izobraževanja: Seminar Poslovni modeli za kreativce, maj 2012

Promocija, dogodki, razstave: Predstavitev rezultatov poslovne verige, otvoritev razstave idejnih osnutkov, 28. maj v Mestni hiši, razstava prototipov na pohoštvenem sejmu Ambient Ljubljana, 6. do 11. november 2012, Predstavitev in udeležba na Evropskih dnevih oblikovanja v Bruslju, 7. in 8. junij 2012

Delavnice: 2 delavnici z ustvarjalci na področju kreativnih industrij, od maja do oktobra 2012

Izvedba natečajev: Natečaj za celostno grafično podobo Regionalnega razvojnega centra kreativne ekonomije, maj 2012

Študije, raziskave: Kreativna regeneracija na primeru izbranega dela Ljubljane, november 2012

Več informacij o projektu: <http://www.rralur.si/aktualni-projekti/kreativna-mesta/povzetek-projekta/>

Viri: Spletna stran www.creativecitiesproject.eu
Leipzig Mens Business 2011; City of Leipzig – Departement of Economic Affairs and Labour; 2011
Parks * Incubators * Clusters / Innovation Potential; Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship – Department for Regional Programmes
Regionalis Kreativ Ipari Kataszterelemzes a Del-Dunantulon 2010; Baross Gabor Program
Genovacreativa.it; (letak)

Več kot Molière, Goethe ali Dante

Kulturni inštituti v Ljubljani I.

Ana Ambrož Strle

Jean-Jacques Victor, direktor Francoskega inštituta

Fotografije: Ana Ambrož Strle

Na pobudo slovenskih frankofilov je bil Francoski inštitut v Ljubljani ustanovljen že leta 1921, z vmesno dvajsetletno povojno prekinitvijo pa ponovno kontinuirano deluje od leta 1967. Njegovo področje delovanja se je razširilo po osamosvojitvi Slovenije in z odprtjem francoskega veleposlaništva v Sloveniji leta 1992.

Kaj oblikuje narod? Zgodovina, geografija ali umetnost? Vse seveda, vendar brez ljudi in njihovega truda ne bi oživila še nobena kultura. Našo preteklost so oblikovali, zapisovali in slikali ljudje, ki so verjeli predvsem v medsebojno razumevanje in sodelovanje. Vsak evropski narod se danes lahko pohvali z odmevnimi imeni velikih mislecev in ustvarjalcev skozi čas. Še pomembneje pa je, da takšni ljudje živijo, ustvarjajo, pišejo tudi danes in s svojim delom soustvarjajo sodobno družbo, narod, Evropo in svet. Toda redko imamo priložnost, da bi jih spoznali ali zanje celo samo slišali. Prav zato so se po svetu razširili kulturni inštituti posameznih držav, ki širijo tovrstno znanje in informacije o svojem narodu, jeziku, kulturi, dogajanju in dosežkih na področju znanosti in umetnosti. Skrbijo za aktivno medsebojno sodelovanje in kulturno, družbeno ozaveščenost v državi gostiteljici. Tudi v Ljubljani so svoje prostore našli številni inštituti: francoski, nemški, italijanski, angleški, španski, avstrijski idr.

Zagotovo ste se že kdaj sprehodili po nabrežnem sprehajališču pod cvetočimi kostanji, zroč v leno Ljubljano in njene barvite odseve starega mestnega jedra. Ste vedeli, da ste nevede spregledali vhod št. 12, kjer imata svoje prostore francoski in italijanski inštitut? Morda pa se vsakodnevno peljete po Tivolski cesti, ne da bi vedeli, da se v moderni stavbi Centra Tivoli skriva Goethejev inštitut. Tudi hiše so lahko, če jih ne povprašamo po njihovi zgodbi, tako skrivnostne kot ljudje. A ko jih spoznamo, vsaka razodene svojo.

Francoski inštitut v Sloveniji – Francoski inštitut Charles Nodier v Ljubljani

Francoski inštitut ima v Sloveniji že dolgoletno tradicijo. Na pobudo slovenskih intelektualcev frankofilov se je zasnova v letih med obema vojnoma, saj je svoja vrata odprl že leta 1921, ko je njegov prvi direktor postal lektor Lucien Tesnière, njegov predsednik pa Oton Župančič. Žal pa sta preoblikovanje Jugoslavije in druga svetovna vojna botrovali zaprtju inštituta za več kot dvajset let, saj so ga ponovno odprli šele oktobra 1967 kot Francoski kulturni center pod okriljem francoskega Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, leta 1983 pa se je preimenoval v Francoski inštitut Charles Nodier. Od samega začetka delovanja dalje francoski inštitut Slovenijo bogati s svojo kulturno tradicijo in z zanosom vzpostavlja kulturne in znanstvene izmenjave med obema državama. Njegovo področje delovanja se je razširilo po osamosvojitvi Slovenije in z odprtjem francoskega veleposlaništva v Sloveniji leta 1992, nato pa je še večji širitvi botroval vstop Slovenije v Evropsko unijo leta 2004.

Danes poleg same kulturne izmenjave omogočajo in spodbujajo sodelovanje na področju individualnega izobraževanja in izobraževanja, namenjenega javnim uslužbencem različnih ministrskih resorjev. Organizirajo jezikovne tečaje in izpite, primarno namenjene širši javnosti, na inštitutu pa lahko opravljate tudi mednarodno priznana certifikata DELF in DALF, ki sta ena od prioritet ustanove.

V prostorih inštituta najdete tudi obsežno knjižnico, t. i. mediateko, kjer hranijo 10.000 knjig, 700 stripov, 39 revij, 200 slovarjev, 1700 zgoščenk, 1100 DVD-jev, 150 cederomov idr. Za izposajo na dom se je sicer potrebno včlaniti, vendar pa lahko vsakdo, ki bi si zaželel trenutek oddiha in skok v Francijo, posesti v prijetno opremljenih čitalniških prostorih in prelista dnevne časnike, revije ali knjige, uporabi prevajalski kotiček ali pa si v času kinematografskega večera ogleda izbran francoski film.

Francija je bila v znanosti prva slovenska partnerica, zato je razumljivo, da poleg jezikovnega izobraževanja omogočajo tudi raznovrstne izmenjave in subvencije na področjih znanstvenega raziskovanja, študija, tehnologije (PAI Proteus), založništva, medijev in avdiovizualnega. Že vrsto let omogočajo študentom študij v Franciji in subvencionirajo raziskovanje in izmenjavo doktorskih in podoktorskih študentov, predvsem s področja biologije, kemije, medicinske kemije in humanistike, prijavljenih na projekte v Franciji. Uveljavljenim in perspektivnim umetnikom, kot so Tomaž Šalamun, Aleš Steger in Vladimir Fiškin, omogočajo življenje in delovanje v Parizu, slovenskim založbam pa pomagajo pri izdaji knjig francoskih avtorjev. Dolgoletna tradicija in delovanje inštituta se odražata v bogatem programu in sodelovanju z uglednimi slovenskimi kulturnimi ustanovami, kot so Mestni muzej, Narodna galerija, Cankarjev dom, Emzin, Kino Šiška idr.

Leta 2008 so v atriju ljubljanske mestne hiše pripravili obsežno razstavo *Mostovi prijateljstva: utrinki iz slovensko-francoskih odnosov od 18. stoletja do danes*.

V podobnem duhu je steklo tudi praznovanje dvestoletnice ustanovitve Ilirskih provinc, v okviru katerega je inštitut organiziral sklop predavanj v Narodni galeriji in drugod. V času projekta Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 pa so s Kinom Šiška organizirali mesec stripov, ki imajo v francoskem okolju posebno mesto. Decembra 2011 je Galerija Fotografija v sodelovanju z inštitutom gostila fotografsko razstavo Rodin/Bourdelle/Emo s fotografijami, ki z lucidnim konceptom »igre z druge strani« na še ne viden način predstavljajo kipe, kalupe in odlitke kiparjev Rodina in Bourdella. Ker gre za potujočo razstavo, se bo le-ta vrnila v Slovenijo in bo na ogled v Mariboru od 8. do 31. maja. Kot s ponosom predstavlja direktor Francoskega inštituta Jean-Jacques Victor, bo maj »francoski mesec« v sklopu projekta Evropska prestolnica kulture, ko bodo v Mariboru med drugim gostili tudi francoska DJ-ja Acid Washed, razstavo o znanstvenici Marie Curie in klavirski koncert pianista Frédérica Lagarda. Junija pa bodo v okviru ljubljanskega Jazz festivala povabili trobentarja Ibrahima Maaloufa.

Italijanski inštitut za kulturo v Sloveniji

Prvo nadstropje prenovljene staromeščanske hiše na nabrežju Ljubljane je leta 2010 poleg francoskega postalo tudi središče italijanskega inštituta. V sodobno

Angelo Izzo, direktor Italijanskega inštituta

Italijanski inštitut za kulturo je pomembno kulturno središče sredi Ljubljane, ki daje živ kulturni pečat tudi letošnjemu kulturnemu aprilu.

opremljenih prostorih inštituta so uredili pisarne, učilnice, sejne sobe, galerijo in knjižnico, ki pa se bo ponovno odprla letos jeseni. Ena primarnih dejavnosti inštituta je zagotovo izvajanje tečajev italijanskega jezika na vseh ravneh za vse starosti ter vodenje mednarodno priznanega izpita CELI. Njihovi učitelji so izključno Italijani, kar tečaje še obogati, saj se tečajniki poleg brezhibne izgovorjave sočasno učijo tudi navad, gestikulacije, mimike, tradicije in italijanske kulture.

Inštitut s pomočjo Italijanskega Ministrstva za zunanje zadeve in Glavne uprave za promocijo in kulturno sodelovanje poleg tečajev omogoča tudi številne štipendije (npr. za učenje italijanščine v Italiji) in sklepa raznovrstne dvostranske in večstranske dogovore s tujimi državami. S tovrstnimi podporami omogočajo širjenje jezika in kulture prek kateder in lektoratov, izmenjavo materiala in strokovnjakov na področju založništva, izobrazbe in kulturne dediščine. Organizirajo razstave, kinematografske projekcije, umetniške in kulturne prireditve, muzejske izmenjave, restavriranje in arheološka raziskovanja. Že vrsto let sodelujejo z uglednimi slovenskimi ustanovami, kot so Mestni muzej, Mestna galerija, Narodni muzej, Narodna galerija, Inštitut Jožef Štefan, Cankarjev dom, Slovenska filharmonija, Radio Slovenija, Akademija za glasbo in SNG Opera in balet Ljubljana in številnimi organizacijami, ki delujejo pod okriljem Mestne občine Ljubljana in Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Trenutno največ dogodkov organizirajo v okviru programa Maribor 2012 – evropska prestolnica kulture. »April je italijanski mesec,« je z žarom v očeh povedal direktor inštituta Angelo Izzo. V tem času si med drugim lahko ogledamo razstavo priznanega italijanskega umetnika in stilista Ottavia Missonija, se udeležimo koncerta mlade, nadarjene pianistke Martine Frezzotti ali prisluhnemo podrobnejši predstavitvi istrske regije *Istra skozi čas*.

Nikakor pa to niso edini dogodki, vredni ogleda. Inštitut v Ljubljani sočasno pripravlja otvoritev razstave o starodavni rimski prestolnici *Aquileia: Oglej, križišče cesarstva*, ki je na ogled od 10. aprila dalje, prav tako pa so 18.

aprila v prostorih inštituta gostili predstavitev o zgodovinskih, kulturnih in gastronomskih poteh *Antica Contea*, ki povezujejo mesta Gorico, Krmin in Gradisce ob Soči. Poleg tega so se v prostorih inštituta aprila ponovno začeli kinematografski večeri, v začetku junija pa bodo italijanski nacionalni praznik *Dan republike Italije* počastili z otvoritvijo fotografske razstave *Dolomiti* v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije.

Goethejev inštitut Ljubljana

Goethejev inštitut ustanavlja svoje enote po vsem svetu že od leta 1951 z željo, promovirati in širiti znanje nemščine in spodbujati medkulturno sodelovanje. Kljub dolgi zgodovini in tradiciji pa je pri nas svoja vrata prvič odprl šele z vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004. Poglavitni cilji inštituta so predvsem spodbujanje učenja nemškega jezika na vseh izobraževalnih ustanovah, od osnovnih, strokovnih in srednjih šol do fakultet, jezikovnih šol

Hendrik E. Kloninger, direktor Goethejevega inštituta

Goethejev inštitut je bil ustanovljen leta 1951, pri nas pa je vrata prvič odprl šele z vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004.

in ljudskih univerz. S svojimi sodelavci organizirajo različne tečaje in delavnice za učitelje nemščine, sočasno pa s privlačnimi in interaktivnimi pristopi, kot je npr. *Goethe-Bus*, obiščejo šolarje slovenskih šol, kjer jim skušajo jezik približati že v zgodnejših letih učenja in spremeniti splošno prepričanje, da je nemščina grob in težak jezik.

Inštitut sam jezikovnih tečajev ne organizira, skrbijo pa za informiranje o tečajih nemščine na Goethejevih inštitutih po celotni Nemčiji. Prav tako nudijo informacije o izpitnem programu Goethejevega inštituta in o mednarodno priznanih certifikatih iz nemškega jezika, kar je pomembno predvsem pri vpisovanju študija v tujini ali pa pri poznejšem zaposlovanju doma in v tujini.

Poleg zavzemanja za večjezičnost v Sloveniji organizirajo in podpirajo raznovrstne kulturne prireditve za predstavitev nemške kulture in družbe, s subvencijami prevodov omogočajo širšo razpoznavnost nemških avtorjev v slovenskem prostoru in, kot poudarja direktor inštituta Hendrik E. Kloninger, pravzaprav privzemajo vsesplošno vlogo nemškega kulturnega ambasadorja v Sloveniji.

Tako poleg turneje *Goethe na potovanju* in karaok, kjer se dotaknejo predvsem mlade, šolajoče se populacije, organizirajo različne okrogle mize, odpirajo razprave, predstavljajo umetnike in ustvarjalce. Četudi Goethejev inštitut v svojih prostorih dogodkov ne organizira, pa v sodelovanju z Nemško knjižnico, ki deluje v okviru Centralne tehniške knjižnice (CTK) ter drugimi kulturnimi ustanovami (Kino Šiška, Španski borci ...) prav tako kot italijanski in francoski inštitut omogoča vsakomur, da se pobježe seznaniti s sodobno Nemčijo, njeno kulturo, družbo, politiko, ljudmi in navsezadnje tudi z jezikom. Doslje so gostili številne umetnike, ki ustvarjajo tako v nemščini kot drugih jezikih (Maja Haderlap, Arno Camenisch, Julya Rabinowich, Yoko Tawada, Zehra Čirak, Vladimir Vertlib idr.). V okviru Nemške knjižnice CTK pa poleg brezplačnega članstva in izposoje gradiva na dom organizirajo tudi literarne večere ter pogovore o književnosti, saj želijo zainteresiranim čim bolj olajšati in prikupiti pot do obvladovanja nemščine kot tujega jezika.

Poleg izvajanja in organiziranja številnih kulturnih dogodkov se posvečajo tudi dolgoročajšim projektom, ki naj bi trajno obogatili naš skupen kulturno-družbeni prostor. V tem duhu že vrsto mesecev pripravljajo poseben umetniški projekt v sodelovanju z berlinsko kuratorico Heike Albrecht. Namen projekta je raziskati dušo in utrip slovenskega mesta, kot ga spoznavajo tuji umetniki. Ne glede na to, ali gre za performans, instalacije, avdio-vizualni pristop, so prepričani, da ima vsako mesto svoje zvoke, vonje, atmosfero, in to želijo v projektu zajeti. V obdobju, ko se v Mariboru odvija projekt Evropska prestolnica kulture, bodo v okviru omenjenega umetniškega projekta z naslovom *As we speak – Zukünftige Sprachen* Goethejevega inštituta nastopili številni umetniki (Stefan Rummel, Udo Noll idr.). V prihodnje pa napovedujejo tudi razstavo instalacij Rebecke Horn, nastop glasbenika in skladatelja Heinerja Goebblesa skupaj s Carmino Slovenico, avgusta pa se nam obeta tudi razstava stripov.

Prelet – od 24. do 31. maja

Festival za gledališke sladokusce in vse, ki bodo to šele postali

Uršula Cetinski

Foto: Jasenko Rasol

Primož Bežjak in Joseph Bunn na Preletu v predstavi Nickel Stuff.

Foto: Urška Boljkovac

Gledališče Glej se bo na Preletu predstavilo z Misterio Bufo.

Umetniški festivali po vsem svetu so pomembna srečevališča umetnikov, ljubiteljev umetnosti in tistih, ki se z umetnostjo ukvarjajo strokovno. Prenekatero evropsko mesto poznamo predvsem zato, ker tja potujemo na dober filmski oziroma gledališki festival ali na pomembno razstavo.

Vloga kulturnih festivalov

V večne Benetke, ki še vedno jemljejo dih, bi se v vsakem primeru odpravili, res pa je, da je obisk tega mesta še toliko bolj privlačen, kadar si je v paviljonih pod gostimi drevesnimi krošnjami mogoče ogledati *Bienale likovne umetnosti*. Od junija do septembra letos se bo nepregledna množica zgrnila na *Documento* v Kasslu, ki je ena izmed najpomembnejših razstav sodobne likovne umetnosti na svetu; v tem nemškem mestu jo pripravijo vsakih pet let, traja sto dni, za umetnike, ki jih tam razstavijo, pa to pomeni pomembno priznanje. Medtem ko bi bil Berlin v vsakem primeru nemška prestolnica s polnokrvnim mestnim utripom, je pozornost svetovnih medijev vanj zanesljivo uperjena v času, ko se po rdeči preprogi tamkajšnjega filmskega festivala sprehodijo dive in njihovi moški kolegi. Morda pa bi Cannes brez uglednega filmskega festivala ostal le eno izmed obmorskih francoskih mest, ne ravno v ospredju zanimanja svetovne javnosti, kot se to dogaja med tamkajšnjim filmskim festivalom. Poleti je v času slovitega gledališkega festivala v Avignonu za gledališke umetnike in kritike kar nekako nujno, da se znajdejo v čudoviti Papeški palači in na številnih drugih festivalskih prizoriščih tega pravljičnega in zgodovinsko pomembnega francoskega mesta.

Razstave in festivali, ki sem jih omenila, nastajajo s tolikšno finančno podporo, da številke, s katerimi razpolagajo njihovi proračuni, komajda še znamo pravilno zapisati, hkrati pa je njihov učinek na mesta, ki jih pripravljajo, neprecenljiv na simbolni, pa tudi na čisto merljivi, prihodkovni ravni mestnega turizma. Ne nazadnje pa mesta z uglednimi razstavami in festivali podpirajo in spodbujajo umetnost, kar kaže na njihovo kultiviranost, prefinjenost, odprtost in svetovljanstvo.

Prelet letos v sodelovanju z Gledališčem Glej

V Slovenskem mladinskem gledališču smo leta 2007 prvič pripravili festival Prelet, na katerem smo ob koncu sezone prikazali predstave z našega repertoarja. Letos bomo naš gledališki festival pripravili že šestič. Prelet pripravljamo s tako skromnimi sredstvi, da vsak petičnež zapravi več za svojo rojstnodnevno zabavo, pa se je omenjeni festival kljub temu v času svoje prve petletke razvil v zelo prijeten majski dogodek, na katerem se ljudje radi srečujejo, uživajo v dobrih predstavah, po njih pa klepetajo v klubu Slovenskega mladinskega gledališča in si tako bogatijo življenje na pragu poletja, ki se napoveduje s svojo žarečo močjo.

Naš letošnji, šesti Prelet bo nekaj prav

posebnega. Najprej zato, ker ga pripravljamo skupaj z majhnim, toda pomembnim neodvisnim Gledališčem Glej, pa tudi zato, ker so svoj prihod na Prelet v Ljubljano že napovedali številni tujci iz Evrope, Izraela, Južne Afrike in ZDA.

Na Preletu bosta Slovensko mladinsko gledališče in Gledališče Glej prikazala šestnajst gledaliških predstav, ki tudi tujcem ne bodo ostale španska vas, saj bodo pospremljene z angleškimi prevodi, natančen program pa si je mogoče ogledati na spletnih straneh obeh gledališč. Posebno magična bo otvoritev festivala v četrtek, 24. maja, in njegov zaključek 31. maja, ko skupaj z zagrebškim festivalom Perforacije pripravljamo *Noč performansov*. Na festivalu bo tiste, ki si želijo nabrati novih izkušenj v pisanju dram, poučeval ameriški dramatik Norman Allen, sicer avtor drame *Zadnji ples Nižinskega*, ki jo je v Slovenskem mladinskem gledališču režiral Marko Mlačnik, medtem ko baletnega virtuozu igra Primož Bežjak. Konec maja bo ravno Prelet tehten razlog za obisk Slovenskega mladinskega gledališča na Vilharjevi in Gledališča Glej na Gregorčičevi ulici. Hkrati bo Ljubljano prvič spoznal tudi marsikateri svetovni popotnik, ki bo v našo prestolnico pripotoval samo zato, da bi z nami poletel na perutih dobrega gledališča.

MUZA – festival knjige in umetnosti

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, 23. – 26. maj

Marjana Lavrič

Foto: Žiga Koritnik

Sonja Kononenko v lutkovni predstavi Zmajček.

Foto: Polona Eržen

Vlado Kreslin

Ste že opazili živahno podobo MUZE – festivala knjige in umetnosti, ki vabi od 23. do 26. maja na Gospodarsko razstavišče? Muza, v grški mitologiji ena od boginj umetnosti in znanosti, je hkrati sinonim za umetniški navdih. MUZA pa je tudi kratica za festivalsko in razstavno dogajanje nove prireditve v organizaciji Gospodarskega razstavišča: M kot muzika, muzikalije, U kot umetnost, Z kot založništvo in A kot antika. MUZA torej!

Brezplačni kulturni festival s prodajnim sejmom in kulturnim programom

MUZA vabi Ljubljančane, da si privoščijo kulturo, ki ni prestižnega značaja, da spoznajo od blizu, kaj vse mesto ponuja. Festival MUZA je namenjen vsem generacijam ter ponuja pestro in razvejano prizorišče za različne veje umetnosti. Primeren je za organizirane obiske šol in vrtcev ali drugih zaključenih skupin, dostopen pa je prav vsem, saj nima vstopnine. Na njem se predstavljajo slovenski založniki, ponudniki fotografske opreme, javni kulturni zavodi Mestne občine Ljubljana s svojo ponudbo, Društvo galeristov in starinarjev Slovenije, Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov in številni drugi. Dogodek ima svoj bolj statični kontekst v obliki sejma oziroma ponudbe storitev in izdelkov, ki je prodajnega značaja, ter festivalski del v obliki različnih predstav, nastopov, performansov ipd. Skupaj s Kinodvorom smo v dogovorih za prvo izvedbo drive in kinopredstav v Ljubljani, in to na zunanji ploščadi Gospodarskega razstavišča. Zanimivost zadnjih dveh dni festivala, tj. 25. in 26. maja, pa je tudi boljšak, prodaja in nakup rabljenih glasbil. Zakaj ne bi namreč glasbil, ki samevajo doma, ponudili komu drugemu ugodneje, kot pa bi morali odšteti za novo? Za menjavo knjig bo na voljo posebna rdeča črta – če te kaj na tej črti pritegne, odneseš domov.

Y Festival in sklad za glasbeno-kulturno izobraževanje nadarjenih otrok

Festival se bo 26. maja v večernih urah zaključil s partnerskim dogodkom: klubsko senzacijo, *Y Festivalom* z nastopom priznanih svetovnih glasbenih ustvarjalcev. Z nakupom vstopnice za ta Festival prispevate en evro v Y sklad za glasbeno-kulturno izobraževanje nadarjenih otrok, ki si tega izobraževanja ne bi mogli privoščiti.

Gospodarsko razstavišče se resda zadnja leta vse bolj uveljavlja kot prizorišče sejmskih ter kongresnih dogodkov, ki jih spremljajo še kulturno-zabavne prireditve, med njimi razni koncerti, posebej popularni so tisti s področja elektronske glasbe. A tradicija Gospodarskega razstavišča v svoji preteklosti beleži vrsto prireditev, ki so bili tesno povezani tudi z muzami oziroma kot rezultat njihovih navdihov. Tu je bila Slovenska popevka, tu so odmevali džezovski zvoki znamenitega trobentača Louisa Armstronga, Duka Ellingtona,

tu je bila na ogled Plečnikova razstava in ne nazadnje – prav tu se je odvil prvi knjižni sejem v Ljubljani! Festival MUZA pa je prav gotovo še dodatna spodbuda za vse, ki načrtujejo ogled svetovne razstave *Razkrita telesa*, ki od srede aprila poteka v kompleksu Apel Gospodarskega razstavišča.

Iz programa

Razstave: ● Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov na MUZI razstavlja sicer tradicionalno razstavo del svojih članov *Majski salon*. S svojimi eksponati, morda tudi z dražbo bo sodelovalo Društvo galeristov in starinarjev Slovenije. ● Razstavo grafičnih del iz svojih ateljejev pripravlja tudi Mednarodni grafični likovni center Ljubljana, ki se na festivalu predstavlja še s ponudbo svojih publikacij ter grafičnimi in likovnimi delavnicami. ● Nov pogled na Metelkovo mesto, ujet skozi fotografski objektiv, z naslovom *Tisočinka sekunde* predstavljajo na samostojni razstavi dijaki zadnjega letnika Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Ljubljana. S pomočjo fotografskih izdelkov so uspeli prikazati Metelkovo kot edinstven umetniški in kulturni prostor. Razvili so več različnih grafičnih izdelkov, kot so razglednice, fotografske knjige in plakati. S svojimi izdelki predstavljajo Metelkovo kot objekt umetniškega izražanja.

Program za otroke in mladostnike: Za predšolske otroke od drugega leta dalje bodo na festivalu MUZA na ogled naslednje predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana: ● 23. 5. ob 10.00: *Zmajček* za otroke od 2. leta dalje, ● 25. 5. ob 18.00: *Tacamuca* za otroke od 3. leta dalje, ● 26. 5. ob 10.00 in 18.00: *Zmajček* za otroke od 2. leta dalje. ● Za predšolske otroke bodo na MUZI na ogled tudi kratki filmi iz programa Kinodovor z otroških delavnic Minikino. ● V okviru Evropske prestolnice kulture 2012 bo s področja otroške in mladinske ustvarjalnosti na programu 25. 5. ob 17.00 uri otroška delavnica *Mali arhitekti* za predšolske otroke (od 4 do 5 let, od 5 do 6 let) in za 1. in 2. razred osnovne šole. To je zgodba o stripu, kjer Peter in Ana s kamenčki sestavita najprej hišo, potem vrt, nato igrala in nazadnje mesto. Skozi igro se seznanjata z osnovnimi arhitekturnimi pojmi. ● *Muzejska in galerijska ustvarjalnica Muzeja in galerij mesta Ljubljane* je s svojimi animacijami za predšolske otroke, učence osnovnih in srednjih šol ter tudi odrasle ustvarjalne navdušence na voljo vse dni festivala, in sicer

LJUBLJANSKE RAZGLEDNICE PLESNA PREDSTAVA KONSERVATORIJA ZA GLASBO IN BALET LJUBLJANA

J. K. V.

na temo dveh razstav: likovne razstave *Nogomet in umetnost* ter kiparske razstave *Več glav več ve*. Obiskovalci se bodo lahko preizkusili kot kiparji in na pravih kiparskih podstavkih ustvarili portret, izdelali bodo lahko reliefne obeske ali pa ustvarjali na temo nogometeta. Tudi nogomet je umetnost! ● Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana vsi dni festivala v dopoldanskem času pripravlja za osnovnošolce zadnje triade fotodelavnice, risanje po modelu in grafično delavnico. ● Mednarodni grafični likovni center organizira v okviru MUZE likovno-grafične delavnice sitotiska z odtisom na majice, ki jih vodi tiskarski mojster Slavko Pavlin, ter delavnice Knjiga umetnika, ki jih izvaja mlada umetnica Lorenza Troian, diplomantka beneške Akademije za likovno umetnost. ● Art center, Pionirski dom, bo dnevno izvajal *tečaj hitrega risanja za odrasle* in različne delavnice za otroke in literarne koticke. ● Pod okriljem Ljubljanskega gradu bo ves čas festivala potekala delavnica, kako narediti zmaja iz papirja. Akademsko kiparka Mirjam Semolič bo izvajala delavnico različnih kreativnih pristopov k umetnosti. ● Bogat program ustvarjalnih delavnic pripravlja tudi Zveza društev likovnih umetnikov Slovenije. ● Mestno gledališče Ljubljansko pripravlja okroglo mizo z naslovom *Gledališče kot založba*, ki jo bo vodila urednica knjižnice MGL Petra Pogorevc. V zadnjih letih izdajajo tudi dela, namenjena širši javnosti, kot sta knjigi Mile Kacič *Prigodnice* in Zlatka Šugmana *Zlatkarije*. ● Knjižni založniki pripravljajo bogat program – od predstavitev knjig do predstavitev različnih avtorjev. Na festivalu sodeluje tudi Mestna knjižnica Ljubljana. Vsak dan ob 11.00 in ob 17.00 uri bodo svoje dosežke predstavili različni orkestri glasbenih šol.

Sodelujte tudi vi!

V okviru festivala (www.muzafestival.si) je v teku kar nekaj natečajev: ● *Likovni natečaj Kaj je tvoja muza?* za učence osnovnih šol, ● *Literarni natečaj Pišem, ker živim* v organizaciji revije za kulturo, vzgojo in izobraževanje Ventilator besed, za predšolske, osnovnošolske otroke in dijake, ● *Fotografski natečaj MUZA* od 16. leta starosti, ● *Natečaj reportažne fotografije* v sklopu izjemne fotografske razstave *Magnum prvič. Obraz časa*, ki bo v Galeriji Jakopič na ogled od 29. maja do 2. septembra letos. Razstava *Magnum prvič* je bila kot prva skupinska razstava fotografov agencije Magnum, najprestižnejše fotografske agencije na svetu, na ogled v petih avstrijskih mestih med letoma 1955 in 1956. Zatem je utonila v pozabo, vse dokler je niso po ponovnem odkritju v neki kleti v Innsbrucku leta 2006 restavrirali in ponovno razstavili na Dunaju. Avtorstvo 83 fotografij pripada osmim fotografom svetovnega slovesa, kot so Robert Capa, Marc Riboud, Werner Bischof, Henri Cartier-Bresson idr. ● Obiskovalce festivala Muza bomo izzvali, da se preizkusijo kot fotoreporterji. Med vsemi fotografijami, ki bodo zajele pestro dogajanje na festivalu in ki jih bodo obiskovalci prijaviili na natečaj, bo žirija izbrala 5 zmagovalnih, avtorji pa bodo prejeli privlačne nagrade. Vabljeni, da spremljate program MUZE – festivala knjige in umetnosti in izberete kaj zase. Obiščite MUZO konec maja na Gospodarskem razstavišču. Več na www.muzafestival.si

Ljubljana, moje mesto, moj dom, moja prva ljubezen. Najlepše mesto na svetu ... In če želite trdno zagotovilo, da je Ljubljana zanimiva, lepa in prijazna, vas bo verjetno prepričalo dejstvo, da smo vanjo zaljubljeni prav vsi Ljubljančani in da je njeno ime, če upoštevamo eno od etimoloških razlag, Ljubljena.

Mlade plesalce plesnih pripravnic in Oddelka za sodobni ples oziroma njihovo plesno pedagoginjo s Konservatorija za glasbo in balet iz Ljubljane je vodila želja, Ljubljano mladim predstavili še na drugačen način, ko so ustvarjali predstavo Ljubljanske razglednice za svoj letni nastop. Svoj trud, plesno znanje in veselje do plesa je 170 učencev v starostnem razponu od 7 do 14 let predstavilo v nedeljo, 1. aprila 2012. Linhartova dvorana Cankarjevega doma je dvakrat pokala po šivih. Avtorica projekta, plesna pedagoginja Jana Kovač Valdés, je v sodelovanju s še dvema pedagoginjama, Sabino Schwenner in Sabino Selan, v uvodnem spremnem tekstu zapisala takole:

»Za nas in za vas je predstava šaljivi plesni sprehod med priljubljenimi koticiki, umetniškimi znamenitostmi in naravnimi značilnostmi Ljubljane, skok od zgodovinskih dogodkov do današnjega utripa našega ljubljenskega mesta. Mladostno in navihano, kot se za otroke in mlade ter dan šaljivcev spodobi.«

In so gledalci zdrsnili v plesni sprehod po Ljubljani. Radoživost, sproščeno plesno gibanje in izraznost mladih plesalcev so se odražali zlasti v koreografijah mlajših plesalcev. Tako smo se z otroki plesnih pripravnic odpravili na otroško igrišče Tivolija, se prepustili žabjemu regljanju z Barja, odšli na Plečnikovo tržnico po sobotne nakupe in se vrnili v čas srednjeveške Ljubljane v plesu mestnih pisarjev. Koreografije plesnih pripravnic sta pripravili Jana Kovač Valdés in Sabina Selan.

Plesalci od 9. leta starosti dalje pa so se predstavili v zrelejših postavitvah plesov. S svojima plesnima pedagoginjama Jano Kovač Valdés in Sabino Schwenner so zadnjih nekaj mesecev trdo garali in se poglabljali v značilnosti našega mesta. Tako so nastale zanimive, z ustvarjalnostjo in plesnim znanjem prežete koreografije o Jazonu, ki je

premagal zmaja, o duhovitih dogodkih na peronu št. 4 Ljubljanske železniške postaje, o tem, da je Ljubljana glavna žila našega mesta, umirjena in divja, ko njeno strugo napolni veliko vode. Dotaknili so se dogodkov iz zgodovine in plesno ponazorili potres leta 1895 na glasbo J. S. Bacha, ki jo v originalu lahko slišimo v Filharmoniji, zaplesali v nekoliko spremenjeni zvočni sliki in posodobljenem gibu. Tudi Plečnikove Žale so bile izziv in koreografsko zaokrožene »arhitekturo našega velikega arhitekta in plesa »zombijev«, ki so tako privlačna spodbuda za mlade v nekem starostnem obdobju.

Učenci starejših razredov so pokazali že veliko plesnega znanja in spretnosti in v svojih koreografijah plesno predstavili mestni vrvež. V tej točki se je predstavila tudi plesalka in saksofonistka Vida Vatovec, ki je v živo zaigrala na saksofon. Največ plesnotehničnega znanja so pokazala dekleta, ki letos zaključujejo šolanje na Oddelku za sodobni ples in se v koreografiji z naslovom *Še mau Lublane* poistovetila z mladimi, ki so srce našega mesta, polnega zabave, možnosti za raziskovanje in pridobivanje znanja. Iz predstave je moč čutiti srčno delo z mladimi, veselje do plesa in dejstvo, da je ustvarjalnost poglavitno gonilo dela z učenci. Čuti se, da pedagoginji pri pouku sodobnega plesa in ustvarjanju predstav temeljne tehnične prvine povezujeta s privlačnimi, za ustvarjanje spodbudnimi temami iz učenčevega vsakdanjega in domišljjskega sveta.

Na večerni predstavi so sedmim učenkam oddelka podelili jubilejne značke Mete Vidmar. Značke od lani dalje podeljuje mladim od 10. leta dalje Javni sklad republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Zaslužijo si jih mladi plesalci, ki so se izkazali tudi zunaj odirov šole in se s svojo ustvarjalnostjo potrjujejo še na drugih plesnih prireditvah, ne le na šolski letni predstavi. Bronaste značke so prejele Liu Zakrajšek, Vida Vatovec in nekdanji učenki Lene Lekše: Maša Hawlina in Anamaria Klajnšček. Dve srebrni znački pa sta prejeli tudi nekdanji učenki oddelka Enya Belak in Veronika Valdés. - Ob poklonu na koncu predstave se je odvrtela nam tako ljuba pesem *Čez Šuštarški most* in navdušeno publiko spravila na noge.

Foto: Sašo Štih

Plesalci Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana od 9. leta dalje so predstavili koreografijo Jazon in Argonavti pod vodstvom pedagoginje Jane Kovač Valdés in Sabine Schwenner.

Ana Hribar, igralka

Nada Breznik

Foto: Peter Atanasov

Dramska igralka in plesalka Ana Hribar v predstavi Zlati šus na odru Lutkovnega gledališča Ljubljana.

Če je uveljavljeno neko splošno mnenje o igralcih in umetnikih, da so boemi, hedonisti, bitja brez kompasa in brez načrta, ki se prepuščajo toku in naključjem, odvisni le od talenta in navdiha, potem ta predstava za marsikoga in predvsem za Ano Hribar, ne drži. Njena pojava, poteze, njen glas in nastop dosledno izkazuje osebnost, ki ve, kaj hoče, ki je sistematična in urejena, ki je za svoje cilje pripravljena trdo delati in biti ves čas trdno na tleh. Kakšna širina, nadarjenost in občutljivost se skriva za njeno zunanjo podobo, nam Ana najbolje razkriva v vlogi Mure v monodrami Tamare Matevc Zlati šus, ki je že nekaj časa na sporedu Lutkovnega gledališča Ljubljana in prejema same pohvale.

Kaj je bilo tisto, kar najbolj vplivalo na tvojo poklicno odločitev?

Bilo je pravzaprav neke vrste naključje. Moj najljubši hobi je bil ples. Že pred maturo na gimnaziji Bežigrad sem opravila avdicijo na Akademiji SEAD (*Salzburg Experimental Academy of Dance*) v Salzburgu. Tako sem se v treh letih v Salzburgu poleg različnih plesnih tehnik srečala tudi z gledališčem, z igralskimi delavnicami, ki jih je vodila odlična pedagoginja in igralka Claudia Heu. Takoj me je spodbudila, naj svoj izraz razvijam v smeri fizičnega gledališča, saj je opazila, da mi je bližje dramski, ekspresivnejši izraz kot plesni gib. Fizično oz. plesno gledališče je takoj postalo moje največje veselje na akademiji. Ravno to je vplivalo na odločitev, da se po končanem plesnem študiju preizkusim še na sprejemnih izpitih za študij dramske igre in umetniške besede na ljubljanski AGRFT. In bila sem sprejeta v letnik z mentorjema Miletom Korunom in Matjažem Zupančičem.

Diplomirala si na obeh akademijah. Kakšne so razlike med obema vrstama izobraževanja?

Že na samem začetku študija v Salzburgu sem pogrešala večjo resnost v zastavljenem programu plesnega izobraževanja. Pouk smo prvo leto končevali že ob 15. uri, hkrati ni bilo ob fizičnih tehnikah nikakršnega intelektualnega izziva. K sreči se je to v zadnjih dveh letnikih popravilo,

tako da smo vadili po cele dneve in tudi sami ustvarjali predstave. Dobra stran zasebne šole pa je bila natanko v tem, da sem se sama zavedala velike odgovornosti, ki jo imam do odločitve za študij plesa. Nihče me ni pretirano nadziral, ali sem na vajah ali ne. Na drugi strani me je konzervativni sistem študija na AGRFT omejeval, razlika v načinu dela in odnosih med sošolci je bila sprva zelo velika. Na AGRFT sem pogrešala več timskega duha. Hkrati pa sem takoj začutila večjo resnost študijskega dela. Pred študijem na AGRFT sem si predstavljala, da sta si tako sodobni ples kot dramska igra zelo blizu, češ, »gledališče je pač gledališče«, a dolge ure za mizo ob tekstu so me popolnoma zablokirale. Na odru sem stala, kot se stoji s »plesnim telesom«, in ugotavljala, da so razlike med plesom in igro vse večje. Nisem si znala prav pomagati s plesnim znanjem. Pri plesu gre za izraznost anonimnega telesa, pri igri pa je seveda vsako telo poosebljeno oz. karakterizirano. Imela sem velike težave do točke, ko sem dojela, kako uporabljati svoje plesne sposobnosti oz. telesne potenciale v prid kreiranju nekega dramskega lika. Sčasoma sta se začela moje plesno in igralsko znanje dopolnjevati in prepletati. V tem zdaj je užitek in čar.

Že v času študija si nastopila v predstavi Kabaret, uspešnici Mestnega gledališča. Kje vse si še nastopila in katere so bile tvoje doslej najljubše vloge?

Nastopila sem še v Slovenskem mladinskem gledališču v predstavi Hiša Marije Pomočnice v režiji Silvana Omerzuja z vlogo Brigitte, ki sem jo kombinirala z animacijo lutke. V tej vlogi sem neizmerno uživala, saj je bila z lutkovna animacija nov izziv. Sledil je Betontanc v v predstavi *Dance or die* v režiji Matjaža Pograjca, v plesno-gledališki predstavi *Tam daleč*, v koreografiji Sinje Ožbolt ter v predstavi *Metamorfoze* Bare Kolenc v Kinu Šiška. V vseh treh predstavah sem lahko izkoristila predvsem svoje plesno znanje. Poleg tega ne bom nikoli pozabila vloge v svoji prvi otroški predstavi Mala in velika luna Borisa A. Novaka in režiji Vinka Moderndorferja ter v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana, kjer sem nastopila že kot zaposlena na nekdanjem Dramskem odru za mlade. Prav tako mi je zelo ljuba vloga punce Julije v predstavi *Prov hudo* Dragice Potočnjak in v režiji Andreja Jusa. Monodramo *Zlati šus* Tamare Matevc v režiji Marka Čeha pa občutim kot prelomnico na svoji igralski poti. Zame je to neke vrste prava diploma. Vsaka vaja je bila kreativna na svoj način, tudi sebe sem vedno znova presenečala že v procesu dela in v vsaki ponovitvi predstave na novo zaživim in uživam na odru. Očitno sva z vlogo najstnice Mure prišli druga k drugi pravi čas, da se je lahko med nama razvila prava ljubezen.

Kako doživljaš odziv publike, zlasti mladih, ki se po predstavi udeležujejo pogovorov o problematiki zasvojenosti?

Šele neposreden odziv otrok in mladih me je res naučil ogromno o igri oz. komunikaciji s publiko. Najlepše je čutiti vibracijo teh mladih in otrok, ko stojš na odru in čutiš, kako ti sledijo v vsakem tvojem gibu, gesti, besedi, emociji. Prav prek odra sem spoznala vse te mlade in otroke in začutila njihove probleme. Nismo hoteli vzgajati in žugati s prstom, biti moralistični, zato predstavo spremljajo dobro. Mladim ponuja neke vrste odprt, svoboden, lasten razmislek. Odrska izkušnja dramske situacije, kjer Mura pred njihovimi očmi doživlja najhujšo dramo vseh možnih emocij ob izgubi prijatelja, ki je vzel zlati šus, prevelik odmerek heroina, je močna. Močnejša kot besede, teorija in prepovedi odraslih, učiteljev, staršev, ki vedno gledajo na te stvari »od zunaj«, iz druge perspektive. Prek gledališke izkušnje se zgodi neposredna identifikacija, problematiko občutijo skozi doživljanj njim enako stare osebe. To jih pritegne.

Kakšne like in osebnosti si še želiš upodobiti, kje vidiš svoj umetniški razvoj, glede na dejstvo, da sta ti zelo blizu tudi ples in petje, in pred katero publiko si najbolj želiš igrati?

Želim si tudi zahtevnejših kompleksnih vlog v igrah za odrasle, poleg slovenskih tudi dramskih tekstov tujih avtorjev, ali dobre komedije, da je le nabor vlog čim bolj pester, saj se le tako igralec kar najbolje kali v svojem poklicu. Dolgo se v meni tudi že nabira želja po lastnem plesnem prvcu. Upam, da pride čas tudi za to.

Mestni redarji – partnerji

Mag. Andrej Orač o novi strategiji

Zakon o občinskem redarstvu (Uradni list RS, št. 139/06; ZORed) je občinskim redarjem povrnil nekaj starih nalog in pristojnosti, ki so jih imeli že njihovi predhodniki stražniki, hkrati pa je uredil tudi razmerja med policijo kot državnim organom in občinskim redarstvom kot organom lokalne skupnosti. Že sam zakon je naloge občinskega redarstva preusmeril od represivnega organa in sankcij na raven urejanja družbenih razmerij. Večje pristojnosti je mestno redarstvo dobilo tudi na področju varnosti in pravil v cestnem prometu. Ta del ureja več zakonskih predpisov. Občinski redarji tako poslej z več pristojnostmi neposredno nadzirajo in zagotavljajo varnost cestnega prometa. S tem je začrtan nov odnos do družbenega okolja, ki bo v tej vlogi zagotovo vedno bolj naklonjeno sprejemalo delo občinskih redarjev in jih prepoznalo kot varnostne partnerje. Vodja mestnih redarjev mag. Andrej Orač pojasnjuje, kako mestno redarstvo svojo partnersko vlogo opredeljuje v novem občinskem strateškem dokumentu, ki jo je Mestni svet sprejel na 12. seji dne 19. decembra 2011.

Foto: Dunja Wedam

Mestni redarji v duhu smernic pred kratkim sprejete nove strategije postajajo ljubeznivi varnostni partnerji meščankam in meščanom.

pri zagotavljanju reda in varnosti

Mestnega redarstva

Kaj vas je vodilo k pripravi strategije?

Strategija v skupnost usmerjenega dela Mestnega redarstva Mestne občine Ljubljana natančneje opredeljuje preventivne naloge, ki izvirajo iz Občinskega programa varnosti. Cilji in naloge so se izkristalizirali na podlagi analize statističnih podatkov o nevarnih okoliših, območjih in ogroženih skupinah. Na kratko povedano, ta trajnostni dokument določa izhodišča za zagotavljanje varnosti znotraj Mestne občine Ljubljana. V ospredju je primarna vloga preventivnega načina dela, ne da bi bile pri tem opredeljene podrobnosti. Daje čisto praktične usmeritve za vsakodnevno delo mestnega redarstva. Na terenu to pomeni predvsem povečano sodelovanje s četrtimi skupnostmi kot najožjimi oblikami lokalne skupnosti in s policijo. To za nas pomeni sodelovanje s celo vrsto ustanov: z vrtci, šolami, društvi in številnimi nevladnimi organizacijami.

So standardi, ki jih uvaja strategija, primerljivi z evropskimi?

Vsekakor. Pravica do urejanja lokalnih zadev na področju varnosti sploh izhaja iz Evropske listine lokalne samouprave (MELLS). Listina je podlaga zakonodaji, ki ureja pristojnosti občinskih redarstev v RS, in glavni cilj listine je v celoti zajet v naši strategiji. Zagotavlja učinkovito udeležbo občank in občanov pri oblikovanju odločitev, ki se nanašajo na njihovo vsakdanje okolje. Redarji postajamo partnerji občanov, skupaj moramo zaznavati različne oblike družbenega nereda in se odločati, kako izboljšati kvaliteto življenja v bivalnem in delovnem okolju.

Postaja tako redarstvo tudi neke vrste socialna služba?

Pravzaprav res lahko rečemo, da je preventivno delo mestnih redarjev v bistvu neformalni nadzor s številnimi elementi socialnega dela, saj postajamo s svojim opozarjanjem in ozaveščanjem o posledicah nepravilnega ravnanja tudi svetovalci. Za nas je to velik izziv, saj naše ravnanje po svoje utira pot vsem drugim organom lokalne samouprave. Jasno mora postati, da smo vsi skupaj v službi varnosti občank in občanov v najširšem smislu.

Načrtujete tudi kakšne konkretne ukrepe, da vas bodo ljudje sprejeli kot svetovalce in varuhe?

Seveda. Boljšo kvaliteto življenja v skupnosti lahko dosežemo že z navidez skromnimi ukrepi, ki lahko z minimalnimi stroški občutno izboljšajo stanje. Kot primer dobre prakse naj omenim nakup petih avtomatsko eksternih defibrilatorjev, s katerimi smo opremili osebna vozila in motorna kolesa mestnega redarstva. Zanemarljiva investicija, a izjemno učinkovita, saj bomo tako močno povečali možnost reševanja življenj. V letošnjem letu smo imeli že tri klice Reševalne postaje Ljubljana za nudenje temeljnih

postopkov oživljanja (uporaba defibrilatorjev), s katero imamo sklenjen protokol o sodelovanju o obveščanju.

Kako pa boste prestopili iz nepriljubljene vloge kaznovancev v partnerske odnose z občani in si pridobili njihovo zaupanje?

Vpetost mestnega redarstva v lokalno skupnost, ki smo jo začrtali v strategiji, nas zavezuje, da z ljudmi navezujemo tesnejše stike in jih usmerjamo k samoiniciativnosti pri reševanju težav. Z mehkim, neoblastniškim načinom delovanja si začenjamo utirati pot k zaupanju občank in občanov v naše delo. Represivni ukrepi, ki so bili doslej naša osnovna naloga, bodo poslej zadnja instanca, če se drugače ne bo mogoče s partnerji vnaprej dogovoriti za način vzdrževanja reda in varnosti.

Se pravi, da boste večkrat samo opozorili na nepravilnosti, preden boste napisali kazen? Velja to tudi za napačno parkiranje?

Zagotovo bomo še več in po več poteh opozarjali na nevarnosti in nedopustne kršitve. So pa nekatere stvari, ki jih v prid varnosti celotne skupnosti ni mogoče spregledati. Takšno je na primer parkiranje na intervencijskih poteh, ki lahko kdaj ogrozi tudi življenje, ali pa parkiranje na pločnikih, prehodih za pešce, kolesarskih poteh, križiščih ipd.

Kako odgovarjate na slabo voljo številnih prebivalcev, ki dobijo obvestilo redarstva v blokovskem naselju četrtih skupnosti, kjer krajani nimajo druge izbire, kot da parkirajo na nedovoljenih površinah?

Vsekakor razumemo stisko stanovalcev zaradi pomanjkanja parkirnih prostorov v strnjenih stanovanjskih naseljih. Na Mestnem redarstvu smo dolžni voditi postopke zakonito, strokovno in profesionalno; pooblaščen uradna oseba je dolžna ukrepati skladno z veljavno zakonodajo in pristojnostmi, če vozilo izpolnjuje znake prekrška.

Primarni cilj je zagotoviti večjo varnost udeležencev v prometu, predvsem najšibkejših, in pretočnost prometa. Sproščene morajo biti intervencijske poti, saj imajo v nasprotnem primeru intervencijska vozila onemogočen dostop do žarišča interveniranja, zagotavljati moramo prosto in varno pot najšibkejšim udeležencem v prometu, kot so pešci in kolesarji, omogočiti rabo prilagojenih parkirnih prostorov osebam z oviranostmi, ohraniti namembnost športnih igrišč in rekreativnih površin ter varovati urejene zelene površine.

S pomanjkanjem parkirnih prostorov se srečujejo v marsikaterem stanovanjskem naselju na območju Mestne občine Ljubljana, zaradi česar se stanovalci skupaj z upravniki večstanovanjskih hiš v nekaterih naseljih odločajo, da s fizično zaporo zagotovijo

parkirna mesta za svoje stanovalce ali izberejo parkirni režim na podlagi dovolilnic in s tem plačljivega parkiranja. Predlagamo, da se stanovalci ob tovrstnih problemih obrnejo na svojega upravnika, ki naj ugotovi, ali obstaja interes stanovalcev za ureditev parkirnega režima. Vlogo za postavitve zapornic ali izdajo dovolilnic ter za spremembo parkirnega režima naj naslovijo na Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet Mestne občine Ljubljana na Trgu MDB 7.

Ste se že tudi konkretno vpeljali v nov način dela?

Januarja 2012 smo za preizkusno obdobje vzpostavili poskusni projekt izvajanja strategije za območje Četrtna skupnosti Center in Četrtna skupnosti Rudnik. Za obe četrti skupnosti je na funkcijo vodje četrtnega okoliša imenovan mestni redar. V preizkusnem obdobju želimo z vzpostavitvijo stikov na območju delovanja in s testiranjem koncepta pridobiti čim več povratnih informacij o učinkovitosti take oblike dela, to pa nam bo praktični napotek za uveljavitev koncepta dela v nadaljevanju za celotno območje Mestne občine Ljubljana.

Katere naloge vam strategija določa za zagotavljanje varnosti v cestnem prometu?

Tukaj je na prvem mestu skrb za najbolj ranljive udeležence v prometu: otroke v vrtcih, šolarje, mlade pa tudi starejše in bolne. Sodelujemo s šolami in starši pri zagotavljanju varnih šolskih poti, pri izvajanju prometne vzgoje in ozaveščanju v vrtcih, osnovnih, srednjih in poklicnih šolah, ugotavljamo prometno kritične točke v posameznih četrtih skupnostih in pripravljamo skupne predloge za preoblikovanje prometnega režima in ureditev cestnih odsekov na lokalnih cestah za izboljšanje prometne varnosti, pa predloge za odpravljanje nevarnosti na cestni infrastrukturi, ki resno ogrožajo varnost cestnega prometa. V tem pogledu izvajamo preventivne akcije, ki naj uveljavijo pozitivna stališča do ukrepov za umirjanje prometa, navajamo k rabi preventivnih indikatorjev hitrosti, ki kažejo hitrost vožnje, ipd.

Kako pa vas strategija zavezuje k zagotavljanju reda in varnosti?

V tem pogledu moramo na prvem mestu upoštevati meje pooblastil, ki jih narekuje Zakon o varstvu javnega reda in miru, a imamo dovolj maneverskega prostora predvsem za ozaveščanje. Sodelujemo s Policijsko upravo Ljubljana in policijskimi postajami na podlagi podpisanega protokola na področju preventivnega dela. Delovno področje je preprečevanje vandalizma, grafitiranja stavb, varna uporaba pirotehničnih sredstev, primerno ravnanje z živalmi v mestu ipd.

Foto: Dunja Wedam

Mestni redar mora poskrbeti, da avtomobili ne ovirajo varnosti pešcev in da so intervencijske poti dostopne.

S katerimi partnerji se povezujete ali se boste še povezali, da bo vaša nova vloga varnostnih pomočnikov bolj vidna in učinkovitejša kot doslej?

Sodelujemo s Svetom za varnost MOL, ki se kot usklajevalno telo župana ukvarja z vprašanji varnosti na območju Mestne občine Ljubljana, navzoči smo na prireditvah, kot so Teden mobilnosti, Ljubljanski maraton, Pot ob žici, sodelujemo s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MOL in Javno agencijo RS za prometno varnost, pa v sosvetih za varnost meščanov pri svetih ČS, sodelujemo z vrtci in šolami, kjer redarji otroke seznanjajo s samozaščitnim vedenjem ter pomenom spoštovanja cestnoprometnih predpisov. Podpisali smo protokol o sodelovanju s policijo, na podlagi katerega mešane policijsko-redarske patrulje nadzorujejo spoštovanje določil Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o cestah in Zakona o varstvu javnega reda in miru, in protokol o sodelovanju z mestnimi javnimi podjetji

Kaj vam najbolj otežuje delo?

Največji problem so trenutno kadri, saj imamo sistemiziranih 53 mest v operativnem delu, od katerih je zasedenih 37 mest. Tako trenutno v operativnem, prekrškovnem in podpornem (strokovno-tehničnem) segmentu delujemo blizu roba svojih zmogljivosti. Glede na specifične zahteve, ki so potrebne za vodje četrtinskih območij, predvidevamo za to delovno mesto redarje s primernimi osebnimi in strokovnimi referencami, saj v strategiji predvidevamo ne zgolj strokovno usposobljenost, pač pa tudi znanje s področja učinkovitega navezovanja stikov, komuniciranja in drugih socialnih veščin. V ta namen je predvideno strokovno usposabljanje.

Sicer pa so redarji za opravljanje nalog s svojega področja strokovno usposobljeni, saj že pred samostojnim nastopom opravljanja nalog redarja opravijo usposabljanje s preizkusom znanja. Predvideno pa je tudi obdobje usposabljanje s preizkusom znanja za vsako triletno obdobje, s katerim občinski redarji osvežijo in nadgradijo znanje in se pripravijo na preizkus znanja. Strokovno usposabljanje poteka na Policijski akademiji v Tacnu.

Usposabljanje in izpopolnjevanje občinskih redarjev ureja Pravilnik o izvajanju strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja občinskih redarjev (Uradni list RS št. 24/2011). <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201124&stevilka=1056>

Naštejte, prosim, nekaj primerov dobrega sodelovanja z meščankami in meščani.

Primerov dobre prakse sodelovanja z meščani in drugimi partnerskimi subjekti je kar veliko, izpostavili pa bi morda nekaj najbolj odmevnih. Tako smo na Bratislavski ulici problem zaradi parkiranja tovornjakov in

odpadkov voznikov tovornjakov, na kar nas je opozorila četrtna skupnost, uredili zgolj z doslednim nadzorom in opozorilom, brez izrečene globe. Z ureditvijo signalizacije, režimom kratkotrajnega parkiranja in rednim nadzorom smo uredili tudi nemoten dostop do viškega pokopališča in tako pomirili pritožbe okoliških stanovalcev. V sodelovanju z Osnovno šolo Vič smo uredili prej neustrezno signalizacijo in spremenili režim dostave otrok. Z ureditvijo dodatnih parkirnih mest ob Ulici 7. septembra, ob železniški progi smo skupaj s Četrtno skupnostjo Posavje uspeli urediti parkirno površino s posipom peska. Mestno redarstvo je pri tem sodelovalo tako, da je pomagalo pri premikih parkiranih in zapuščenih vozil. Skupaj z vodstvom šole in mentorico prometne vzgoje smo pomagali razrešiti parkiranje na intervencijski poti in platoju pred šolo, vožnjo po pločniku in prevelike hitrosti pri Osnovni šoli Karla Destovnika Kajuha; postavili smo količke in uvedli redni nadzor mestnega redarstva. Na šoli sodelujemo tudi pri opravljanju kolesarskih izpitov. V Gameljnah in Mednem smo na pobudo tamkajšnjih prebivalcev izvajali poostren nadzor hitrosti. V dogovoru z lastniki smo izvajali meritve hitrosti s samodejnimi merilnimi napravami v službenih vozilih in s tem rešili prometno ogroženost na tem območju.

V načrtu je izdaja več promocijskih zloženek: kaj nam bodo sporočale in kje bodo meščanom dosegljive?

Predvidevamo izdajo štirih zloženek, ki bodo za začetek izšle v 4000 izvodih. Zloženke bodo dosegljive na sedežu Mestnega redarstva na Proletarski 1, na voljo pa bodo tudi pri redarjih v patruljah Mestnega redarstva ter objavljene na spletni strani Mestnega redarstva. V njih bomo občanke in meščane seznanili s pooblastili mestnih redarjev, s primerno hitrostjo vožnje, s parkirnim režimom v Mestni občini Ljubljana in s prekrškovno abecedo.

Kakšno je ob sprejetju nove strategije metnega redarstva vaše sporočilo meščankam in meščanom?

Radi bi postopoma tako korenito spremenili miselnost v odnosu do reda in varnosti, da bi vse težave v lokalni skupnosti reševali brez represivnih posegov. Zelo se namreč zavedamo, da kaznovanje ljudje razumejo kot poseg v temeljne človekove pravice in svoboščine ter dostojanstvo posameznika. To poskušamo doseči s preventivno navzočnostjo redarjev na terenu in številnimi preventivnimi akcijami, predstavitvami in promocijskim gradivom. Želimo postati pomočniki občankam in občanom, bodisi z neposrednim ukrepanjem, z nasvetom ali obveščanjem ustreznih ustanov. Naše patrulje bodo delovale še posebej na območjih, kjer obstajajo večja varnostna tveganja, obenem pa se bomo potrudili, da bodo o našem delu dobili vse napatke v promocijskem gradivu, ki ga pripravljamo za kar najboljšo obveščenost.

»Mesto s polno pozitivne energije in mnogo mladimi ljudmi«

Staša Cafuta Trček

Fotografije: Staša Cafuta Trček
Warren Wong Tik Hung

Na tokratnem ogledovanju Ljubljane v očeh tujih obiskovalcev našega glavnega mesta smo v okolici Slovenskega etnografskega muzeja izvedeli, kako reprezentativno ta kulturna ustanova predstavlja ljubljansko in slovensko kulturo. Spet smo se lahko prepričali, kako privlačen vtis naredi Ljubljana s svojo arhitekturo in prijaznostjo meščanov na vse generacije turistov, pa tudi o tem, da ima turizem v Ljubljani obetavno prihodnost, saj so številni med obiskovalci namenjeni, da se bodo v mesto vračali ali pa so že zdaj tukaj zelo pogosto.

Warren Wong Tik Hung, študent francošine, Hong Kong

Trenutno sem na študentski izmenjavi v Parizu, zato sem izkoristil bližino in obiskal Ljubljano. Zelo mi je pri srcu vaše mesto s polno pozitivne energije in mnogo mladimi ljudmi. Zelo so mo všeč nočni odsevi zgradb v Ljubljani - nepozabno! Vaši ljudje so izredno prijazni in gostoljubni, v prihodnosti se nameravam še vrniti.

Vladimir Bocev, kustos, Etnografski muzej Skopje, Makedonija

Ljubljano sem obiskal že večkrat. Všeč mi je, saj lahko grem vsepovsod peš. Mesto ima dobro urejene kolesarske poti in veliko kolesarjev. Všeč mi je, da pri vas lahko slišim tišino. Ljubljana je zame kot okras Ljubljane. Kar pa zadeva primerjavo vašega etnografskega muzeja z našim, lahko rečem, da je vaš fantastičen, saj gre za sodoben etnomuzej, o katerem lahko pri nas samo sanjamo. Naš je konceptualno žal še zmeraj iz 70. let prejšnjega stoletja.

Mag. Zvezdana Antoš, kustosinja, Etnografski muzej Zagreb, Hrvaška

V vaše glavno mesto prihajam pogosto. Stari del mesta je zelo lep, saj ima dušo. Všeč so mi tudi umetniške instalacije, ki so postavljene od časa do časa. Navdušuje me tudi ponudba Ljubljane nasploh ter številni dobri koncerti, ki se odvijajo skozi vse leto. Rada bi pohvalila tudi projekt Metelkova, saj je bistveno prispeval k večji kulturni prepoznavnosti tega dela Ljubljane in kulture v Ljubljani nasploh.

Dr. Giovanni Kezich, direktor Muzeja ljudskih običajev Trentina, Italija

V Ljubljani sem bil že neštetokrat. Lepa je. Najbolj mi je všeč Tržnica in del okoli nje. Mesto ima dobro atmosfero, gostinsko ponudbo, rad se sprehajam ob Ljubljani. V Ljubljani sem zaradi otvoritve gostujoče razstave z naslovom *Pust, kralj Evrope*, ki trenutno poteka v Slovenskem Etnografskem muzeju. Če dovolite, bi komentiral tudi vaš muzej. Zame gre za enega izmed najboljših etnomuzejev v Evropi. Zakaj? Ker je sodoben, moderen, a hkrati ostaja muzej. Vsebuje zelo kreativne in domiselne postavitve. Všeč mi je

Vladimir Bocev

Mag. Zvezdana Antoš

Dr. Giovanni Kezich

tudi, da rekonstrukcija muzeja ni vplivala na kvaliteto vsebin, ki jih etnomuzej mora imeti.

Evelyn Van De Vondel, dijakinja, Mechelen, Belgija

S šolo smo prišli v Slovenijo na končni izlet. Učitelji so nam dali na izbiro dve državi. Turčijo in Slovenijo. Pripravili so nam predstavitev obeh držav. Vsi smo navijali za Slovenijo, saj smo želeli spoznati državo, ki pri nas ni tako zelo prepoznavna, je neokrnjena in ima veliko naravnih znamenitosti.

Laura De Smedt, dijakinja, Wolvertem, Belgija

Skupaj s triinšestdesetimi sošolci in sošolkami ter štirimi učitelji raziskujemo Ljubljano. Spimo v Park hotelu. Trenutno so nam učitelji dali prosto, zato s sošolkami po svoje raziskujemo center Ljubljane. Zelo smo navdušene, lahko bi rekla, da smo vznemirjene. Zelo lepo je tukaj, všeč mi je, da je že toplo in da lahko hodimo v kratkih rokavih, kratkih hlačah in sandalih. V Sloveniji bomo ostali tri dni, poleg vašega glavnega mesta si bomo ogledali še Postojnsko jamo in Bled.

Lorena Landa, študentka podjetništva, Zaragoza, Španija

Sem študentka podjetništva in sem prišla v Ljubljano na študentsko izmenjavo na fakulteto za podjetništvo Gea College. Od lanskega septembra pa do julija letos je moj novi dom vaš prestolnica. Zelo sem zadovoljna. Vse je OK. Stanujem za Bežigradom. Mesto me spominja na Zaragozo, saj ima veliko kulturnih in arhitekturnih znamenitosti. Rada bi pohvalila tudi vaše zdravstvo, pred kratkim sem si poškodovala nogo, zato sem morala obiskati zdravnika. Zelo so bili učinkoviti.

Noelia Cirac, študentka strojništva, Zaragoza, Španija

S prijatelji smo obiskali Loreno. Pripotovali smo z letalom do Trsta. Za povratno karto smo odšteli 75 evrov. Tukaj bomo ostali 7 dni. Uživamo, spoznavamo vašo kulturo, vašo študentsko sceno, nočno življenje ... Če primerjam cene, je pri vas hrana v trgovinah dražja, so pa zato cene v barjih nižje v primerjavi z našimi.

Evelyn Van De Vondel

Laura De Smedt

Lorena Landa

Noelia Cirac

»V slovenskem zdravstvenem prostoru Direktor mag. Rudi Dolšak o delu Zdravstvenega

Zdravstveni dom Ljubljana v celoti izvaja zdravstveno dejavnost na primarni ravni, z izjemo lekarniške dejavnosti, in del zdravstvene dejavnosti na sekundarni ravni v sedmih organizacijskih enotah: ZDL – Bežigrad, Center, Moste-Polje, Vič-Rudnik, Šiška, Šentvid in Splošna nujna medicinska pomoč – SNMP. V zavodu delujejo izbrani zdravniki – pediatri, šolski, splošni – in zobozdravniki. Splošni zdravniki delujejo tudi v domovih starejših občanov. Zobozdravstvene ordinacije so tako v zdravstvenih domovih, področnih enotah in ambulantah kakor tudi na 15 osnovnih šolah v Ljubljani. V okviru ZDL deluje tudi Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog. Kot program, sofinanciran s strani Mestne občine Ljubljana, delujeta *Ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja* ter *Nočna zobozdravstvena ambulanta*. Direktor Zdravstvenega doma Ljubljana mag. Rudi Dolšak pojasnjuje, kako zavod v času vsesplošnega krčenja družbenega standarda izpolnjuje svoje poslanstvo.

Številne ankete kažejo na to, da smo v Ljubljani zelo zadovoljni z zdravstveno oskrbo na primarni ravni, za katero skrbi Zdravstveni dom Ljubljana. Kakšne povratne informacije dobivate s strani uporabnikov?

Te informacije zbiramo na letni ravni z anketnimi vprašalniki in na podlagi prejetih pohval in pritožb. Uporabniki so z našimi storitvami in odnosom našega zdravstvenega osebja večinoma zelo zadovoljni, še posebej nas veseli, da rezultati ankete o zadovoljstvu uporabnikov za leto 2011 kažejo občutno zmanjšanje čakanja na

zdravstveno obravnavo. Zadovoljstvo uporabnikov se odraža tudi v številu prejetih pohval, ki jih je znatno več kot pritožb.

Koliko zdravnikov in medicinskih sester je zaposlenih in koliko uporabnikov letno je deležno vaših storitev?

Na dan 10. aprila 2012 imamo 414 zaposlenih zdravnikov, vključno s pripravniki, zobozdravniki in specializanti, medicinskih sester skupaj s pripravniki pa je 634. Na leto imamo v povprečju 2 milijona obiskov uporabnikov.

Kako skrbite za izobraževanje zdravnikov in zdravstvenega osebja? So vaši zdravniki deležni stanovskih strokovnih priznanj in nagrad, koliko med njimi je bilo moda proglašeni za najboljšega zdravnika leta?

Za izobraževanje naših zdravnikov in zdravstvenega osebja skrbimo z internimi izobraževanji, udeležbo na seminarjih, konferencah (tudi mednarodnih), izobraževanjih Zdravniške zbornice, strokovnih kongresih in podobno. Naši zdravniki delujejo v Zdravniški zbornici, na Katedri za družinsko medicino,

Fotografije: arhiv ZDL

Dogodek ob preureditvi prostorov in vgradnji dveh novih digitalnih rentgenskih aparatov v ZD Ljubljana Center 4. junija 2010. Na fotografiji od leve proti desni: direktor ZDL Rudi Dolšak, mag. posl. ved MBA, Marija Može, dr. med spec., in župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič.

Ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni so 14. novembra 2011 edukatorice ZD Ljubljana vrednost krvnega sladkorja izmerile tudi direktorju Rudiju Dolšaku.

Sodobni digitalni aparat za slikanje prsnih organov v ZD Ljubljana Center.

želimo biti prepoznavni po odličnosti» doma Ljubljana

na Ministrstvu za zdravje, v ZZS. Objavljajo strokovne članke in prispevke tako v tuji kot domači strokovni literaturi. Ponosni smo, da so naši zdravniki za svojo strokovnost deležni tudi stanovskih priznanj in nagrad. Naslov moja zdravnica je v letu 2010 prejela naša splošna zdravnica Jasna Dekleva iz enote ZDL Vič-Rudnik, v letošnjem letu pa ta naslov pripada dvema našima zdravnicama, zdravnici splošne medicine Mateji Bulc ter pediatrijni Lučki Molka. Obe delujeta v enoti ZDL Šiška.

Kako deluje patronažna služba, kdo vse je upravičen do obiska patronažne sestre na domu?

Vsaka patronažna medicinska sestra izvaja zdravstveno nego na domu na svojem določenem terenu, kjer skrbi za zdravstveno stanje prebivalcev od rojstva do smrti v skladu s pravili ZZS in ljudi spodbuja k čim večji skrbi za lastno zdravje. Patronažne medicinske sestre

lahko obiskujejo posameznike na domu tudi na podlagi naročila izbranega zdravnika. Pogostost kurativnih patronažnih obiskov in trajanje zdravstvene nege je odvisno od zdravstvenega stanja posameznika in drugih dejavnikov. Bolnike obravnavajo individualno in celostno, upoštevajoč fizični, psihični in socialni vidik. Skupaj s posameznikom, zdravim ali bolnim, ugotavljajo, kaj lahko posameznik in njegovi svojci storijo sami. Njihovo delo je usmerjeno v iskanje poti, kako uveljaviti sodobna spoznanja o zdravju v okviru prizadevanj za zdravo življenje, da bi zdravje ohranili in ga krepili.

Preventivne obiske patronažne medicinske sestre opravijo pri osebah, starih nad 65 let, ki imajo slabše razvito socialno mrežo, pri kroničnih bolnikih, slepih in slabovidnih, pri bolnikih z aktivno tuberkulozo, z mišičnimi boleznimi, paraplegijo, tetraplegijo, multiplosklerozo, cerebralno paralizo ter pri osebah z motnjami v razvoju, invalidih, novorojenčkih in dojenčkih, nosečnicah in pri otročnicah (materah po porodu).

Po kateri dodatni storitvi je največ povpraševanja?

Največ povpraševanja je po storitvah rentgenske diagnostike in mamografije, sledijo storitve okulistike, boleznij dojke in otorinolaringologije.

Kako je poskrbljeno za preventivno zdravstveno varstvo predšolskih otrok in šolarjev in kako za nego starejših na domu?

Otroci so v najzgodnejšem obdobju po rojstvu v oskrbi patronažnih sester in izbranega pediatra. Predšolske otroke na obdobje sistematske preglede vabi izbrani pediater. Tudi šolska mladina prihaja na redne preventivne preglede v enote našega zdravstvenega doma, preventiva se odvija tudi na nekaterih šolah (tudi v zobozdravstvu).

Glede nege starejših na domu pa je patronažna medicinska sestra tista, ki na podlagi ugotovljenega stanja posameznika (starostnika) ter stanja razmer v družini pripravi načrt zdravstvene nege, sodeluje v diagnostično-terapevtskem programu ter po potrebi usklajuje delo z drugimi službami v zdravstvu: ● s službami v zdravstvenem domu (z izbranim zdravnikom in z drugimi zdravstvenimi timi), ● s službami na sekundarnem in terciarnem nivoju zdravstvene dejavnosti, ● z izvajalci socialnovarstvenih storitev in nevladnega sektorja (Zavod za oskrbo na domu, Zavod Pristan, centri za socialno delo, domovi starejših občanov, Rdeči križ ...).

Ko je bila ustanovljena ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, je bil govor o tem, da bo delovala le kakšni dve leti, kakšna pa je obiskanost danes in prognoza za naprej?

Lani je Ambulanta Pro Bono zabeležila skupno 10.375 obiskov, v letu 2010 je bilo obiskov 10.962,

v letu 2009 pa 11.026. Ambulanta bo s svojim delom nadaljevala, dokler problem zdravljenja nezavarovanih ljudi ne bo urejen na državni ravni. Dotlej pa ambulanta potrebuje zadostno število prostovoljcev in proračunska sredstva Mestne občine Ljubljana.

Koliko denarja letno je na voljo za investicije v sodobne diagnostične aparature? Ste oskrbljeni z najpomembnejšimi novostmi ali pa morda kakšna delovna sredstva zelo pogrešate?

Vlagamo v prepotrebne aparate in stroje, odvisno od zahtev zdravnikov, izrabljenosti aparatov, strojev, diagnostike ter pogostosti servisiranja aparatov. ZDL letno v povprečju investira med 1,5 do 2,5 milijona evrov. S potrebnimi aparaturnami in sredstvi smo primerno oskrbljeni, dejstvo pa je, da se aparature in stroji obrabljajo, nekatere aparature so že »v letih«, vendar se trudimo, da jih obnavljamo pravočasno in na vseh nivojih.

Kako se obnesejo referenčne ambulante in koliko jih je?

Prve referenčne ambulante (RA) smo v Zdravstvenem domu Ljubljana vzpostavili v letu 2011, kjer se je sedanjemu timu zdravnika in tehnika zdravstvene nege za polovični delovni čas pridružila še diplomirana medicinska sestra. Te ambulante pomenijo načrtno uvajanje boljše organizacije in dodane vsebine dela v osnovno zdravstvo. Diplomirana medicinska sestra je tako postala del zdravstvenega tima in je v referenčni ambulanti prevzela spremljanje nekaterih parametrov urejenih kroničnih boleznij in preventivne dejavnosti. Tako so zdravniki razbremenjeni in lahko nekaj več pozornosti in časa namenijo bolnim uporabnikom, s tem pa se izboljšuje dostopnost do zdravstvene oskrbe. Referenčne ambulante se uvajajo tako v javnih zavodih kot tudi pri nekaterih koncesionarjih, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje dela referenčne ambulante. Cilj teh ambulant je povečanje kakovosti, varnosti in stroškovne učinkovitosti obravnave bolnikov s prenosom dela na primarno raven. Želimo si, da bi se referenčne ambulante v slovenskem prostoru v celoti uveljavile in potrdile po standardih ob uveljavitvi v letu 2011. Prvih 5 referenčnih ambulant smo v ZD Ljubljana vzpostavili 1. aprila 2011, danes jih deluje že 24, do konca letošnjega leta pa bomo vpeljali nadaljnjih 19. Tako zdravstveno osebje kot uporabniki so referenčne ambulante zelo dobro sprejeli.

Kako Zdravstveni dom Ljubljana promovira zdrav način življenja in kako vam je pri tem v pomoč Mestna občina Ljubljana kot ustanoviteljica in kot eno od svetovnih zdravih mest?

Zavod promovira zdrav način življenja prek zdravstvenovzgojnih delavnic: Zdrav življenjski slog, Ocena telesne zmogljivosti s testom hoje

na 2 km, Dejavniki tveganja, Zdrava prehrana, Telesna dejavnost – gibanje, Zdravo hujšanje, Da, opuščam kajenje, Posvetovalnica za inkontinenco, Program zdravljenja debelosti. Izvajamo oz. vodimo akcijo Čisti zobki za predšolske in šolske otroke, sodelujemo na sejnih in razstavah (Festivalu za tretje življenjsko obdobje), na prireditvah (npr. ob mestnem prazniku 9. maju). Zdravo življenje izkazujemo oz. promoviramo tudi s tekaško ekipo Zdravstvenega doma Ljubljana na različnih maratonih po Sloveniji.

Mestna občina Ljubljana s finančno pomočjo sodeluje pri: ● vzgoji za nekajenje, ● tekmovanju Čisti zobki, ● ambulanti Pro Bono, ● nočni zobozdravstveni ambulanti. Letos smo skupaj obeležili svetovni dan zdravja z osrednjim dogodkom, ki je bil 11. aprila 2012 na Prešernovem trgu v Ljubljani. Mimoidočim smo nudili informacije o brezplačnih preventivnih delavnicah in meritvah s svetovanjem, ki smo jih v večjem obsegu izvajali med 10. in 20. aprilom 2012, sicer pa redno potekajo v vseh naših enotah vse leto.

Sodelujete tudi z zdravstvenimi domovi doma in v Evropi in če, na katerih področjih?

Sodelujemo z vsemi zdravstvenimi domovi prek Združenja zdravstvenih zavodov RS, na strokovnih srečanjih med zdravniki zdravstvenih domov v Sloveniji. S primarnim zdravstvom sodelujemo tudi širše. Naj ob tem omenim obiske predstavnikov osnovnega zdravstva iz Švedske, Egipta in Albanije.

Kakšni so vaši kratkoročni in dolgoročni načrti?

V slovenskem zdravstvenem prostoru želimo biti prepoznavni po odličnosti ter kakovostnem odnosu do dela, razvoja in zadovoljstva uporabnikov naših storitev. Naš kratkoročni in dolgoročni cilj je ostati zavezan našim temeljnim vrednotam, kar nas vodi k doseganju vseh naših ciljev: ● visoke ravni kakovosti zdravstvene oskrbe uporabnikov, ● dostopnosti zdravstvenih storitev, ● varnosti uporabnikov in zaposlenih,

● vlaganja v prenove objektov, sodobno opremo in aparature, ● motivacijo in spodbujanje zaposlenih, ● izobraževanje na vseh ravneh.

S podeljenim certifikatom za vodenje sistema kakovosti ISO 9001:2008 našim uporabnikom zagotavljamo še kakovostnejše zdravstveno varstvo na primarni ravni v Mestni občini Ljubljana in širše. Letos pristopamo tudi k pridobitvi akreditacije po mednarodnem standardu NIAHO, s katero bomo standarde kakovosti utrdili in postali primerljivi z razvitim evropskim zdravstvenim delom.

Kaj sami naredite za zdravje in kaj za dolgo življenje polagate na srce Ljubljančankam in Ljubljančanom?

Sam poskušam živeti zdravo s pravilnim prehranjevanjem in gibanjem, ki ga še posebno potrebujem ob tako hitrem tempu in naravi svojega dela. Vsem Ljubljančankam in Ljubljančanom pa bi položil na srce, naj se zmerno lotevajo vseh aktivnosti, od hrane do športa.

Dejavnosti in diagnostika v ZDL

● Zdravstveno varstvo odraslih, ● zdravstveno varstvo predšolskih otrok, ● zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, ● zdravstveno varstvo žensk, ● zobozdravstveno varstvo odraslih, ● zobozdravstveno varstvo otrok in mladine, ● patronažno varstvo in nega na domu, ● fizioterapija, ● rentgenska diagnostika, ● ultrazvočna diagnostika, ● laboratorijska diagnostika, ● specialistična ambulanta za motnje v razvoju, ● specialistična ambulanta za očesne bolezni, ● specialistična ambulanta za sladkorno bolezen, ● specialistična ambulanta za vodenje antikoagulacijskega zdravljenja, ● specialistična ambulanta za bolezni ušes, oči in grla, ● specialistična ambulanta za pljučne bolezni, ● specialistična ambulanta za fizikalno in rehabilitacijsko medicino, ● specialistična ambulanta za bolezni srca in ožilja, ● center za bolezni dojk, ● zdravstvena vzgoja, ● center za duševno zdravje, ● center medicine dela, prometa in športa

Osebna izkaznica Zdravstvenega doma Ljubljana

Direktor: Rudi Dolšak, mag. posl. ved, MBA
Sedež uprave: Metelkova ul. 9, 1000 Ljubljana,
Telefon: +386 1 3003-941 (tajništvo direktorja)
E-naslov: chc@zd-lj.si
Spletna stran: www.zd-lj.si

Sedeži enot

Enota Bežigrad
 Kržičeva ul. 10, 1000 Ljubljana
 Telefon: +386 1 3003-300
 E-naslov tajništva: bezigrad@zd-lj.si

Enota Center
 Metelkova ul. 9, 1000 Ljubljana
 Telefon: +386 1 4723-700
 E-naslov tajništva: center@zd-lj.si

Enota Moste-Polje
 Prvomajska ul. 5, 1000 Ljubljana
 Telefon: +386 1 5844-200
 E-naslov tajništva: moste@zd-lj.si

Enota Šentvid
 Ob zdravstvenem domu 1, 1210 Ljubljana-Šentvid
 Telefon: +386 1 5837-400
 E-naslov tajništva: sentvid@zd-lj.si

Enota Šiška
 Derčeva ul. 5, 1000 Ljubljana
 Telefon: +386 1 5815-200
 E-naslov tajništva: siska@zd-lj.si

Enota Vič-Rudnik
 Šestova ul. 10, 1000 Ljubljana
 Telefon: (01) 2004-500
 E-naslov tajništva: vic@zd-lj.si

Enota SNMP
 Bohoričeva 4, 1000 Ljubljana
 Telefon: +386 1 522-43-13
 Življenjska ogroženost: 112
 e-mail: snmp@zd-lj.si

Število šolskih ambulant: 6
Število referenčnih ambulant: trenutno 24, do konca leta še dodatnih 19
Število zaposlenih: 1400
Letno število uporabnikov: 2 milijona obiskov uporabnikov na letni ravni
Letni proračun: 56 mio evrov

Kotiček z zdravo prehrano v sklopu preventivne akcije ZD Ljubljana ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni 14. novembra 2011.

Sodobna zobozdravstvena ambulanta v ZD Šiška.

Pohod po Poti spominov in tovarištva

POT

70 let od zapore Ljubljane

Pohod in POT

Ljubljančani že petinpetdeset let v začetku maja s pohodom okrog mesta, po Poti spominov in tovarištva, praznujemo dan zmage nad okupatorjem in dan osvoboditve mesta Ljubljane v drugi svetovni vojni. Pohod poteka po trasi nekdanje žične ograje, ki je bila zgrajena med drugo svetovno vojno in je obdajala celotno mesto. Prvič je bil Pohod izveden leta 1957 kot *Partizanski pohodi ob žici okupirane Ljubljane*. Od takrat se vsako leto tisoči meščanov in prijateljev podamo na krožni pohod in sklenemo živi obroč okoli mesta. Tako obeležimo spomin na preteklost in se veselimo sedanosti in prihodnosti.

Trasa pohoda je dolga 32,74 km, čas za sklenitev polnega kroga pa je odvisen od volje, moči in želje vsakega udeleženca. POT vodi skozi primestno in mestno krajino Ljubljane, gozdove in polja, območja tovarn in stanovanjskih sosek ter mimo edine še preostale vojašnice v Ljubljani. Trasa je pretežno ravna, vzpne se prek Golovca in kar dvakrat prečka Ljubljanico. POT je v glavnem peščena in na obeh straneh obsajena z drevoredom, nekateri deli tečejo po uličnih pločnikih, nekateri pa so označeni zgolj s kovinskimi ploščicami v tleh ali smerokazi. Ob trasi stoji več kot sto spominskih obeležij, ki simbolizirajo ostanke ograje, ob njej pa nastaja tudi novo spominsko obeležje sedanosti: Park prijateljstva.

Nekateri prehodijo le del poti, kar je povsem sprejemljivo, saj pohod slavi svobodno voljo. Naj bo vreme sončno ali deževno, megleno ali jasno, morda celo zasneženo, je vreme na dan pohoda le okoliščina, ki vpliva na izbor obutve, površnikov in pokrival. Pohoda nič ne ustavi!

V času pohoda POT zažari v polnosti svojega pomena in javne ureditve, preostale dneve v letu živi vsakdanje mestno življenje, bogati podobo mesta in prosti čas meščanov, omogoča rekreacijo in druženje.

Gradnja žičnega obroča okoli Ljubljane.

Spominjanje

Vsakoletno spominjanje je za Ljubljančane pomembno, ker gre za spomine na čas upora mesta in naroda proti okupatorju in nasilju, na čas, ko smo Slovenci dokazali, da smo svobodoljuben in pokončen narod, ki si želi biti gospodar na svojem, tudi za ceno žrtev. Okupatorji so si nameravali naš narod podrediti in z žično ogrado mesta onemogočiti povezanost in učinkovitost upornikov. Pri tem so se uštel. Slovenski domoljubi, združeni v Osvobodilni fronti, so se uprli in že poleti leta 1941 začeli z narodnoosvobodilnim bojem. Italijanski okupatorji so si posebej prizadevali pokoriti Ljubljančane in so zato že januarja 1942 ogradjali Ljubljano z bodečo žico. Po kapitulaciji Italije leta 1943 so nadzor nad ograjo prevzeli Nemci in jo še dodatno okrepili. Žična zapora ni strla osvobodilnega gibanja in tudi ni osamila okupiranega mesta, saj so civilni kurirji in borci še naprej skrivaj hodili čez zaporo in skrbeli za pretok informacij in preskrbo enot v zaledju z zdravili, hrano, obleko in orožjem ter v Ljubljano tihotapili na zdravljenje številne ranjene borce.

Saditev dreves v Zgornji Šiški v letu 1975.

Prenovljeni bunker ob Poti.

Spominsko obeležje ob Poti.

Pohodniki na Golovcu.

Takoj po osvoboditvi leta 1945 je bila ograja odstranjena.

Prvi spominski kamni so bili postavljeni po letu 1960, takrat so tudi zasadili prva drevesa. Pobudo študentov arhitekture iz leta 1972, da se traso porušene ograje uredi kot 32 km dolgo krožno **Alejo spominov in tovarištva**, so leta 1974 začele uresničevati mladinske delovne brigade. Ljubljanska mestna skupščina je nato v letu 1980 sprejela sklep, da se pot vnese v urbanistične dokumente mesta kot **POT spominov in tovarištva**. Leta 1980 pa je bil sprejet še Odlok o zaščiti kamnov, spomenikov in trase. V Dolgoročnem planu občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000 je bila POT opredeljena kot zeleni mestni prstan, leta 1988 pa je bila s sklepom razglašena za spomenik javnega pomena za mesto Ljubljana, ki vključuje pešpoti z drevoredi, spomenike in informativne table. V Zasnovi prostorskega razvoja Mestne občine Ljubljana iz leta 2001 je POT opredeljena kot največja javna površina v mestu in najpomembnejši element zelenega sistema mesta. Začne se obnova vojaških bunkerjev in objektov ob njej ter zasajanje manjkajočih dreves. Zavod Turizem Ljubljana je umestil POT med turistične zanimivosti mesta. V Občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana, sprejetem v letu 2010, je celoten potek poti opredeljen kot območje parkov.

POT je velikopotezno dejanje urejanja javnega prostora

POT je najbolj velikopotezna ureditev odprtega prostora za prostočasno rabo v Ljubljani. Že prva pobuda za ohranjanje spomina na čas med drugo

svetovno vojno je vključevala tudi idejo, da se izvede spominski tek po trasi. Osnovna zamisel o klasičnem spomeniškem obeležju je bila presežena že takrat in danes je POT povezovalna, fizična in mentalna struktura mesta ter kot taka ena najpomembnejših prvin javnega mestnega prostora v Ljubljani. POT v mesto vnaša prvine narave, ga bogati kot celoto in njegove posamezne dele. POT ima danes rekreativno in funkcionalno vlogo javne zelene površine s spomeniškim pomenom. Vsakoletne spominske pohodniške in športne prireditve so stalne spremljevalke mozaika siceršnje vsakodnevne rabe. Spominski pomen Poti se utrjuje v sožitju z vsakodnevnimi potrebami prebivalcev mesta.

POT mora biti zaradi obsega, dostopnosti in vloge, ki jo je prevzela v mestnem vsakdanu, kakovostno urejena ter varna mestna zelena površina. Izvorna ideja o aktivnem spominskem obeležju se je v štirih desetletjih potrdila kot jasnovidna in koristna, zato mora POT tudi ostati ena od prepoznavnih prvin mesta, del turistične ponudbe in predmet razvojnih premišljanj. Med velike razvojne načrte za Ljubljano tako sodi tudi že dolgo načrtovana programska nadgradnja Poti z novimi ureditvami ob njej in v povezavi z ureditvami omrežja novih mestnih poti, ki bodo povezovala zeleni sistem mesta in njegovo naravno zaledje.

Ohranitev in sodobno vzdrževanje

Ohranitev in vzdrževanje Poti sta v preteklih dveh desetletjih rezultat usklajenega delovanja mestnih služb in dejavne civilne družbe. V konkretnem primeru društva Zeleni prstan in mnogih občanov, ki po svojih možnostih prispevajo sredstva ali čas za saditev dreves in vzdrževanje Poti. Prav

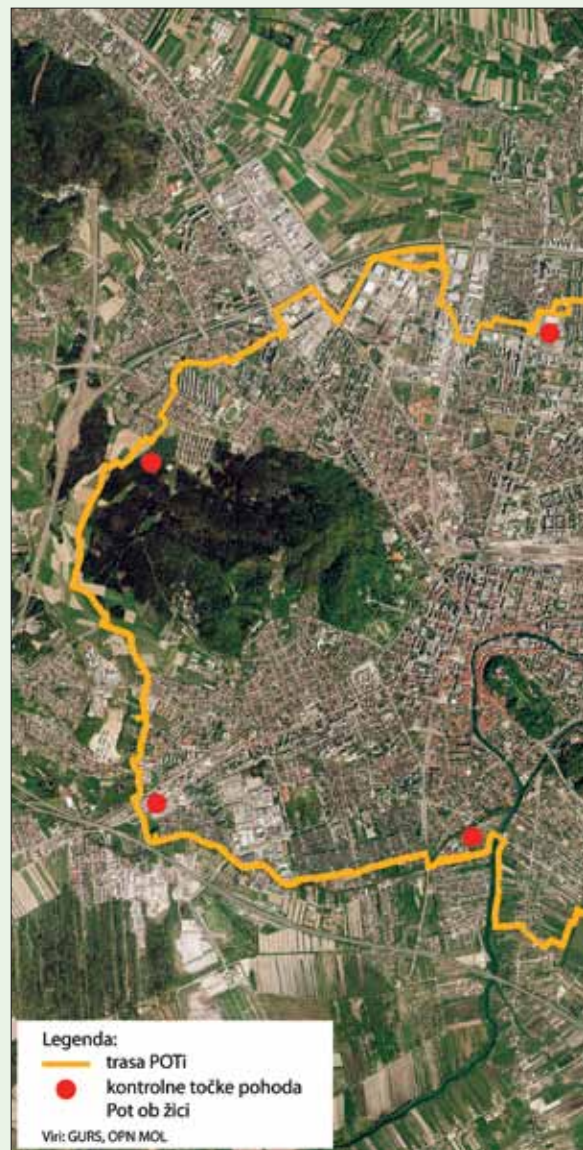
odzivnost civilne družbe na posege v ureditev Poti v prvih poosamosvojitvenih letih je pospešila način njenega zdajšnjega urejanja. Zadnjih petnajst let jo tako po pogodbi vzdržuje invalidsko podjetje Želva, d. o. o., del Poti pa je simbolično posvojila Osnovna šola Jožeta Moškriča, v nastajajočem Parku prijateljstva med Rožno dolino in Brdom pa sadijo drevesa ugledni Ljubljančani in gostje mesta. Prvo je leta 1997 zasadil takratni župan dr. Dimitrij Rupel.

Foto: Jože Čurin

Levo: Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk, predsednica društva Zeleni prstan Nuša Kerševan in župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič med saditvijo drevesa v nastajajočem Parku prijateljstva. Desno: Saditev dreves pri OŠ Jože Moškrič: dr. Janez Stanovnik, predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije.

Potek Poti v Ljubljani.

Pohodniki pri Koseškem bajerju.

Pohodniki pri Livadi.

Vrtec na Pohodu.

POT danes in Pohod

Danes je POT enkratni zgodovinski spomenik mesta Ljubljane in hkrati tudi spomenik oblikovane narave in največja urejena zelena rekreacijska površina, ki jo vsak dan obiskuje izjemno število prebivalcev našega mesta in turistov, obiskovalcev Ljubljane. Ob Poti spominov in tovarištva je posajenih več kot 7000 dreves. S saditvijo spominskih dreves se to število vsako leto še poveča. Zato lahko rečemo, da so drevesa

zamenjala žico in danes ljubezljivo objemajo naše mesto. Ustvarili smo javni prostor za druženje in rekreacijo.

S Pohodom enkrat na leto obujamo spomin na zaporo Ljubljane med drugo svetovno vojno, na neuspešno namero okupatorja, da bi zatrl domoljubje Ljubljančanov. Tako slavimo vrednote svobodoljubja in davno izbranjeno povezanost prebivalcev mesta.

Kronologija urejanja

- 1942** Italijanski okupatorji ogradijo mesto Ljubljano z žično ograjo in tako začnejo zelo strogo nadzorovati gibanje ljudi. Namen okupatorja je bil, zaječiti upor proti okupatorju v mestu in preprečiti pomoč mesta osvobodilnemu gibanju v zaledju.
- 1945** Partizanska vojska osvobodi Ljubljano; žično ograjo in del pozneje dodanih utrdb meščani odstranijo.
- 1957** Izveden je prvi **Partizanski pohod ob žici okupirane Ljubljane** v spomin na zaporo Ljubljane med drugo svetovno vojno.
- 1961** Ob trasi žične ograje se začne postavljanje spominskih kamnov in sajenje dreves; avtor spomenikov je arhitekt Vlasto Kopač.
- 1965** V Generalnem urbanističnem planu Ljubljane določijo način varovanja spomenikov ob žici okupirane Ljubljane. Varstveni režim predvideva 100-metrski strogo zavarovani pas na nezazidanih površinah okoli spomenikov, v bližnji okolici drugih spomenikov pa strog varovalni režim.

1968 Mestni svet sprejme odlok o zaščiti spominskih kamnov, spomenikov in trase žične zapore po poteh partizanske Ljubljane v pasu, širokem 20 do 50 m.

1972 Študentje arhitekture (Mitja Omersa, Franc Kastelic in Jože Štoka) predlagajo ureditev **Aleje spominov in tovarištva**; leta 1974 je ustanovljen odbor za gradnjo Poti.

1975 Alejo spominov in tovarištva uradno preimenujejo v **POT spominov in tovarištva**; sprejet je bil prvi Odllok o zaščiti spominskih kamnov in trase Poti spominov in tovarištva

1982 Delovni osnutek urbanističnega načrta za Ljubljano 2000 poudari razvojno vlogo zelenih površin in izpostavi pomen akcije za izgradnjo Poti spominov in tovarištva.

1984 Po izgradnji zadnjih 6,6 km Poti je trasa sklenjena in Mesto Ljubljana razpiše javni natečaj za celostno ureditev in označitev Poti spominov in tovarištva. Prvo nagrado prejme arhitekt Janez Koželj s sodelavci; rešitev poudarja povezovalni kontekst ureditve, predlaga poimenovanje POT in določi jambore kot orientacijske elemente, smerokaze, talne oznake, informacijske table idr. – rešitev ni bila realizirana v celotnem obsegu.

1985 POT je bila kot mestni zeleni prstan vključena v Dolgoročni plan občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000, določena sta trasa in profil ureditve: 4-metrski popeskana pot in obojestranski 8-metrski zeleni pas z drevoredom.

Saditev dreves na Studencu: župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič.

Saditev dreves pri OŠ Jože Moškrič: prvošolci.

Stojnica društva Zeleni prstan.

1988 Ljubljanska mestna skupščina je določila **Pot spominov in tovarištva za spomenik skupnega pomena** za mesto Ljubljano, ki vključuje pešpoti z drevoredi, spomenike in informativne table.

1991 Neznanci odstranijo jambore z zvezdami, mestna občina pa z razlago, da so obeležja potrebna prenove, začne odstranjevanje spominskih kamnov ter neha vzdrževati POT. Takšna dejanja sprožijo ustanovitev civilnega iniciativnega odbora za ohranitev PST. Leto pozneje iz iniciativnega odbora nastane Društvo Zeleni prstan, ki se zavzema za ohranitev Poti, primerno vzdrževanje in izgradnjo manjkajočih delov. Društvo ima po dveh desetletjih delovanja okoli 1700 članov.

1993 Mestna občina Ljubljana vzdrževanje prepusti podjetju Želva, d.d.

1997 Na pobudo Društva Zeleni prstan se začne urejanje **Parka prijateljstva** na območju med Rožno dolino in Brdom in saditev dreves, ki jih darujejo ugledni meščani in gostje mesta.

2000 POT je opredeljena kot največja javna zelena površina v Zelenem sistemu mesta in Prostorski zasnovi mesta kot podlagah za novi dolgoročni načrt razvoja mesta. Začne se obnova vojaških bunkerjev in objektov ob Poti ter saditev manjkajočih dreves.

2010 Zavod Turizem Ljubljana umesti POT med turistične zanimivosti mesta.

Izbor dodatnih novejših virov

- Jankovič Potočnik, Aleksander (2006), Utrjena Ljubljana: Žični obroč okoli Ljubljane 1942–1945, Ad Pirum, Logatec.
- Kos, Janez (2006), Pot spominov in tovarištva – 50 spominskih pohodov, Društvo zeleni prstan, Ljubljana.
- Kranjc, Urška, Simoneti, Maja, Vidic, Luka, (2006), POT, največja načrtovana javna zelena površina v Ljubljani, Trajekt – zavod za prostorsko kulturo, Ljubljana.

Pripravili: Člani društva Zeleni prstan in prijatelji **Milan Naprudnik, Jože Čurin, Nuša Kerševan, Maja Simoneti, Barbara Mušič in Ivan Stanič.**

Sklepna prireditev Pohoda na Prešernovem trgu v središču Ljubljane.

LE SODELOVANJE ZAGOTAVLJA OBSTOJ SKUPŠČINA MO ZZB NOB

Jože Čurin

Na redni letni programski skupščini 19. marca so se sestali delegati Mestnega odbora zveze združenj borcev za vrednote NOB Ljubljana, na kateri so med drugim ocenjevali rezultate minulega dela, sprejeli program v prihajajočem obdobju in kritično razpravljali o problemih, v katerih se je znašla večina sorodnih veteranskih organizacij ne le v prestolnici, temveč tudi drugod v državi. Po zadnjih državnoborskih volitvah pa se borčevske organizacije soočajo z novimi pritiski, znanimi še iz časov devetdesetih let prejšnjega stoletja. Na to so opozorili številni razpravljavci.

Predsednik MO ZZB NOB Ljubljana Janko Heberle (mimogrede, MO ZZB Ljubljana šteje 5.333 članov, od tega kar 312 novih članov simpatizerjev) se je dotaknil skrb zbujajočega odnosa do nekaterih spomenikov NOB, ki so večinoma pod okriljem spomeniškega varstva. Izpostavljeni so propadanju ali tarča kaznivih dejanj. Spomnimo se samo Gramozne jame, Toškega čela, Kozlerjeve gošče. Mestna borčevska organizacija si bo še bolj prizadevala za učinkovitost delovanja tudi v krajevnih organizacijah ZB in hkrati preprečevala poskuse ukinitve ali združevanje le-teh. Posebna skrb bo namenjena kadrovske obnovi z novimi člani in pa večjemu sodelovanju s šolami. Ob tem je treba povedati, da ni vse samo črno in da so tudi primeri dobrega in uspešnega sodelovanja, a povsod ni tako. Dobro sodelovanje poteka tudi z Mestno občino Ljubljana, čeprav bi bilo z nekaterimi njenimi oddelki lahko še boljše.

S svojim delom se bodo vključevali v program ZZB NOB Slovenije, kar pomeni kadrovske in organizacijske utrjevanje borčevske organizacije. Pri uresničevanju teh nalog pa je nujno dobro in kakovostno sodelovanje s pristojnimi občinskimi organi, četrtnimi skupnostmi, pristojnimi zavodi v Ljubljani in drugimi sorodnimi veteranskimi organizacijami in društvi, kot so Sever, Tigr, Društvo Zeleni prstan, Klub Mladinskih delovnih brigad, Veterani vojne za Slovenijo 1991, Društvo Rudolf Maister, Zveza častnikov Slovenije, Izgnanci 1941-1945, upokojenci, invalidi in drugi, ki imajo pozitiven odnos do naše polpretekle zgodovine.

Mestna borčevska organizacija si bo prizadevala tudi za pridobitev statusa posebnega družbenega pomena, ki bi jim omogočil večji vpliv pri izvajanju že zagotovljenih pravic z Ustavo RS in veteranskimi zakoni. Nekateri krajevne organizacije ZB nimajo niti najosnovnejših prostorov za svoje delo, zato si bodo prizadevali tudi za pridobitev morebitnih evropskih sredstev, ki bi olajšala normalne delovanje. Ena od poglobitnih nalog organizacije je tudi pridobivanje novih članov simpatizerjev NOB, glavni odbor ZZB za vrednote NOB Slovenije pa so pozvali, naj se nemudoma in v okviru svojih možnosti, če bo potrebno, upre poskusom kratenja pravic iz naslova socialnega in zdravstvenega varstva. Letošnje leto je v znamenju številnih pomembnih jubilejev in kot so poudarili razpravljavci na skupščini, je še čas za usklajevanje zastavljenega programa borčevske organizacije ne le v Ljubljani, ampak na območju celotne Slovenije in zamejstva.

Letos mineva 70 let, odkar je italijanski okupator Ljubljano obdal z bodečo žico, streljal talce v Gramozni jami, interniral domoljube v italijanska taborišča. Temu dogodku bo posvečen tudi letošnji množični pohod med 10. in 12. majem, združen z 9. majem, praznikom mesta Ljubljane. 28. maja pred 70. leti so na Jančah potekali hudi boji 2. grupe odredov z nemško policijo in vojsko in hkrati 141 let bojev kmetov z Janč nemškimi oblastniki za narodni obstoj in slovenski jezik. Priprave potekajo tudi v počastitev dneva upora proti okupatorju 27. aprila.

Foto: Jože Čurin

Z redne letne skupščine ZZB NOB Ljubljana

Sekunda koseške harmonije

Nagrajena fotografija Mirjane Ribič

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Mirjana Ribič

Nagrajena fotografija.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 18. maja 2012 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Marčevsko nagrado je osvojila Mirjana Ribič z motivom, ki prikazuje poznojesensko panoramo Koseškega bajerja, kjer se v ospredju kompozicije na vodni površini bahavo premikata snežnobela laboda. Elegantni ptici velikanki levo in desno krasi izsušena rast, v ozadju na vodni gladini drsijo lepo razporejene račke, medtem ko horizont bajerja imenitno zaključuje poraščeno nabrežje, primerno nizko naselje in podrožniški gozd. Romantično zamišljen motiv je v vseh likovnih komponentah imenitno uravnotežen. Nagrajenki se je močno približal dvanajstletni Gašper Brinovec s serijo fotografij pestrih mestnih utrinkov in z neverjetno domišljenimi fotozloženkami, ki so bile priložnostno posnete na panojih razstave v Mestni hiši, kar pa žal ni najbolj ustrezno za reprodukcijo.

Uršula Teržan je poslala dve seriji fotografij s poletno in zimsko motiviko. Poletna serija je premalo kontrastna, barvno neharmonična, medtem ko je, presenetljivo, zimski cikel v vseh ozirih celovit. Motivi s snegom prekrite Stare Ljubljane, posneti z grajskega hriba, delujejo prepričljivo. Robert Ribič je poslal samo en motiv v črno-beli tehniki, ki predstavlja posrečen preblisk dinamičnega mestnega prometa, kar deluje zelo slikovito, v duhu ameriškega pop arta. Črno-bele fotografije so poslali tudi naslednji avtorji: Tanja Del Fabro, Barbara Gregurič – Silič in Žiga Četrnič. Tanja Del Fabro je v imenitni perspektivi posnela Plečnikovo nočno kolonado na Tržnici, Barbara

Gregurič – Silič dopadljiv motiv dečka z lebdečim zmajem, Žigu Četrnič pa je lepo uspel posnetek dveh ostarelih oseb, ki se počasi premikata po pločniku mimo Mestnega muzeja. Ani Majkus se je v motivnem smislu zelo posrečil humoren prizor znanega bosonogega ljubljanskega posebneža, ki je v zimskem plašču s kolesom nepričakovano pristal v mlakuži pred Kresijo. Mrzla voda utrjenim udom najbrž ni škodila.

Tudi Tjaša Janovljak se je predstavila s kolesarsko podobo, ki na Poljanski cesti motivno predstavlja prostorsko montažo, sestavljeno iz raznih delov motocikla, kar morebiti provocira mimoidoče pešce in kolesarje. Armina Cerič ima žurnalistično fotografsko žilico za raznorodno mestno motiviko. Obvlada kompozicijo, so pa nekateri motivi premalo izostreni in barvno premalo uglaseni. Posrečeno je v objektiv ujela napol potopljeni avtomobil v času poplav in Miklošičevo cesto iz ptičje perspektive. Anica Štancar je žal poslala samo en motiv, ki predstavlja goličasto vrsto krošenj ob žarečem sončnem zatonu, ni pa na romantičnem posnetku zaznati nobenega urbanega detajla, kajti natečaj ima zastavljeno mestno tematiko. Tudi Matic Kos in Simon Šturm sta poslala samo po eno fotografijo. Matic Kos je s svojega balkona ujel široko panoramo primestne motivike, medtem ko je Simon Kos posnel zgolj detajl motiva na Mesarskem mostu.

Četrtni

ČS Center in ČS Trnovo

Za čisto in lepšo Ljubljano

Meta Verbič

Tradicionalna aprilska čistilna akcija *Za lepšo Ljubljano*, ki jo v ČS Center že vrsto let pripravljamo v sodelovanju s TD Ljublanica, je bila letos malce drugačna in skoraj mesec dni prej kot običajno. Vključili smo se v vseslovensko akcijo *Očistimo Slovenijo v enem dnevu*, ki je potekala v okviru svetovne akcije *Očistimo svet*. V soboto, 24. marca, smo moči združili: ČS Center, ČS Trnovo, TD Ljublanica in TD Trnovo. Vsega skupaj se je akcije udeležilo okoli 315 občanov. Na zbirno mesto v Trnovskem pristanu smo prišli v skupinah ali kot posamezniki iz ČS Center in ČS Trnovo.

V ČS Center se je zbralo kar nekaj skupin, predvsem društev upokojencev, v bližini lokacij, kjer smo čistili. Tako smo opremljeni z vrečami različnih barv za ločeno zbiranje odpadkov počistili Tabor, Vodmat, Poljane, Prule, Tivoli, nabrežja Ljublanice, ki so jih nekatere skupine čistile z ladje, grajsko pobočje, zadržali pa smo se tudi s pobiranjem odpadkov na nekaterih parkiriščih, še posebej na Poljanah in v Trnovem. Splošna ugotovitev vseh udeležencev letošnje čistilne akcije je, da nismo imeli preveč dela, da je bil Center veliko bolj čist kot prejšnja leta. Opozarjamo pa na nevestne voznike, ki na parkiriščih puščajo vse, kar pade iz avta ali kar odvržejo, ko s parkirišča odpeljejo. Na naših poteh v okviru akcije smo še posebej pod klopmi v parkih in na nabrežjih Ljublanice opazili nešteto cigaretnih ogorkov, ki jih ljudje puščajo za seboj. In to nas je najbolj motilo na letošnji akciji. Po končani akciji smo sobotno popoldne tako kot vedno preživeli v prijetnem druženju.

Dan soseda 31. maj

31. maja, ob dnevu sosedov, vas že zdaj vabimo, da si v popoldanskem času rezervirate čas za druženje z bližnjimi in daljnimi sosedi.

Pozdravljen, sosed!, so zapisali v OŠ Toneta Čufarja, ki je že četrtič koordinatorica vseh priprav na dan sosedov, ki ga s številnimi društvi, vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami, kulturnimi zavodi in organizacijami pripravljamo v ČS Center. Rdeča nit letošnjega dneva soseda bo *Sosed se predstavi sosedu*. Vsaka sodelujoča ustanova v ČS Center, še posebej pa vsi, ki se združujejo v Društvu Kulturna četrt Tabor, bo pripravila predstavitev po lastni izbiri. Obiskovalci bodo po začrtani poti obiskali in si ogledali predstavitvene točke vseh sodelujočih zavodov, kulturnih in vzgojno-izobraževalnih ustanov in organizacij ter društev. Na teh točkah bodo najrazličnejše delavnice, razstave ... Namen kroženja in predstavitve sodelujočih je, prebivalcem predstaviti, kdo smo in kaj delamo.

Fotografije: arhiv MOL

Udeleženci ČS Center in ČS Trnovo so v sodelovanju s TD Ljublanica in TD Trnovo tudi letos lepšali Ljubljano v okviru akcije *Za lepšo Ljubljano* in vseslovenske akcije *Očistimo Slovenijo*. Zbralo se jih je 315, očistili so Tabor, Vodmat, Poljane, Prule, Tivoli in nabrežja Ljublanice.

Zato bodite v času pred dnevom sosedov pozorni na vsa podrobnejša obvestila.

40-letnica Društva invalidov Ljubljana Center

Anton Kastelic, Aleš Dakič

Društvo invalidov Ljubljana Center v letu 2012 praznuje štirideset let delovanja društva in skrbi za invalidne osebe. V teh štiridesetih letih smo se trudili v okviru programa Zveze delovnih invalidov Slovenije, ki je naša krovna organizacija, skrbeti za neodvisno življenje težjih invalidov, nuditi osebne, splošne pravne, socialne nasvete in informacije ter nuditi pomoč po težjih operativnih posegih in ob nastanku invalidnosti. S športnimi dejavnostmi, s krajšimi pohodi, s srečanji in ogledi krajevnih, zgodovinskih in kulturnih znamenitosti ter s spodbujanjem k osebni ustvarjalnosti – likovni, fotografski ustvarjalnosti, k ročnim spretnostim poskušamo ohranjati psihofizične sposobnosti invalidnih oseb.

V počastitev praznika društva in dvanajstletnega delovanja likovne sekcije v društvu smo konec januarja priredili tudi razstavo petih likovnih ustvarjalcev, članov društva. Otvoritev je spremljala podelitev priznanj Zveze delovnih invalidov Slovenije v Galeriji Kresija v Ljubljani.

Društvo izvaja zastavljene programe z rednim financiranjem Združenja delovnih invalidov Slovenije in Mestne občine Ljubljana in je pomembno prispevalo k prizadevanjem Mestne občine Ljubljana, da pridobi listino *Mesto po meri invalidov*, ki ga je pridobila leta 2009.

ČS Šiška

Pripravljamo Šišenske dneve

Vesna Kos Bleiweis

Lani smo v ČS Šiška prvič nekoliko obogatili vsebino dogajanj, ki smo jih strnili v *Dan ČS Šiška*. Poleg tradicionalne revije smučarskih skokov v Areni Mostec sta bila na igriščih ŠD Ilirija ob Vodnikovih cesti še turnirja v malem nogometu in ragbiju na mivki, ob Koseškem bajerju so se predstavili taborniki Rodu Dobra volja in najmlajši člani Sankukai karate kluba Forum, na balinišču v Mostecu pa so se pomerili upokojeanci. Vse se je dogajalo 18. junija.

Letos je koncept predstavljanja dejavnosti, ki jih podpiramo v Svetu ČS, razširjen.

Konec maja bodo v sejni sobi ČS v Kebetovi ulici 1 na ogled dela slikarjev-ljubiteljev, ki delujejo v okviru Društva upokojencev Milan Majcen. Na otvoritev razstave smo povabili tudi enega najboljših otroških pevskih zborov v Sloveniji – Otroški pevski zbor OŠ Hinka Smrekarja. Prav tako bodo zadnje dni maja vrata svoje šole odprli učenci OŠ Riharda Jakopiča in predstavili svojo igralsko in glasbeno ustvarjalnost. Vodnikova domačija ima novega programskega upravitelja – Hanna's Atelier sonoričnih umetnosti. Tudi segment njegove produkcije želimo predstaviti Šiškarjem. Prizorišče ob Koseškem bajerju smo namenili

razgledi

Čiščenje Trnovega.

V ČS Šiška je čistilo 21 članov Turističnega društva in krajanov Kosez. Opazili so, da je v gozdu iz leta v leto manj kosovnih odpadkov.

predstavitvi najmlajših karateistov, prizorišče v Mostecu je namenjeno plesni skupini, ki deluje v okviru Društva upokojencev Koseze, balinišče bodo zasedle balinarske ekipe, na igriščih ŠD Ilirija pa bodo turnirji v več športnih zvrsteh. V Areni v Mostecu pa bomo lahko občudovali pogum »mladih orlov in orlic«. Natančni datumi in časi posameznih prireditev bodo pravočasno objavljeni na spletni strani ČS Šiška www.cssika.si in v drugih sredstvih javnega obveščanja. Sicer pa smo Šiškarje 24. aprila povabili na pomladni koncert Pihalnega orkestra Litostroj.

Raje »ne zasvinjajmo«, kot da vsi čistimo

Turistični društvi Koseze in Stara Šiška sta tradicionalna nosilca vseh čistilnih akcij v naši četrtini skupnosti. Letos sta svoji pomladanski čistilni akciji, namenjeni čisti Ljubljani, vključili v vseslovenski projekt čiščenja države. Udeleženci so očistili dobršen del Šiške. Hvala vsem, ki ste v svojem prostem času za brezvestneži počistili nasmeteno Šiško. Pa sta minila komaj dan ali dva po dobro opravljanem delu, ko so se ob poteh in na zelenicah spet valjale plastenke in papirji, da o kupih bolj ali manj na očeh vsem odloženega zelenega obreza ne omenjam. Očitno so prebivalci, lastniki tako nagrmadenega zelenega obreza, hote ali nehoti prezrli obvestilo Snage, vsebovano v lani izdanem priročniku za ravnanje z odpadki »Že ločujete smeti ali še smetite?« Ukoreninilo se je prepričanje, da bodo že drugi pospravili in še zastoj bo.

Sicer pa se je Turistično društvo Koseze v drugi letošnji čistilni akciji (aprila) lotilo čiščenja potoka Pržanec in njegovih pritokov. Kaj vse se je našlo v potoku, ki večji del teče ob Poti spominov, so povedali nosilci akcije v poročilu.

Šišenske ulice, trgi, parki, zelenice, igrišča na zasebnih zemljiščih

Problem rabe zemljišč, ki so jih kot parkirišča ali pa v drug namen desetletja uporabljali ali pa jih še uporabljajo prebivalci strnjениh stanovanjskih sosesk na območju ČS Šiška, je izpostavljen v zvezi s t. i. Litostrojским naseljem, naseljem v ulici Ob žici, Kogojevi ulici, iz bojzani pred podobnimi posledicami (zaračunavanje parkirnine) pa se na četrtno skupnost obračajo tudi skupnosti stanovalcev iz drugih, predvsem sosednjih ulic. Svet ČS se je v zvezi s temi vprašanji januarja 2012 obrnil na pravno službo MO Ljubljana, ki nam je 13. aprila 2012 posredovala odgovor. V njem navaja, da je MOL že leta 2003 vložila tožbo zaradi ugotovitve ničnosti pogodb in ugotovitve neveljavnosti vknjižbe ter ugotovitve lastninske pravice proti lastnikom Giposs d.o.o., Videoart d.o.o. in Gjuri glede zemljišč, ki predstavljajo javno dobro, in da je bila zadeva že drugič razsojena na prvi stopnji. Sodišče je tožbeni zahtevek MOL zavrnilo, MOL se je pritožila in zadeva je spet na Višjem sodišču.

Iz leta v leto manj velikih kosovnih odpadkov

Ika Kos, Turistično društvo Koseze

5. aprila smo izvedli tretjo letošnjo čistilno akcijo v sklopu akcije *Za lepšo Ljubljano 2012*. Akcije se je tokrat udeležilo 21 članov društva in krajanov Kosez. Zbrali smo se ob 17. uri na obali bajerja poleg brunarice gostišča Cviček na Kmečki poti. Čistili smo gozd med bajerjem, motelom, Koseško cesto, Večno potjo ter gozd med Večno potjo in Cesto na Brdo. V gozdu smo našli nekaj avtomobilskih pnevmatik, stare kovinske sode, dele dvokoles, pločevino, del avtomobilске maske, avtomobilске amortizerje, akumulator, lesena vrata in okno ter za 6 velikih vreč mešanih odpadkov. Zbrane odpadke smo odložili na koncu Koseške ceste poleg motela v gradnji. O lokaciji zbranih odpadkov smo elektronski pošti obvestili gospoda Blatnika iz podjetja Snaga. Udeležence akcije smo po končani akciji pogostili s sladkim prigrizkom in osvežilno pijačo.

Z veseljem ugotavljamo, da je v gozdu iz leta v leto manj velikih kosovnih odpadkov (avtomobilov, hladilnikov, strojev), je bilo pa zato opaziti, da so v zadnjem tednu ali dveh v gozd na novo pripeljali nekatere predmete: lesena vrata, okno in avtomobilski odbijač.

PRVI KLIK, brezplačni računalniški tečaj za starejše od 55 let

Tečaj PRVI KLIK traja 4 ure in ga organizirata društvo upokojencev Šiška ter Izobraževalni center Sirus. Tečaj poteka zjutraj in dopoldne v majhnih skupinah na sedežu društva, Gorazdova ulica 10 v Ljubljani. Čakalne vrste ni. Na tečaju boste spoznali osnovne veščine dela z računalnikom in internetom. PRVI KLIK bo potekal do maja 2012. Novost v letošnjem letu je računalniški tečaj **Mesečnik**, ki obsega pet srečanj, vsak torek po dve uri. Tečaji Facebook, Skype, Picasa, Urejanje digitalnih slik in Google zemlja, se izvajajo, ko je dovolj prijav. Za dodatne informacije in prijave pokličite 051/ 680 818 ali pošljite e-pismo na info@sirus.si.

V Društvu upokojencev Šiška vas vabimo v lokal, ker se starejši družimo, igramo družabne igre in pijemo kavico, ob sobotah od 16. do 20. ure pa organiziramo ples z živo glasbo. Prijazno vas vabi Društvo upokojencev Šiška, Gorazdova 10, 1000 Ljubljana, tel: 059 143 080.

ČS Bežigrad

Dan Četrtna skupnosti Bežigrad

Svet Četrtna skupnosti Bežigrad pripravlja v soboto, 26. maja 2012, prireditev *Dan Četrtna skupnosti Bežigrad*. Prireditev bo potekala **na ploščadi pred osnovno šolo dr. Vita Kraigherja z začetkom ob 10. uri**. Predstavila se bodo društva, osnovne šole in ustanove iz naše četrtna skupnosti, ki pripravljajo pester kulturni in športni program.

Vljudno vabimo vse občanke in občane na skupno druženje.

ČS Posavje

250 udeležencev zbralo 300 m³ odpadkov

Andrej Ciuha

V ČS Posavju smo v akciji 24. marca zbrali približno 300 m³ odpadkov. Očistili smo približno 30 črnih odlagališč, ostalo pa je še precej (gotovo vsaj 50) črnih odlagališč z gradbenimi odpadki. Na večini preostalih odlagališč smo negradbene odpadke tudi očistili.

V akciji je že dan prej sodelovalo okoli 600 šolarjev, ki so očistili bolj gosto naseljeno področje od Kumrovske ulice prek Bratovševe in Glinškove ploščadi do Kališnikovega trga. V sobotni akciji, 24. marca 2012, je od preostalih približno 8.000 prebivalcev sodelovalo okoli 250 večinoma prizadevnih udeležencev.

Smeti so bile ločeno zbrane na dveh zbirnih točkah. Neutrudni delavci Snage pa so jih ves dan vestno in hitro odvažali. Na tem mestu gre Snagi posebna zahvala, žal pa nam zaradi njihovega vestnega dela nikoli ni uspelo zbrati zares velikega kupa odpadkov za prikaz na fotografiji. Snaga se je istega dne zvečer potrudila tudi pri odvozu kosovnega materiala, ki so ga na nedovoljenem mestu ob Železniški postaji Ljubljana Ježica natresli nedisciplinirani stanovalci.

(Andrej Ciuha je bil koordinator akcije Očistimo Slovenijo 2012 v ČS Posavje.)

Teden športa in rekreacije v ČS Posavje: 7. – 13. maj

Teden športa in športne rekreacije postaja že tradicionalen, saj ga ŠD Ljubljana Ježica v sodelovanju z drugimi športnimi društvi in klubi v ČS Posavje prireja že četrtič.

V drugem tednu maja nam bodo vrata odprli in se predstavili vsi športni klubi in društva na območju ljubljanskega Posavja. Dneve odprtih vrat bosta

spremljala turnirja v nogometu in košarki ter športno-rekreativne prireditve s *Tekom pod ježo*, planinskim pohodom, vsakodnevno jutranjo telovadbo na Šternu, streljanjem z zračno puško, kolesarskim izletom in še čim.

Več informacij o vsebini programa dobite pri ŠD Ljubljana Ježica, pri g. Karlu Lazarju (tel.: 051/650 415), v kratkem pa bo objavljen tudi na spletni strani ČS Posavje www.csposavje.si

Program zaključne prireditve v nedeljo, 13. maja 2012, na kopališču Štern (Laguna):

- 7:30 - jutranja telovadba 1000 gibov po sistemu dr. Nikolaja Grishina,
- 8:00 - pohod na Rašico na vrh Staneta Kosca,
- 8:15 - začetek zbiranja prijav za Tek pod ježo (1500 m, 4 km, 12 km, 21 km),
- 10:00 - odbojka na mivki, rezervacija na recepciji Šterna,
- 10:00 in 15:00 - tekmovanje v vlečenju vrvi,
- 10:00 - Tek pod ježo, start za vse kategorije,
- 10:15 - start kolesarskega izleta,
- od 10:30 - golaž, čevapčiči, kosilo,
- 12:30 - podelitev priznanj Teka pod ježo,
- od 13:00 naprej - ples za vse z ansambлом Ultrazvok. Člani društva Vrtnica bodo zaplesali četvorko.

Prireditev bo ob vsakem vremenu! Vabljeni!

ČS Črnuče

Čistilna akcija na Črnučah 2012

Jože Horvat

Priprave na čistilno akcijo *Očistimo Slovenijo* so se začele že v letu 2011, kjer smo koordinatorji na ravni mesta Ljubljane pripravili program aktivnosti. K delu smo povabili vrsto sodelavcev, pridobiti je bilo potrebna sredstva za izpeljavo tako velikega projekta. Povabili smo podjetja in ustanove ter posameznike. Pred začetkom je bilo potrebno izdelati karto črnih odlagališč, za kar je poskrbel neutrudni Miha Vodnik. Področje Črnuč smo razdelili na 15 območij, znotraj katerih so vodili čiščenje posamezni voditelji. Za vse

udeležence smo pripravili vreče, rokavice, malico in pijačo, nekateri pa so prinesli pripomočke s seboj. Zaradi množične udeležbe smo organizirali kar tri zbirna mesta in eno veliko zbirno točko za odpadke. Po intenzivnih pripravah na letošnjo čistilno akcijo rezultati niso izostali. Posebej so se izkazala naslednja podjetja, organizacije in društva: Zavarovalnica Triglav, Telekom Slovenije, Studio moderna, Slovenska vojska, Skavti Slovenije, OŠ Maksa Pečarja Črnuče, Srednja gradbena šola, slovenska hokejska reprezentanca, Naturisti, Judo klub iz Črnuč, Medis, Dinos in na koncu podjetje Snaga. Tisoč prostovoljcev je očistilo 75 ton odpadkov. Po čistilni akciji bomo posodobili karto črnih odlagališč, na katerih bodo verjetno ostali samo še gradbeni odpadki in ponekod azbestna kritina.

(Jože Horvat je predsednik Odbora za varstvo okolja pri ČS Črnuče in je bil koordinator akcije.)

ČS Golovec

Prebivalci uspešno očistili svojo okolico

Aleš Dakić

Akcije *Očistimo Slovenijo* v ČS Golovec se je udeležilo več kot 500 prostovoljcev, zbrali pa smo več ton različnih odpadkov, ki so jih požrtvovalni delavci Snage tudi učinkovito odpeljali. V akciji so sodelovali člani Prostovoljnih gasilskih društev Bizovik in Štepanjsko naselje; prvi so očistili območje Bizovika od Golovca do Ljubljane, drugi pa obrežje Ljubljane. Člani Kulturno turističnega društva Proga 13 so očistili velik del Hrušice, člani Ragbi kluba Emona pa okolico igrišča in sosednje parkirišče. Stanovalci posameznih blokov in stolpnice so se odlično organizirali in očistili svojo okolico, drugi prostovoljci pa so zbirali odpadke predvsem v okolici Štepanjskega naselja in Hrušice ter na Golovcu. Dan prej so osnovne šole očistile območje okoli šol, vrtci pa so ves teden čistili igrišča in zelenice ob stavbah ter z drugimi dejavnostmi

sodelovali v akciji *Očistimo Slovenijo 2012*.

Tovrstne akcije so zelo pozitiven prispevek k lepši in čistejši okolici ter zmanjšanju nevarnosti za naše zdravje. Mnogi so dogodek izkoristili tudi za druženje in spoznavanje s sosedi. Zahvaljujemo se vsem občanom in društvom, ki so se akcije udeležili, ter organizatorjem in podjetju Snaga za podporo pri uspešni akciji. Ob vsem tem pa se je potrebno zavedati, da lahko vprašanje odpadkov dolgoročno rešimo samo tako, da dvignemo okoljevarstveno ozaveščenost ljudi, da odpadkov ne odmetavamo neodgovorno v svojo okolico in zmanjšamo njihovo količino.

Četrtni mladinski center Golovec deluje!

Aleš Dakić

Četrtni mladinski center Golovec je 28. marca v sodelovanju z OŠ Božidarja Jakca odprl svoja vrata, kamor vabi vse mlade, ki želijo uresničiti svoje kreativne zamisli, spoznati nove prijatelje, se naučiti novih spretnosti in še česa. Center deluje v okviru *Javnega zavoda Mladi zmaji - Centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih*, krovne organizacije, ki usklajuje in vodi delovanje četrtnih mladinskih centrov.

Zavod zagotavlja mrežo ustreznih opremljenih prostorov za kakovostno preživljanje prostega časa otrok, mladih in njihovih staršev, prek organiziranih in vodenih vzgojno-izobraževalnih, kulturnih in drugih dejavnosti ter s tem spodbuja in krepi družbeno povezanost. Dejavnosti centra vodijo za to usposobljeni strokovnjaki, v delovanje pa so vključeni tudi prostovoljci, ki jim pri tem pomagajo. V okviru zavoda trenutno delujejo štirje četrtni mladinski centri, Bežigrad, Šiška, Črnuče in Zalog, lani je z enkrat tedenskimi dejavnostmi začel delovati še v ČS Posavje in zdaj se v ČS Golovec.

Na pobudo predsednika sveta ČS Golovec Aleša Dakića je svet ČS Golovec na seji januarja letos obravnaval vprašanje četrtnega mladinskega centra pri nas. Najprej je delovanje centrov zelo

jasno predstavil direktor Javnega zavoda Mladi zmaji mag. Vojko Vavpotič, svetovalna delavka OŠ Božidarja Jakca Karmen Vergolin je potrdila potrebo po aktivnostih, ki jih izvaja center, svetniki pa smo po zelo vsebinski razpravi soglasno sprejeli sklep, s katerim smo poudarili nujnost in pomen delovanja tovrstnega centra pri nas ter svojo zavezanost pri iskanju dolgoročne rešitve za vzpostavitev četrtnega mladinskega centra pri nas. Ravnateljica OŠ Božidarja Jakca Nataša Krajčan je v celoti podprla idejo in se strinjala, da Četrtni mladinski center Golovec svoje dejavnosti začasno izvaja v prostorih šole.

Dolgoročni cilj svetnikov ČS Golovec je zagotoviti vsakodnevno delovanje centra, zato bomo skupaj s pristojnimi službami MOL še naprej zavzeto iskali ustrezno rešitev, ki bi na dolgi rok to omogočila. Pri tem nas vodi jasno zastavljen cilj, da se mladim zagotovi prostor, kjer se počutijo varne in lahko sproščeno in nemoteno razvijajo svojo ustvarjalnost, talente ter izpopolnjujejo svoje ročne, komunikacijske in druge spretnosti ter tako najustrezneje dopolnijo svoje šolske obveznosti. Tako si pridobijo dodatno znanje, za kasnejše življenje.

Center zdaj deluje vsako sredo ob 16.30 v prostorih OŠ Božidarja Jakca. Na prvih dveh srečanjih, ki se ju je udeležilo okoli 15 mladih, je bil odziv zelo dober in mladi so navdušeni nad aktivnostmi. Zato vabimo tudi druge mlade in njihove starše, da se nam pridružijo.

ČS Rudnik

Akcija Za lepšo Ljubljano

Akciji *Za lepšo Ljubljano* se vsako leto pridruži Turistično društvo Barje, letos pa smo želeli akcijo razširiti na celotno območje Četrtna skupnosti Rudnik. Tako smo s pomočjo društev in njihovih članov, osnovne šole, vrtca ter prostovoljcev 23. in 24. marca očistili našo četrtno skupnost. Veseli nas, da je bilo toliko ljudi pripravljenih stopiti v akcijo in narediti nekaj dobrega za vse nas.

V Črnučah so pred začetkom čiščenja izdelali karto črnih odlagališč, za kar je poskrbel zaslužni Miha Vodnik. Področje so razdelili na 15 predelov, v katerih so čiščenje usmerjali voditelji. Tisoč prostovoljcev je zbralo 75 ton odpadkov. Po čiščenju so si zadali nalogo, da posodobijo karto črnih odlagališč.

Foto: Dejan Pretnar

V ČS Rudnik so se skupaj s Turističnim društvom Barje podali na temeljito čiščenje celotne četrtne skupnosti.

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki ste pripomogli k lepši in čistejši Četrtni skupnosti Rudnik!

Več o akciji si lahko preberete v našem glasilu *Rudniška četrtinka* na spletni strani <http://www.ljubljana.si/si/mol/cetrtna-skupnosti/rudnik/glasilo/>

ČS Šmarna gora

Očistimo Slovenijo za lepši svet

V okviru vseslovenske čistilne akcije smo množično čistili tudi v ČS Šmarna gora. Zbralo se je 450 prostovoljcev vseh generacij, od otrok pa do močnih in zavzetih odraslih krajanov. Prvi so se odpravili na lov za razpršenimi odpadki, medtem ko smo starejše razporedili na poprej evidentirana divja odlagališča. Čeprav z zadovoljstvom ugotavljamo, da je bilo letos veliko manj odpadkov kot leta 2010, smo vseeno zbrali kar 70 m³ smeti. Med odpadki smo našli rumenega fička, motorje, televizorje, grelnike, vozičke in še marsikaj. Glavnino odpadkov smo očistili na starih divjih odlagališčih, ki jih v prejšnji akciji nismo uspeli očistiti, vendar pa moramo opozoriti, da se je v teh dveh letih pojavilo tudi nekaj novih odlagališč. Še zlasti je problematično nabrežje Save, ki marsikomu služi kot brezplačno odlagališče odpadkov. Nelegalnega odlaganja gradbenih odpadkov na to območje se poslužujejo celo nekatera manjša podjetja. To področje je zagotovo eno prvih, ki potrebuje rešitev za sistemsko preprečevanje nadaljnjega odlaganja odpadkov.

Namen akcije ni bil le čiščenje okolja, temveč tudi ozaveščanje ljudi, da nam v prihodnje ne bi bilo več potrebno čistiti in da bi bil naš svet še dolgo enako čist kot dan po akciji. Ponovno smo dokazali, da skupaj zmoremo tudi tisto, kar se zdi nemogoče, in da nas je precej takih, ki nam ni vseeno za naše okolje. Zavedati se moramo, da smo s tem zgled našim prihodnjim mlajšim generacijam, ki jih bodo pestile še večje količine embalaže ter druge navlake. Prijetno druženje smo sklenili s skromno pogostitvijo ter z zadovoljnimi nasmeški na obrazu. Bodimo okoljsko ozaveščeni še naprej! Organizatorke akcije Očistimo Slovenijo v ČS Šmarna gora sta bili tabornici Rašiškega rodu Manca in Katarina.

Otroci v ČS Polje so zavzeto čistili okolico OŠ Zadobrova.

Povabilo na šmarnogorsko tržnico

Turistično društvo Šmarna gora-Tacen vabi na tržnico v dom gasilcev in krajanov Tacen **5. maja od 9. do 15. ure.**

S svojimi proizvodi sodelujejo: ● Kmetija MIS, Zavrh, ● Hiša dobrega okusa, Tacen; ● Mesnica Čizman, Gameljne; ● Slaščičarstvo Ilich Klemen Logar, Vodice; ● Domačija Pr'Andrej, Žlebe; ● Katica Kalacun, zelišča in gozdni sadeži; ● čebelarji Čebelarkega društva Tacen; ● Jože Lukman, siri; ● Mesnica Drešar, Tacen; ● Duška Ružič, Šmartno – čaji, sirupi in zeliščni likerji.

Tržnica je odprta vsako prvo soboto v mesecu, v drugi polovici leta še: **2. junija, 1. septembra, 6. oktobra, 3. novembra in 1. decembra 2012.**

Vabljeni!

Planinska pesem na Šmarni gori

Turistično društvo Šmarna gora-Tacen v sodelovanju s ČS Šmarna gora in Turizmom Ljubljana letos že 29. prireja Planinsko pesem na Šmarni gori. **Prireditve bo 11. maja 2012 z začetkom ob 17. uri.** Letošnja Planinska pesem bo posvečena 100-letnici rojstva Bojana Adamiča. Na prireditvi sodelujejo: ● Pihalni orkester Litostroj, ● Alenka Godec, ● Otroški pevski zbor OŠ Šmartno pod Šmarno goro, ● Mešani pevski zbor KUD Gameljne, ● Mešani pevski zbor KUD Tacen, ● Partizanski pevski zbor, povezoval pa jo bo Jurij Šilc. Častna gosta bosta Alenka Adamič in Stane Mancini.

Malčki v vrtcu Pedenjped v ČS Polje so čiščenje vzeli tako resno, da jih je za nagrado obiskal sam televizijski slonček Bansi.

V ČS Polje je svojo okolico čistilo kar 1500 ljudi in odstranilo celo vrsto črnih odlagališč.

Pohod na Šmarno goro

Ob prazniku ČS Šmarna gora bo 11. maja potekal organiziran pohod na prireditve 29. *Planinska pesem na Šmarni gori.* Odhod bo ob 15.30 uri s parkirišča pri tacenskem mostu in v Šmartnem od kapelice. Pohod bodo vodili planinci Planinskega društva Šmarna gora.

Ljubitelje Šmarne gore in lepih pesmi vabimo na sproščeno srečanje.

ČS Polje

Sonce vabi v naravo ...

Mag. Marinka Jerebič

Ko se sprehajamo, srečujemo prve znanilce pomladi, opazimo za drevesom star štedilnik, kup gradbenega materiala, WC školjko ... Vse to pa ne

Foto MMC RTV SLO

Tudi Šmarnogorčani so izdelali karto črnih odlagališč, preden se jih je 24. marca na čiščenje odpravilo kar 450 – in to predstavnikov vseh generacij.

sodi v naravo, zato smo se v ČS skupnosti Polje intenzivno pripravljali na čistilni akciji *Očistimo Slovenijo in svet 2012* in *Za lepšo Ljubljano 2012*. Že v petek, 23. marca 2012, so s čiščenjem in izobraževanjem o ekologiji začeli malčki v vrtcih in učenci v osnovnih šolah. Za malčke v vrtcu Pedenjped in radovednega fantiča Pedenjpeda je bil ta dan nekaj posebnega. Na obisk je prišel slonček Bansi, z njimi malo poklepetal, vzel v roke grabljice in čistil okolico vrta.

Na OŠ Zalog so učenci prebarvali cvetlična korita, vanje pa zasadili cvetje. Da so lahko vse to postorili, so poskrbeli donatorji Vrtnarstvo Prosenc, Podjetje JUB, TD Zalog in JP Vo-Ka Centralna čistilna naprava Ljubljana. Malo stran, v OŠ Kašelj, je bilo pestro. Učenci so izdelovali predmete iz odpadkov, pred šolo pa zasadili drevesa, ki bodo poleti dajala prijetno senco. V OŠ Polje so organizirali ekodan, ki so ga zaključili s čisto pravo ekotržnico in osrednjo

prireditvijo v počastitev našega lepega planeta Zemlje. Dejavnosti so potekale tudi na severnem delu četrtna skupnosti. Malčki v vrtcu Miškolin so uredili okolico, naučili so se ločevanja odpadkov in pokukali v peskovnike, ki so jih jeseni pokrili.

V OŠ Zadobrova so v tej akciji sodelovali na prav poseben način. Mlade so ozaveščali o pomenu ločevanja odpadkov, uredili so okolico šole, prav ponosni pa so na novo pridobitev, prizidek novih učilnic in nove telovadnice.

V soboto pa je bil dan za čiščenje. Čistilne akcije se je udeležilo več kot 1.500 ljudi, očistili so veliko divjih odlagališč, žal pa ne vseh. V akciji so sodelovali prostovoljci, krajani, člani društev, športniki, invalidi na invalidskih vozičkih, gluhi in naglušni, varovanci Centra Zarja, družine in posamezniki, stari in mladi, vsi z eno samo željo, očistiti okolje, v katerem živimo.

Ob zaključku akcije smo na sedežu četrtna skupnosti poskrbeli, da so vsi, ki so se akcije udeležili, dobili tople obroke in pijačo. Celotno akcijo smo lahko izvedli prav s pomočjo zavzetih posameznikov in podjetij, ki so darovali bodisi vreče za smeti, rokavice, cvetlice, barvo, zemljo ali pa hrano in vodo. Snaga je poskrbela, da so bile do 16. ure odpeljane vse smeti z zbirnih mest.

Vsem se kot koordinatorka te čistilne akcije prav lepo zahvaljujem. Prijeten je občutek, ko vidiš, da še vedno obstaja medsebojna pomoč in velika želja, da živimo v lepem in urejenem okolju.

ČS Šentvid

Odbojkariada v Šentvidu

Ana Oblak
Karmen Jakob

Na zadnji majski konec tedna, 26. in 27. maja, se bo na peščenih in travnatih igriščih Športno-rekreacijskega centra Šentvid (Bokalova 14, Ljubljana-Šentvid) odvijala *Odbojkariada* – prvi tovrstni festival odbojke na mivki in odbojke na travi, namenjen otrokom, mladini in družinam, pa tudi rekreativnim odbojkarjem in vsem ljubiteljem odbojke in športa.

Z Odbojkariado, vseslovenskim projektom, namenjenim še večji popularizaciji odbojke v Sloveniji med mladimi, se bo začelo tudi letošnje odbojgarsko poletje, ko bo karavana najboljših slovenskih odbojkarjev in odbojkaric na mivki že tradicionalno potovala po vsej Sloveniji in nastopala na turnirjih najvišje ravni. Igralcem in igralkam se bodo kot vsako leto doslej pridružili tudi mladi slovenski upi, ki bodo svoje odbojgarsko znanje lahko izpopolnjevali v poletnih kampih in šolah odbojke na mivki ter se borili za naslove državnih prvakov in za priložnost, da se na svetovnih in evropskih prvenstvih za mlade pomerijo s svojimi vrstniki.

Organizatorji bodo k sodelovanju povabili vse ljubljanske odbojgarske klube, v katerih je registriranih več kot 600 dečkov in deklic, ter okoliške klube iz Domžal, Kamnika, Kranja, Škofje Loke, Grosupljega in Logatca, te športno-zabavne prireditve pa se bodo udeležili tudi otroci iz odbojgarskih šol, v katerih odbojko vodi več kot 800 otrok na 35 ljubljanskih osnovnih šolah. Samo športno dogajanje bo potekalo na šestih igriščih, treh peščenih za odbojko na mivki in treh travnatih za odbojko na travi, ki jih bodo organizatorji med nastopom najmlajših odbojkarjev in odbojkaric v kategorijah mini in male odbojke spremenili v kar šest peščenih in šest travnatih igrišč.

Odbojgarsko dogajanje bodo tako v soboto kot v nedeljo spremljale še druge športno-zabavne aktivnosti. Na mivki bo tako premierno v Sloveniji potekala aerobna vadba *MIVKA FIT* z odbojgarskimi elementi, obiskovalci prireditve pa se bodo lahko pomerili v spretnostni igri *SIX CUP*, pri kateri igralci z nogo ali z glavo s kockasto penasto žogo skušajo zadeti posebne košare. Zabavno bo tudi na spretnostnem poligonu, kjer se bodo udeleženci lahko preizkusili v hoji po vrvi, igrali odbojko z baloni, izmerili hitrost svojega udarca po žogi, s frizbiji ciljali odprtine v posebni steni ... Udeleženci in obiskovalci Odbojkariade bodo lahko uživali še v dvodnevem glasbenem programu, preizkusili svojo srečo na srečelovu in zavrteli kolo sreče. Zanje bodo pripravljene še številne promocijske dejavnosti sponzorjev, partnerjev dogodka in odbojgarskih klubov in šol.

V primeru slabega vremena se bo Odbojkariada odvijala v rezervnem terminu, 9. in 10. junija. Več informacij pa lahko najdete na spletni strani www.odbojkariada.si ali na www.facebook.com/odbojkariada.

Nepremična etnološka dediščina ljubljanskega podeželja

Mag. Maruška Markovčič

Foto: Maruška Markovčič

Vežani kozolec v ohranjeni kulturni krajini na Volavljah.

Ljubljansko podeželje kljub številnim spremembam še vedno ponuja zanimive poglede tako na ohranjeno kulturno krajino kot tudi na nepremično stavbno dediščino. Slednja obsega posamezne stavbe, skupine stavb ter različna naselbinska območja, zlasti vaška jedra. Podoba vasi je prvi stik z obiskovalcem. Užitek se je sprehoditi po kraju, kjer so obnovljene tako bivalne stavbe kot tudi različna gospodarska poslopja, od kašč do kozolcev in vodnjakov.

Tisočletna naselbinska dediščina

Kulturna krajina in podobe vasi na obrobju Mestne občine Ljubljana so se oblikovale skozi dolgo zgodovino poselitve tega območja. Prve omembe današnjih naselij na vzhodnem delu Mestne občine Ljubljana zasledimo med 11. in 16. stoletjem. Do današnjih dni se je ohranilo veliko zemljepisnih lastnih in hišnih imen, saj so domačije večinoma ostale v rokah istih rodov tudi več stoletij. Najpogosteje je podoba vasi oz. naselja narekoval teren, pa tudi zgodovinska zazidalna struktura (na vzhodu je to vidno v vaseh Volavlje, Javor, Veliki Lipoglav). Na hribovitem območju prevladujejo gručeaste vasi (npr. Javor, Gabrje, Volavlje, Veliki in Mali Lipoglav, Trebeljevo, Pance), nekaj vasi je razloženih (npr. Ravno Brdo, Janče, Tuji Grm in Šentpavel), nekaj pa samotnih razpršenih kmetij. V ravninskih predelih Mestne občine Ljubljana prevladujejo obcestne (Šmartno, Gameljne, Medno ...) in gručeaste vasi (Sostro, Bizovik, Hrušica ...). Kot poseben pojav velja omeniti tudi obcestni naselji Črna vas in Lipe, ki sta nastajali od 40. let 19. stoletja dalje kot posledica kolonizacije osušenega ljubljanskega barja.

Ohranjanje nepremične dediščine v Mestni občini Ljubljana

»Posebnost in identiteto območja je mogoče ohraniti le z ohranjanjem gmotnih preostankov in pričevalcev preteklosti, krajevnih tradicij, ki so enkratne, neponovljive, lastne in regionalno pogojene. Zato starih tradicionalno grajenih objektov ne gre zanemarjati in uničevati, kajti

z njihovo izgubo se izgubljata zgodovinska zavest in kulturna identiteta območja. Uničeni in odstranjeni objekt je izgubljen enkrat za vselej,« piše Andreja Bahar Muršič.

Po podatkih Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana, je na območju Mestne občine Ljubljana zunaj naselja evidentiranih skupaj 164 enot etnološke nepremične dediščine. Na seznam so uvrščene stanovanjske hiše, hlevi, gospodarska poslopja, pōdi, kašče, mlini, čebelnjaki, različne oblike kozolcev, pa tudi sušilnice za sadje, vaška jedra, kapelice, kulturna krajina in naselja v nizu. Med naštetimi je bila ena enota razglašena za spomenik državnega pomena (*Tomaževa* hiša v Črni vasi), dve pa za spomenik lokalnega pomena (*Topolovčarjeva* domačija in domačija *Gorjanc*). Poleg etnološke dediščine je kot spomenik lokalnega pomena razglašeno tudi območje starega gradu in kamnoloma mlinških kamnov v Podgradu. Razglašanje za spomenike lokalnega pomena poteka na ravni občine, sklep pa na predlog Zavoda za varstvo kulturne dediščine in mestnega Oddelka za kulturo sprejme Mestni svet.

Da bi zagotovila pogoje za ohranitev še obstoječih tradicionalnih stavb in spodbudila njihove lastnike k prenovi, Mestna občina Ljubljana v sklopu Javnega razpisa za dodelitev državnih pomoči za programe razvoja podeželja v Mestni občini Ljubljana namenja sredstva tudi za ohranjanje tradicionalnih gospodarskih poslopj. Od leta 2009 do danes je bilo tako na območju Mestne občine Ljubljana obnovljenih

12 različnih gospodarskih poslopj, vsako leto pa je zanimanje večje.

Tokrat želimo kot posebnost predstaviti predvsem kulturno dediščino dveh območij – vzhodni hriboviti del in območje Črne vasi in Lip, ki sta bili bolj natančno raziskani. Za naprej pa ostaja izziv tudi natančnejša etnološka raziskava nepremične dediščine na preostalih območjih podeželja Mestne občine Ljubljana.

Kulturna dediščina vzhodnega dela podeželskega zaledja Ljubljane

Na celotnem območju so prevladovali kmečke hiše, sestavljena gospodarska poslopja, ki so združevala hlev, pōd in senik, ter kašče in kozolci. Najstarejši še ohranjeni objekti so iz 2. polovice 18. stoletja (*Topolovčarjeva* hiša in pōd (Janče), *Marketova* hiša (Volavlje), *Janežovčeva* kašča (Volavlje) in *Osredkarjeva* hiša (Zagradišče)), ki so bile sprva grajene iz kamnja, pozneje pa iz opeke. Ohranjenih je še nekaj stanovanjskih hiš z lesenim bivalnim delom: *Topolovčarjeva* (Janče), *Marketova* (Volavlje), *Mihčeva* (Zagradišče), *Jesihova* (Besnica), *Katrnova* (Gabrje) .... Pogosto so se morali z gradnjo prilagajati razgibanemu terenu. Gradili so etažne objekte, ki so postavljeni vzporedno z brežino, pri čemer prevladujejo vrhkletne oziroma vrhhlevne hiše. Tradicionalna hiša tega območja je bila najpogosteje pritlična, podolžna in praviloma vsaj v enem delu podkletena. Imela je osrednjo vežo, veliko kuhinjo, osrednji prostor – *hišo*, dva *štibla* in *kamro*. Socialni

Foto: Maruška Markovčič

Toplar na Volavljah.

Foto: Andreja Bahar Muršič

Reliefni ornament na zatrepu hiše na Malem Lipoglavu, z letnico 1838

Foto: Matija Peček.

Ornamentiran zatrep na domačiji Pri Španu na Javoru.

status domačij se je kazal v velikosti objektov in okrasu stavbnih členov. Na nekaterih hišah na območju Malega in Velikega Lipoglava ter Panc in Vnajnarij le še redko srečamo nekoč regionalno značilen, reliefno izveden vitični okras v obliki venca z vpisano letnico izdelave ali simbolom IHS, ki je bil značilen za 2. polovico 19. stoletja.

Kozolci in kašče

Poseben pečat še danes območju dajejo kozolci. Prevladujejo stegnjeni kozolci, dvojni vezani kozolci in toplarji. Posebnost, ki se drugod ne pojavlja tako množično, so dvojni vezani kozolci (*ajnfoharji*). Najpomembnejši del domačije je bila včasih kašča. Najstarejša ohranjena kašča – *Janežovčeva* kašča (Volavljje) – je iz 18. stoletja in je v celoti grajena iz kamna. Še danes je ohranjenih veliko lesenih kašč, ki stojijo na zidanih kletih, večina pa je nastala v 2. polovici 19. stoletja in na začetku 20. stoletja. V njih so hranili žita (pšenico, ajdo, oves, ječmen) in koruzo, na kavljih, obešenih s stropa, so visele suhe mesnine. V lončenih čebrih so hranili svinjsko mast in med, v velikih steklenicah žganje, v pletenih košarah, *cajnah*, pa suho sadje. Poleg naštetega so domačije sestavljale še sušilnica za sadje (na večjih kmetijah so imeli svoje, nekatere vasi, npr. Mali Lipoglav, pa so postavile kar vaške), čebelnjak, kokošnjak in svinjak, vodnjak, ograjen vrt, apnena jama, v novjšem času pa z razvojem sadjarstva, še zlasti nasadi jagod, na območju pod Jančami srečujemo tudi vodna zajetja za namakanje.

Barje

Hiše na Barju so bile v prvem obdobju poseljevanja (40. leta 19. stoletja) sprva lesene, pozneje pa so začeli graditi hiše, ki so pod isto streho združevale tako hlev kot bivalne prostore. Edina ohranjena hiša te vrste je danes *Tomaževa*

hiša v Črni vasi, kjer je lepo vidna gradnja iz brun in kje je zidan del namenjen za črno kuhinjo in hlev. Tako kot danes so tudi prvotno gradili hiše na pilotih (kolih), s čimer so preprečili pogrezanje hiš v mehka barjanska tla. Delo je bilo težaško, opravljalo pa ga je tudi do deset izurjenih mož. Kole so zabijali ročno, pri čemer so si pomagali z ovnom (*norec, b't*). Sprva so za lesene hiše zabili do 40 kolov, pozneje pa za težje zidane stavbe tudi do 150 od 7 do 10 metrov dolgih jelševih, borovih ali hrastovih kolov. Veljalo je pravilo, da mora za srečo z zadnjim kolom v zemljo bodisi gospodarjev klobuk bodisi gospodinjinje spodnjice.

Na Barju so večinoma gradili enocelične manjše stavbe, ki so združevale vežo, *hišo*, en ali dva *štibla* in kamro. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje pa so začele prevladovati zidane pritlične hiše z urejenim bivalnim delom na podstrešju. Za gradnjo so uporabljali vrhniško ali doma izdelano opeko.

Sestava domačije je bila dokaj specifična. Hiša je bila navadno z lepšo in daljšo stranico ter vhodom postavljena vzdolž ceste. Dvorišče so zaokrožala različna gospodarska poslopja – hlev, kašča, kozolec in lesena *šupa*, ki je bila namenjena shranjevanju lesa, sena in nekaterih delovnih pripomočkov. Za poslopji so se nato do prvih poljskih poti oz. *štradono* raztezale njive in pašniki. Nepogrešljiv del domačije je bil vodnjak. Namenjen je bil zajemanju talnice, sezidali pa so ga tako, da so začeli zgoraj in v venci v globino dodajali opeko.

Tradicionalno so sprva hiše postavljali na levi strani ceste od Črne vasi proti Lipam. Šele pozneje so začeli hiše zidati tudi na desno stran. Po dekretu dunajskih oblasti so bile sprva hiše še iz sredine 20. stoletja zidane tri stopnice nad zemljo, s čimer so preprečili zalivanje bivalnih

prostorov v času poplav. Danes je podoba Črne vasi in Lip bistveno drugačna, tradicionalne stavbe izginjajo, namesto njih pa nastajajo cela naselja novogradenj. Izgublja se tudi oblika obcestne vasi, saj se vedno bolj oblikuje mestni ulični niz.

Obnovljena dediščina s turistično ponudbo

Dolenčev mlin

Naslov: Podlipoglav 25, 1261 Ljubljana – Dobrunje.

Kontaktna oseba: Olga Avsec, M: 041 862 823, T: 01 542 95 40, F: 01 544 50 43, E: dolencev.mlin@gmail.com, W: www.dolencevmilin.si

Ponudba: Obnovljen mlin ponuja ogled mletja, različne tečaje peke in možnost za različna srečanja. V zadnjem letu so na Dolenčevi domačiji obnovili tudi več kot 100 let star kozolec toplar, ki bo v prihodnje namenjen različnim dogodkom in srečevanjem.

Literatura:

Andreja Bahar Muršič: Stavbna dediščina. V: Na podeželju ... Etnološke raziskave na območju vzhodnega dela Mestne občine Ljubljana. Ljubljana, 2007.

Anton Melik: Kolonizacija Ljubljanskega barja. Ljubljana, 1927.

Kontakt

Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet MOL Odsek za razvoj podeželja in upravne zadeve
Zarnikova 3, SI – 1000 Ljubljana
T: +386 (0)1 306 43 01
F: +386 (0)1 306 43 03
E: podezelje@ljubljan.si
W: www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/podezelje/

Barje – dragocen delujoči ekosistem

Direktorica Barbara Zupanc o upravljanju

Emi Vega

Foto: Emi Vega

Direktorica Krajinskega parka Barje Barbara Zupanc

Edina ohranjena lesena hiša v Črni vasi na Barju iz 40. let 19. stoletja, t. i. Tomaževa hiša, je razglašena za kulturni spomenik državnega pomena.

Kako se reže šota in zakaj je to sploh dobro? Kako se je žgalo in se še vedno žge apno? Zakaj se najstarejša hiša na Barju seseda sama vase in ali je res, da je Plečnik tisto znamenito cerkev tako rekoč »izdal v samozaložbi«? Seveda, zamudili ste, zdaj pa ne veste. Ni tako hudo, ker se bo na Barju še veliko dogajalo. To pa zato, ker je Ljubljansko barje dobilo skrbnika. Kako je s tem in več o dogodkih nam je zaupala direktorica Krajinskega parka politologinja Barbara Zupanc.

Ljubljansko barje je torej dobilo skrbnika. Kako poteka upravljanje Krajinskega parka?

Krajinski park je bil z vladno uredbo ustanovljen leta 2008. Podlaga pa je dvajset let resnega dela in številnih prizadevanj. Tudi lokalne skupnosti so bile zelo dejavne. Z delom pa smo kot javni zavod – kot upravljavec parka začeli šele leta 2010. Takrat sem se kot prva zaposlila. Zdaj je v naši ekipi še Maša, naravovarstvena svetovalka, in Barbara, poslovna sekretarka, sicer pa biologinja. Vse tri delamo vse in si na vso moč prizadevamo, da bi za Barje naredile čim več. Naša osnovna naloga je varstvo narave. Zato smo bili ustanovljeni. Zdaj pripravljamo načrt upravljanja parka za desetletno obdobje. Poleg ustanovitvenega akta bo to naš temeljni akt. Gre za srednjeročni načrt, ki se sprejema na vladi in je podlaga za vse programe dela, tudi za financiranje.

Kakšne konkretne zmage pa so že za vami?

Zmaga je že to, da smo dobili poslovne prostore v Notranjih goricah, da smo začeli delati. Pripravili smo promocijsko gradivo in spletno stran. Zbrali smo že precej bioloških študij in imamo popise za vse, kar je na Barju pomembnega. Zdaj bomo opazovali, kako se stanje na terenu spreminja. In videlo se bo, ali nam uspeva ohranjati stanje ali ne.

Zakaj je Barje dragoceno? Zakaj ga je treba ohranjati?

Na Barju ne gre toliko za dragocenost posameznih redkih živalskih ali rastlinskih vrst. Dragocen je delujoči ekosistem. Človek za svoje življenje potrebuje delujoče ekosisteme. Ti zagotavljajo preživetje, obstoj. Iz narave črpamo, brez narave ni razvoja ne obstoja. Bolj ko je

ekosistem raznovrsten, bolj kot je vitalen in živ, boljše so preživetvene možnosti za ljudi. Vse bolj smo prisiljeni gledati na naravo z vidika človeka. Varstvo pred poplavami je ena tistih funkcij, ki je za nas najpomembnejša. Barje je velika ravna površina z majhnim padcem, kjer se razliva voda. Takšno, kot je, Barje varuje Ljubljano pred poplavami. Ob poplavih leta 2010 je 80 odstotkov vode, ki bi se sicer razlila naravnost v Ljubljano, ostalo na Barju. Poplavilo je nekaj hiš, ki so jih napačno zgradili, sicer je voda ostala na kmetijskih površinah – ne na Prešernovem trgu. Hkrati je Barje ogromen rezervoar pitne vode. Ljubljansko barje je nasutje na trdni kamniti podlagi, globoki od 150 do 200 metrov, vmes pa so vodonosne plasti. Shranjujejo podtalnico, ki se črpa za Ljubljano. Barje je tudi ogromna čistilna naprava. Če poznate rastlinske čistilne naprave, potem veste, da gre za imitacijo mokrišč. Bolj kot je rastlinje, vključno z mikroorganizmi raznorodno, popolneje deluje rastlinska čistilna naprava. Poleg tega Barje deluje kot velikanska hladilna naprava za Ljubljano. Ko zapihajo jugo čez ravnico – čez obsežno zeleno področje, kjer se zadržuje vlaga, se ohladi. Tako Barje uravnava mestno mikroklimo. V pogledu duhovne kvalitete pa Barje prinaša sprostitev. Pet minut iz centra mesta – in že ste v popolnoma naravnem okolju, ki je primerno za rekreacijo. Če bi sešteli vse učinke, je sklep jasen: ohranimo Barje, kakšno je. Odlikuje ga kulturna krajina. To krajino je sooblikoval človek. Vpliv je znaten. Vendar se je na Barju ohranilo ogromno različnih življenjskih prostorov. Tu so travniki, gozdovi, vodotoki in jarki, poplavna območja in mokrišča. In ne gre samo za krajinski mozaik. Gre za preplet različnih ekosistemov. Različnih ptic gnezdil

Krajinskega parka Barje

je toliko zato, ker Barje nudi vrsto različnih prostorov. Imamo travniške ptice in tiste, ki gnezdiijo v grmovju, pa v ločju in še kje. Pestrost pomeni kvaliteto, ki jo želimo ohranjati.

Kakšen je odziv ljudi na vaša prizadevanja?

Precej dober je predvsem odziv barjanskega prebivalstva. Park je bil namreč ustanovljen tudi zato, da se kvaliteta življenja ljudi na tem območju izboljša. Da se aktivira potenciala, ki izvirajo iz ljudi in z barjanskih tal. Treba je preseči nujno, zaradi katere nekdo proda zemljo za gradnjo hiš ali za hektare koruze. To je dolgoročno škodljivo. *Projekt Barje – moj navdih* je poskus, kako naj bi ljudje zase našli neke dopolnilne ali osnovne vire za življenje. Ljudje so kooperativni, je pa treba vedeti, da se je struktura prebivalstva v zadnjih dvajsetih letih zelo spremenila. Ravno kar smo dokončali demografsko analizo. Zdaj je priseljencev več kot pol. Domače prebivalstvo je že v manjšini. Ob tem izgublajo znanje, pridobljeno skozi generacije. Po drugi strani pa ima ta priliv potencial. Priseljenci so večinoma mladi izobraženi ljudje, ki so pobegnili iz dragih stanovanj v cenejša. Moramo jih vključiti v aktivnosti, v socialno življenje, ki je tu zelo bogato. Verjamem, da bodo sčasoma vzpostavili odnos do Barja in uvideli, da ne gre le za stanovanjsko naselje, kamor se iz službe pripeljejo po čim bolj ravni cesti.

Kako shajate z institucijami?

Poskušamo biti čim bolj pozitivni. Dejstvo je, da kot Park s tremi zaposlenimi ne moremo narediti nekih velikih premikov. Naša edina možnost je sodelovanje, so sinergični učinki, je skupno delo z občinami in državnimi ustanovami, z zavodom za varstvo narave, s turističnimi društvi. Išče močim več skupnih interesnih točk. Včasih trčimo na težave. Gre za to, da pri nas cela vrsta državnih ustanov pridno okopava svoje vrtičke. Poznajo svojo stroko, Barja pa ne. Problem so tudi navzkrižja na relaciji država proti državi. Država, na primer, ustanovi Krajinski park in določi režim za urejanje voda. Ko je vodotoke treba urediti, se srečamo z državo, ki plačuje službo, da z vodotoki dela v nasprotju s predpisi, ki veljajo za park. Tu je največ konfliktov. Tak primer je tudi kmetijstvo, ki je na Barju ključnega pomena. Če bi kmetovanje opustili, bi se Barje v dvajsetih, tridesetih letih zaraslo do neprepoznavnosti. Torej gre v prvi vrsti za ustrezen način rabe prostora. Zavzemamo se za okolju prijazno kmetijstvo. To pa ni več čisto sprejemljivo za državo. Država hoče kmetijstvo intenzivirati. Predvsem zdaj, ko se toliko govori o pomembnosti samooskrbe. Četudi se vse glasneje govori tudi o pomenu ekološkega kmetovanja. Če imamo kmeta, ki ima sto hektarov koruzo za živinorejo in jo vzdržuje s sodobnimi pripravki, je to z vidika ohranjanja Barja katastrofalno. Če pa ima kmet samooskrbno kmetijo z različnimi kulturami, je to za nas odlično.

Kaj pa se bo na Barju dogajalo?

Pravkar smo začeli z vrsto organiziranih ogledov. Vsakič bo drugače. Vodniki so strokovnjaki, ki vsak na svojem področju raziskujejo to območje in bodo spotoma povedali marsikaj zanimivega. Ljubljansko barje pestuje številne naravne vrednote in bogato kulturno dediščino, ki je marsikomu premalo znana.

Za mlade smo organizirali fotografski natečaj. V Notranjih gorah smo pripravili delavnico za udeležence, kjer jim bomo pomagali pri tehničnih zadevah. Je pa treba vedeti, da ne iščemo lepih fotografij, ki jih je mogoče posneti kjerkoli. Želimo, da se iz fotografij vidi odnos med človekom in naravo. Barje namreč ni divjina, je rezultat

dolgoletnega sobivanja. In radi bi motivirali mladino, da raziskuje te odnose s fotoaparatom. Rok za oddajo fotografij se izteče ob koncu maja.

Ob obletnici kolesarjenja v Sloveniji 19. maja prirejam kolesarski izlet. Zbrali se bomo na Kongresnem trgu, nato se bomo z vodiči podali čez Barje vse do Bistre, kjer si bomo v Tehniškem muzeju ogledali zbirko starih koles. Pri organizaciji sodeluje Kolesarska mreža Ljubljana s Civitas Elanom in Republiški ekološki center. Vsi pa želimo sporočiti, da je kolesarjenje idealen način za spoznavanje Barja. Po velikosti je obvladljivo in vsak si lahko prilagodi turo. Lahko je dolga 15 ali 95 kilometrov. Veliko je dobrih makadamskih poti, mogoče se je ustavljeni in si kaj ogledati.

Ob koncu maja se obeta še tradicionalni pohod po Ljubljanskem barju. Tega organizira Turistično društvo Barje v sodelovanju z nami. Letos bomo šli iz Preserij z železniške postaje in po stari trasi južne železnice do Borovnice. Pot je dokaj senčna, odpira pa prekrasne poglede na Barje. V spremstvu vodičev bomo prehodili 12 do 15 kilometrov, potem je malica, vrnili pa se bomo z avtobusom.

Nujno moram omeniti še tekmovanje koscev in grabljic, ki ga organizirajo barjanske občine. To bo etnološka prireditev, hkrati pa priložnost za srečanje krajanov in županov.

Avgusta bo na Igu koliščarski dan. Tam se lahko tako otroci kot odrasli predstavijo za nekaj tisoč let v zgodovino in se oblečeni kot nekoč ob raznih delavnicah na najpristnejši način srečajo z življenjem koliščarjev. Lahko dolbejo deblake, kuhajo, izdelujejo nakit. Vse to pod strokovnim vodstvom.

Je še kaj, kar želite posebej izpostaviti?

Z rebalansom proračuna smo izgubili tretjino našega proračuna. Vem, da so izgubili tudi drugi. Ni pa prav, da se vsem reže enako – tistim, ki imajo ogromno, in tistim, ki delajo skromno, brez službenih avtomobilov in brez igračk, kot so iPhoni in iPodi. Naša najdaljša službena pot je bila na Kolpo, h kolegom. Ta rez onemogoča naše delo. Hodili bomo v službo in dobivali plače, vendar: ali je v tem smisel? To je tisto, na kar bi rada opozorila. Predvsem pa želim povabiti ljudi na Barje. Naj pridejo z mestnim avtobusom ali vlakom, naj se potem peš ali s kolesom odpravijo na izlet, naj raziskujejo in uživajo. Lahko nas tudi pokličejo, če se jim zdi, da sami temu ne bodo kos. Šli bomo z njimi in jim marsikaj razkazali. Zelo lepo je mogoče Barje doživeti tudi s fotoaparatom. Barje je izjemno fotogenično. Tako je fotosafari tudi ena od možnosti za spoznavanje Barja ob blizu.

Torej: prisrčno vabljeni! Vsi!

Odkrivanje zakladov Ljubljanskega barja

12. maj: Ljubljansko barje skozi oči poznavalca ptic, vodi Eva Vukelič

2. junij: Arheološki zakladi Ljubljanice in Ljubljanskega barja, vodi dr. Andrej Gaspari

15. september: Pisan barjanski mozaik, vodi mag. Karin Gabrovšek

6. oktober: Kraški rob Ljubljanskega barja, vodi mag. Miha Pavšek

Ogledi bodo zagotovljeni v vsakem primeru, ne glede na število prijavljenih, razen v primeru višje sile. Potepanja bodo trajala največ pet ur na vožnji z manjšim avtobusom, vmes pa pešačenje. Zato priporočajo športna oblačila in udobno obutev. Stalo vas bo 15 evrov, učence, dijake, študente in upokojece pa 10 evrov. Ker je število mest omejeno, se je najbolje prijaviti vnaprej. Lahko pokličete na številko 08 20 52 350 ali pišete na info@ljubljskobarje.si

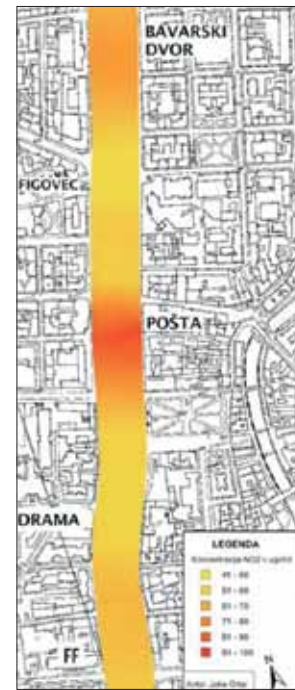
Peš, na kolo, avtobus in vlak – za boljše počutje in boljši zrak!

Vita Kantič

FOTO: arhiv MOL

Okoljski merilni sistem – avtomatska merilna postaja je v lasti Mestne občine Ljubljana in v upravljanju EIMV (akreditiran laboratorij), namenjena je spremljanju stanja onesaženosti zraka z SO_2 , NO_2 , NO_x , BT_x , PM_{10} in obremenjenosti s hrupom (stalne 24-urne meritve hrupa), meri pa tudi osnovne meteorološke parametre. Zasnovana je bila v letu 1995, izdelana leto pozneje, delovala je na različnih lokacijah v Ljubljani, in sicer od septembra 2002 do konca oktobra 2009 pri Figovcu (v ozadju na fotografiji, ki je nastala ob kolesarski paradi v ETM 2009), od decembra 2009 pa na lokaciji Vošnjakova ob Tivolski cesti.

Povprečne koncentracije dušikovega dioksida v cestnem koridorju Slovenske ceste na letni ravni prikazujejo veliko zgoščenost predvsem pri Pošti (Program MOL onesaženost zraka znotraj avtocestnega območja; iz predstavitve Antona Planinška, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Agencija RS za okolje). To naj bi se precej spremenilo, če bo Mestna občina Ljubljana to območje v prihodnje zaprla za osebni motorni promet.

Peš, na kolo, avtobus in vlak – za boljše počutje in boljši zrak! je slogan, s katerim partnerji evropskega projekta za kakovostnejši promet v mestih CIVITAS ELAN večkrat poskušajo spodbuditi k spremembam potovalnih navad, saj bi te prispevale k višji kakovosti bivanja. Jasno je, da ta rima ni iz trte izvita: motorni promet je namreč eden od glavnih virov onesnaževanja zraka v Ljubljani, in če bi večina pretežno uporabljala omenjene načine mobilnosti namesto avtomobila, bi bil zrak čistejši in ljudje bi se v mestu bolje počutili.

Razprava na srečanju Zrak v Ljubljani – stanje, trendi, ukrepi

O tem so izčrpno razpravljali udeleženci srečanja, odprtega za širšo javnost, z naslovom *Zrak v Ljubljani – stanje, trendi, ukrepi*, ki so se v Mestni hiši zbrali 15. marca 2012. Dogodek, na katerem je bila v ospredju kakovost zraka v Ljubljani, obravnavana z različnih zornih kotov, stanje in trendi na podlagi več kot štirih desetletij spremljanja z meritvami, vzroki za čezmerno onesnaženje ter možni ukrepi, je potekal v okviru ukrepa *Proučitev možnosti za uvedbo zgoščevalne takse za vstop vozil v ožji center mesta* projekta CIVITAS ELAN. »Onesnažen zrak negativno vpliva na zdravje ljudi, na vitalnost ekosistemov in na stanje grajene kulturne dediščine. Ljubljanska kotlina je zaradi svoje neprezračeniosti in gostote onesnaževalcev še posebej izpostavljena povišanim vrednostim onesnaževal v zunanem zraku. Pretekla prizadevanja za izboljšanje kakovosti zraka v Ljubljani so

nedvomno prinesla rezultate. Kljub temu pa se v Ljubljani in v osrednji slovenski regiji v luči strogih evropskih normativov soočamo s preseganji dovoljenih vrednosti delcev PM_{10} v zunanem zraku. Za izboljšanje stanja bo potrebno poseči po strožjih ukrepih in po večjem nadzoru onesnaževalcev,« so kot iztočnico v vabilu zapisali organizatorji, sodelavci omenjenega projekta v Mestni občini Ljubljana.

Nova prometna politika Ljubljane je usmerjena k spremembi deleža uporabe različnih prometnih sredstev

Eden od ukrepov, s katerim se Mestna občina Ljubljana loteva onesnaženja zraka, je tudi nova prometna politika, katere predlog naj bi Mestni svet MOL obravnaval v kratkem. V splošnem je usmerjena predvsem k spremembi deleža uporabe različnih prometnih sredstev s sedanjega – pri katerem po podatkih Makro-, mezo- in mikroskopske prometne preveritve koncepta trajnostnega prometa v Ljubljani

(Guzelj, 2011) uporabniki avtomobila »zasedajo« približno 67 odstotkov, uporabniki avtobusa 13, kolesarji in pešci pa skupaj 20 odstotkov – na tretjinske deleže med temi prometnimi »skupinami« do leta 2020. Podžupan prof. Janez Koželj, je zato na srečanju uvodoma predstavil nekaj iztočnic iz Predloga prometne politike (PPP) MOL: »Cilji PPP so merljivi, dovolj realistični in primerljivi z drugimi podobnimi mesti. Vendar bo njeno uvajanje oziroma izvajanje ukrepov težavno, saj je za to nujno potrebna sprememba potovalnih navad, kar je povezano z življenjskim slogom. In ker družba ne mara novega, ker je razdeljena in tekmovalna, bo to borbeno opravilo.« Po Koželjevih besedah bo prvo »bojno polje«, kjer bomo preverili, ali mislimo resno s tem, kar smo si zastavili v tem dokumentu, ureditev okrog »preboja« Njegoševa-Roška in Fabianijevga mostu. PPP MOL sicer vključuje predvsem izboljšavo obstoječih cest, gradnja novih je bistveno zmanjšana, saj se njeni avtorji zavedajo, da nov prostor za avtomobile pomeni tudi več onesnaženja.

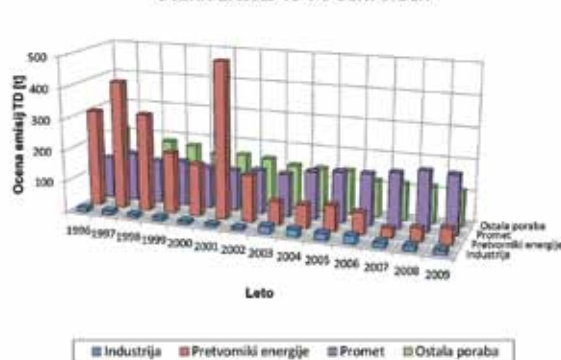

OCENA EMISIJ NO_x PO SEKTORJIH - 2009

Graf emisije TD

Večji del emisij trdnih delcev je v zadnjih letih posledica rabe goriv vozil na dizelski pogon ter rabe lesne biomase v preostalih sektorjih, piše dr. Boštjan Cerkvenik.

OCENA EMISIJ TD PO SEKTORJIH

Graf Emisije NO_x

V zadnjih letih je po podatkih dr. Boštjana Cerkvenika z Inštituta za energetiko – Energis ključni del emisij NO_x posledica rabe dizelskega goriva (več je registriranih vozil na dizelski pogon).

Osnutek predloga zgoščevalne takse za Ljubljano, ki je nastal v projektu CIVITAS ELAN

Tudi občinski Program varstva okolja, ki narekuje cilje in ukrepe za obdobje od leta 2007 do leta 2013, je motorni promet prepoznal kot enega večjih onesnaževalcev, zato je Mestna občina Ljubljana v soglasju s širšim krogom javnosti določila prednostni vrstni red problemov in na podlagi teh določila štiri strateške cilje Programa: vzpostavitev sistema trajnostne mobilnosti, zagotovitev energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije, zagotovitev dolgoročne oskrbe z naravno pitno vodo, vzpostavitev varovanja narave in zelenih površin. Ker pa je vzpostavitev čistejšega in boljšega prometa, čemur je namenjen projekt CIVITAS ELAN, eden glavnih, je bilo na srečanju veliko pozornosti namenjene prav temu. Med dosežki in rezultati tega projekta je bil posebej izpostavljen osnutek predloga zgoščevalne takse za Ljubljano, ki bi jo morda uvedli za vstop v ožje mestno središče z avtomobili, če drugi ukrepi, kot so okrepitev javnega potniškega prometa in izboljšanje razmer za druge načine mobilnosti – predvsem za kolesarjenje in hojo –, ne bi bili učinkoviti pri zmanjšanju motornega prometa v mestu.

Metanbusi in hibridni midiavtobusi Ljubljanskega potniškega prometnega podjetja

K reševanju težav z onesnaženjem zraka in s hrupom je aktivno pristopil tudi Ljubljanski potniški promet, ki je v okviru projekta kupil 20 metanbusov in pet hibridnih midiavtobusov, kar so na srečanju tudi podrobneje predstavili. Nezanemarljiv je tudi dosežek, da je 10 odstotkov voznega parka MOL »zelenega« – šest hibridnih vozil uporabljajo mestni inšpektorji, 50 koles vozijo zaposleni mestne uprave in mestni redarji –, po območjih za pešce vozita električni vozili Kavalir, pa tudi Snaga uporablja okolju prijaznejša vozila, in še bi lahko naštevali. Prav tako je v tem prizadevanju pomemben ukrep zapiranje mestnega jedra za motorna vozila, tako da je se je na tem območju zdaj precej prijetneje zadrževati kot pred leti, ko je denimo Petkovškovo nabrežje, Ciril-Methodov trg, Stritarjevo ulico, Tromostovje, Prešernov trg, Wolfovo ulico, Kongresni trg, Breg in okolico polnila pločevina. Se še kdo želi vrniti v prejšnje stanje?

Zrak v Ljubljani

Ljubljana sodi po evropskih merilih med manjša mesta, ne glede na to pa se sooča z onesnaženjem, s kakršnim se spopadajo vsa večja evropska mesta. Glavni viri onesnaževanja zraka so promet, veliki termoenergetski objekti, industrija in individualna kurišča. Dejanski obseg onesnaženja v mestu je odvisen od obsega in razporeditve emisij ter od geografske lege in z njo povezanih klimatskih razmer, ki vladajo v mestu. Pri tem je pomembno, da kotlinska lega mesta prispeva k slabši prezračeni zaradi pogostejšega pojava inverzij, saj se onesnaženje zato zadržuje v kotlini dalj časa. Povečano onesnaženje v mestih se pojavlja tako pozimi kot poleti. Med snovmi, ki onesnažujejo zrak, se najpogosteje pojavljajo žveplov dioksid, dušikov dioksid, ozon, ogljikov monoksid, drobni delci (PM₁₀), benzen in svinec. Onesnažen zrak povzroča zdravstvene težave prebivalstva, pospešuje propadanje gradbenih materialov pročelij zgradb in vpliva na hitrejše propadanje zgodovinskih zgradb in spomenikov. Zaradi onesnaženega zraka se pojavljajo tudi poškodbe na vegetaciji v mestu in njegovi okolici. Aktualne podatke o kakovosti zraka v Ljubljani lahko spremljate na spletni povezavi <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/okolje-prostor-bivanje/stanje-okolja/zrak>.

Na dogodku Zrak v Ljubljani – stanje, trendi, ukrepi je bilo 12 izčrpnih predstavitev, ki so, poleg omenjenih, zajemali še teme od meritev kakovosti zraka, modeliranja onesnaženosti zraka, daljinskega ogrevanja in ukrepov TE-TOL do ocene emisij, stanja in načrta za kakovost zraka. Vse predstavitve so dostopne na spletnem mestu CIVITAS ELAN Ljubljana, in sicer na strani <http://www.civitasljubljana.si/dokumenti/predstavitve>.

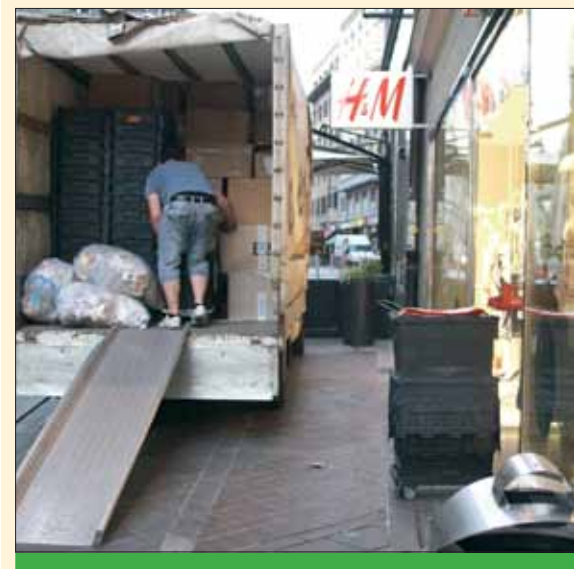
TRAJNOSTNA DOSTAVA V LJUBLJANI

Vita Kantič

Mestna občina Ljubljana in Prometni inštitut Ljubljana sta v sodelovanju z Akademijo dobre vožnje pripravila brezplačno usposabljanje varčne vožnje, ki je trajala od 16. do 19. aprila 2012 in je bila namenjena predstavnikom podjetij, ki se ukvarjajo tudi z dostavo blaga v Ljubljani. Na dogodek, ki je bil v celoti financiran iz sredstev EU v okviru projekta CIVITAS ELAN, se je prijavilo 22 voznikov, kolikor je bilo tudi prostih mest.

Usposabljanje, ki je bilo sestavljeno iz predavanja in praktičnega dela, je potekalo v sklopu evropskega projekta CIVITAS ELAN (www.civitasljubljana.si), katerega cilj je spodbujanje trajnostne mobilnosti v mestih. Raziskave namreč kažejo, da lahko podjetja z varnejšim načinom vožnje pomembno znižajo stroške goriva, hkrati pa tudi bistveno prispevajo k znižanju emisij in s tem prispevajo k čistejšemu zraku v mestih.

Cilj izobraževanja je bil, usposobiti voznike dostavnih vozil za varnejšo vožnjo in s tem omogočiti energetsko učinkovitejšo dostavo blaga v Ljubljani, tako s skrajšanjem dostavnih poti kot tudi z bolj ekološko in varčno ter varno vožnjo. Na usposabljanju so udeležencem predstavili tudi novi spletni portal za podporo trajnostnih dostav in različne informacije o dostavah blaga v Ljubljani (www.dostave.si).

V okviru projekta Civitas Elan se je 22 voznikov, ki izvajajo dostavo v Ljubljani, udeležilo brezplačnega usposabljanja varčne vožnje, ki ga je Mestna občina Ljubljana pripravila v sodelovanju z Akademijo dobre vožnje.

O rezultatih nadzora pitne vode

Dr. Brigita Jamnik, Marjetka Žitnik

Upravljalcem vodovodnih sistemov zakonodaja nalaga obveznost priprave letnega poročila o skladnosti pitne vode do konca marca za preteklo leto. Poročilo je namenjeno ustanovam, ki bdijo nad zdravstveno ustreznostjo pitne vode, obenem pa tudi javnosti, ki ima pravico biti o tem obveščena. Obvezna analiza stanja preteklega leta pa je tudi priložnost za upravljalce vodovodnih sistemov, da veliko množico podatkov, pridobljenih v času enega leta v okviru notranjega nadzora in državnega spremljanja pitne vode z meritvami, ponovno celovito pregledamo.

Foto: arhiv Vo-Ka

Laboratorijsko osebje analizira tisoče vzorcev in desetisoče parametrov letno.

V nadaljevanju se bomo posvetili ugotovitvam notranjega nadzora nad pitno vodo v letu 2011 za vodovodne sisteme v Mestni občini Ljubljana, ki jih JP Vodovod-Kanalizacija upravlja ali pogodbeno vzdržuje. To so centralni vodovodni sistem Ljubljana ter lokalni vodovodni sistemi Lipoglav, Mali Vrh pri Prežganju, Prežganje in Šmarna gora.

Organoleptične lastnosti pitne vode

V vseh oskrbovalnih sistemih v našem upravljanju ima pitna voda primerne organoleptične lastnosti, saj obarvanost, neprijeten vonj in okus ter morebitno vsebnost vidnih delcev zaznavamo le občasno v hišnih vodovodnih omrežjih po pritožbah strank, pojav pa v večini primerov ne pomeni zdravstvenega problema in ga je mogoče odpraviti z ustreznim vzdrževanjem hišnega vodovodnega omrežja. Občasno prenizke pretoke zaznavamo tudi na javnem vodovodnem omrežju. V tovrstnih primerih na teh območjih javno vodovodno omrežje spiramo pogosteje. Na oskrbovalnih območjih vodarne Brest in v lokalnih vodovodnih sistemih ima pitna voda vonj po dezinfekcijskem sredstvu, z izjemo Šmarne gore, kjer se uporablja UV dezinfekcija.

Fizikalne, kemijske in mikrobiološke lastnosti pitne vode

PH vrednosti pitne vode se v povprečju gibljejo okoli 7,5, kar je za pitno vodo običajna vrednost. Voda zato ni korozivna. Temperatura virov podzemne vode se giblje okrog 11 °C, v vodovodnem omrežju pa se kljub vgradnji na 1,2 do 1,5 m, pa tudi globlje pod tlemi, pozna vpliv letnih časov. V zimskem obdobju se temperatura pitne vode pri uporabnikih spusti tudi pod 8 °C, v poletnem obdobju pa se dvigne tudi nad 20 °C. Električna prevodnost pitne vode je merilo za mineralizacijo vode, njena vrednost pa je odvisna od koncentracije raztopljenih elektrolitov. Najnižje vrednosti zaznavamo pri vodnih virih, kjer se voda kratek čas zadržuje v vodonosniku (Jarški prod, okrog 400 µS/cm), najvišje vrednosti pa v vodarni Brest in Hrastje (nad 500 µS/cm). Skupna trdota pitne vode se giblje v povprečju od 14 do 18 nemških stopinj, na lokalnih sistemih pa (Prežganje) za kakšno stopinjo ali dve več. Amonij in nitrit se zaznavata pod ali na ravni meje določanja kvantitativne metode, torej so njune koncentracije zanemarljive. Če te lastnosti povežemo še z mikrobiološko ustreznostjo virov pitne vode, lahko ugotovimo, da je vpliv fekalnega onesaženja še vedno majhen. Najnižje vrednosti nitrata zaznavamo na lokalnih vodnih virih, kjer ni vpliva

v letu 2011

Povzetek letnega poročila o skladnosti pitne vode na oskrbovalnih območjih Mestne občine Ljubljana za leto 2011

VODOVODNI SISTEM	OSKRBOVALNO OBMOČJE	MIKROBIOLOŠKA PRESKUŠANJA						FIZIKALNO-KEMIJSKA PRESKUŠANJA				
		Odvzeti vzorci		Neskladni vzorci		Neskladni vzorci <i>E. Coli</i>		Odvzeti vzorci		Neskladni vzorci		
		redni	občasni	redni	občasni	redni	občasni	redni	občasni	redni	občasni	parameter
LJUBLJANA	KLEČE	781	8	10	0	1	0	149	8	0	0	/
LJUBLJANA	HRASTJE	163	0	0	0	0	0	12	0	0	0	/
LJUBLJANA	BREST	505	3	0	0	0	0	90	3	0	0	/
LJUBLJANA	JARŠKI PROD	229	4	4	0	0	0	63	4	0	0	/
LJUBLJANA	ŠENTVID	156	4	1	0	0	0	37	4	0	0	/
LJUBLJANA	HRASTJE, JARŠKI PROD	117	4	4	0	0	0	28	4	0	0	/
LJUBLJANA	KLEČE, BREST	111	4	6	0	2	0	28	4	0	0	/
LJUBLJANA	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	69	4	2	0	1	0	17	4	0	0	/
LJUBLJANA	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD, BREST	153	3	2	0	0	0	23	3	0	0	/
LIPOGLAV	LIPOGLAV	42	1	0	0	0	0	38	1	0	0	/
PREŽGANJE	PREŽGANJE	65	1	0	0	0	0	66	1	3	0	motnost
MALI VRH PRI PREŽGANJU	MALI VRH PRI PREŽGANJU	26	1	0	0	0	0	25	1	0	0	/
ŠMARNNA GORA	ŠMARNNA GORA	46	1	0	0	0	0	42	1	0	0	/
SKUPAJ		2463	38	29	0	4	0	618	38	3	0	/

Opombe: parameter – parameter, ki povzroča neskladnost.

kmetijstva in urbanizacije in lahko zasledujemo koncentracijo nitratov na ravni naravnega ozadja (Lipoglav, 3 mg NO₃/L). Najvišje koncentracije nitratov pa so na območjih intenzivne poselitve in kmetijstva (Hrastje). V centralnem vodovodnem sistemu Ljubljane se koncentracija nitrata sicer giblje v velikem razponu od 10 do 20 mg NO₃/L, a daleč pod mejno vrednostjo 50 mg NO₃/L. Klorid kot kazalnik antropogenega onesnaženja kaže intenzivnejše vplive na vodne vire, kadar ti ležijo v bližini prometnic (Šentvid, Hrastje, 24 mg/L), v povprečju pa so vrednosti več kot 10-krat pod mejno vrednostjo 250 mg/L. Sledi težkih kovin (kadmij, svinec) pri uporabnikih zasledimo le v sledovih in kot posledico uporabe armatur in hišnega vodovodnega omrežja, saj vodni viri ali javno vodovodno omrežje ne predstavljata njihovega izvora. Izjema med kovinami je krom, katerega sledi so lokalno vsebovane tudi v virih (7 µg/L), a so v splošnem več kot 10-krat nižje od mejne vrednosti 50 µg/L. Trihalometani so na območjih, kjer se uporablja dezinfekcijsko sredstvo na osnovi klora, na koncentracijski ravni nekaj mikrogramov/L, mejna vrednost pa znaša 100 µg/L. Kljub razvpiti temi o organskih onesnaževalih izpred nekaj let, pri čemer imamo v mislih predvsem pesticide, pa je potrebno poudariti, da je v naboru skoraj 60 redno nadzorovanih pesticidov in metabolitov, pa tudi drugih organskih spojin (npr. naftnega izvora) velika večina takih, ki jih nad mejo določanja kvantitativnih metod na ljubljanskem območju v letu 2011 nismo zaznali. Še več, zaznali jih nismo nikoli doslej.

Še pijemo dobro vodo.

Kako naprej?

Kljub tej ugotovitvi pa je potrebno priznati, da so sledi nenadzorovane rabe rastlinskih zaščitnih sredstev izpred desetletij v okolju še vsebovane in bodo še desetletja dolgo. Aktualna raba rastlinskih zaščitnih sredstev ob pravilnem ravnanju ne sme povzročiti njihove čezmerne koncentracije v pitni vodi. Stalno tveganje pomeni morebitna nepravilna raba teh sredstev, zato se posvečamo intenzivnemu nadzoru in se zavzemamo za večjo omejitev rabe pesticidov, kot je na vodovarstvenih območjih trenutno dovoljena. Seveda je izrednega pomena, da sedanje omejitve rabe prostora vzdržijo pod pritiski različnih interesov, sicer bodo dobre lastnosti ljubljanske pitne vode čez čas samo še zgodovinska zanimivost.

Kaj nam sporočajo formalne preglednice?

Še nekaj števil iz preglednice. Na vseh oskrbovalnih območjih v Mestni občini Ljubljana v letu 2011 smo v okviru notranjega nadzora odvzeli 2.463 vzorcev za redna in 38 vzorcev za občasna mikrobiološka preskušanja, 618 vzorcev pa za redna fizikalno-kemijska preskušanja in prav tako 38 za občasna. Občasna obsegajo razširjen nabor parametrov. Le 29 vzorcev, kar je 1,2%, je bilo mikrobiološko neskladnih, in trije zaradi pojava motnosti na lokalnem sistemu Prežganje. Na centralnem vodovodnem sistemu pa neskladnosti fizikalno-kemijskih parametrov nismo opazili.

Kje najdemo podatke?

Rezultati občasnih preskušanj od leta 2005 naprej so objavljeni na spletnem mestu www.vo-ka.si, v rubriki Kakšno vodo pijemo?, kjer so objavljena tudi letna poročila o skladnosti pitne vode. Obveščanju o tej stalno aktualni temi smo namenili tudi vsebino naše zadnje zloženke *Pitna voda v letu 2011*, ki jo prav tako najdete na spletu v meniju Informacije, Izobraževalna gradiva. V primeru, da bi jo želeli prejeti v tiskani obliki, nam pišite na e-naslov_voka@vo-ka.si.

PORAVNATI JE TREBA NEPLAČANE RAČUNE ZA VODO

V Javnem podjetju Vodovod-Kanalizacija se iz leta v leto kopiči več neplačanih računov, vedno večje pa so tudi potrebe po sanaciji vodovodno-kanalizacijskega omrežja. Analize namreč kažejo, da zaradi dotrajanosti omrežja prihaja do velikih izgub vode. Predvolilna zaveza v letu 2010 Mestni občini nalaga, da na nekaterih področjih omrežje zgradi tudi na novo. Te obveznosti oskrbnika s pitno vodo so razlog za pravkar sprejeto dopolnitev *Odloka o oskrbi s pitno vodo*, ki predvideva odklop vode neplačniku, »če ne poravna računa za opravljeno storitev javne službe niti v roku petnajstih dni po prejemu opomina pred prekinitvijo dobave vode in je odklop mogoč le temu uporabniku brez posledic za uporabnike, ki so poravnali račun za storitev javne službe«. Ob tem velja opozoriti, da je voda, ki postaja najdragocenejša dobrina 21. stoletja, pri nas še vedno bistveno cenejša kot drugod po Evropi, Ljubljana pa je tudi redka evropska prestolnica, kjer še vedno pijemo neoporečno pitno vodo iz pipe.

Ljubljanske novice

Javni razpisi JSS MOL

Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana (JSS MOL), Zarnikova 3, Ljubljana obvešča, da se s tem obvestilom objavljajo

JAVNI RAZPISI

1. **javni razpis za nakup stanovanj po modelu deljenega lastništva kot javno-zasebnega partnerstva;**
2. **javno povabilo za nakup stanovanj z ustanovitvijo dosmrtnih služnosti stanovanja in izplačilom doživljenjske mesečne rente;**
3. **javni razpis za stanovanjska posojila za rekonstrukcijo in vzdrževalna dela na stanovanjskih hišah**

z razdelitvijo skupnih sredstev v višini 400.000,00 evrov.

Javni razpis za nakup stanovanj po modelu deljenega lastništva kot javno-zasebnega partnerstva

je namenjen interesentom, ki izpolnjujejo razpisne pogoje in lahko pri nakupu lastnega stanovanja na prostem trgu vstopijo v javno-zasebno partnerstvo po modelu deljenega lastništva. V okviru razpisa lahko prosilci skupno z JSS MOL kupijo stanovanja, ki izpolnjujejo razpisne pogoje, v razmerju 60 % prosilec, 40 % JSS MOL. Prosilec nato v roku 15 let od JSS MOL odkupi preostali delež stanovanja, v vmesnem času pa plačuje za uporabo solastniškega deleža JSS MOL mesečno nadomestilo.

Javno povabilo za nakup stanovanj z ustanovitvijo dosmrtnih služnosti stanovanja in izplačilom doživljenjske mesečne rente

Poziv je namenjen prosilcem, starijem vsaj 65 let, ki so stanovanje pripravljeno prodati JSS MOL zaradi pomoči pri vzdrževanju stanovanja. Ob prodaji stanovanja se v korist prodajalca ustanovi odplačna neprenosljiva dosmrtna služnost stanovanja, na podlagi katere prodajalec stanovanje uporablja do smrti. Kupnina se izroči zavarovalnici, ki prodajalcu izplačuje mesečno rento, zmanjšano za nadomestilo za nadaljnjo uporabo stanovanja.

Javni razpis za stanovanjska posojila JSS MOL za rekonstrukcijo in vzdrževalna dela na stanovanjskih hišah

Na podlagi razpisa lahko pridobijo namensko posojilo prosilci, ki izboljšujejo ali razrešujejo stanovanjsko vprašanje z rekonstrukcijo, rednimi vzdrževalnimi deli ali investicijskimi vzdrževalnimi deli v večstanovanjski ali družinski stanovanjski stavbi, ki je starejša od 20 let.

Besedila vseh treh razpisov so objavljena na oglasni deski v prostorih JSS MOL na Zarnikovi 3, Ljubljana, na spletni strani Mestne občine Ljubljana, dostopni na naslovu www.ljubljana.si, ter spletni strani JSS MOL ter na naslovu www.jssmol.si. Obrazci vlog in vzorci pogodb so objavljeni tudi na spletnih straneh.

Za vse tri razpise so predvidena **skupna sredstva v višini 400.000,00 evrov**, razpisi pa se bodo izvajali **do porabe skupnih sredstev po vrstnem redu vložitve popolnih vlog, vendar najpozneje do 14. septembra 2012 pri Javnem razpisu za nakup stanovanj po modelu deljenega lastništva oziroma 28. septembra 2012 pri Javnem razpisu za stanovanjska posojila in Javnem povabilu za nakup stanovanj z ustanovitvijo dosmrtnih služnosti stanovanja.**

Dodatne informacije so na voljo tudi na tel. št. 01/306 14 34, 01/306 15 33, 01/306 14 29.

Jožka Hegler, univ. dipl. inž. arh., direktorica

RRA LUR je objavila Javni poziv delodajalcem za vključitev v regijsko štipendijsko shemo ljubljanske urbane regije 2012/2013

Osnovni cilj projekta Regijske štipendijske sheme ljubljanske urbane regije je spodbujanje kadrovskega štipendiranja ter povezovanje gospodarskih potreb in izobraževalne sfere. Štipendije se tako podeljujejo za konkretna delovna mesta – in sicer prioritarno za razvojne potrebe in perspektivne poklice v regiji. Postopke za pridobitev štipendije izvaja RRA LUR kot upravičenec vsako leto za nove štipendiste, ob pridobitvi štipendije pa dijaki in študentje to prejemajo do zaključka šolanja skladno z izobraževalnim programom.

Štipendija iz regijske štipendijske sheme je sestavljena iz: ● dela, ki ga iz Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije zagotavlja štipenditor (RRA LUR) v višini 50% dodeljene kadrovske štipendije, vendar največ v višini 30% minimalne plače skladno s 37. členom Zakona o štipendiranju, ● preostalo polovico pa zagotavljajo delodajalci, pri katerih se bodo štipendisti zaposlili za čas trajanja izobraževalnega programa oz. za čas sklenitve pogodbe o štipendiranju. ● Štipenditor lahko zagotovi sofinanciranje obveznosti delodajalca v višini do 40 % višine štipendije tudi s strani občin.

Osnovna višina štipendije znaša 15 % minimalne plače za dijake ter 28 % minimalne plače za študente. Štipendisti so upravičeni do dodatkov za šolski uspeh ter kritje stroškov prevoza oziroma bivanja zunaj kraja prebivališča.

Projekt Regijske štipendijske sheme ljubljanske urbane regije je sofinanciran iz sredstev Evropske unije, in sicer Evropskega socialnega sklada v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, 1. razvojna prioriteta: »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti«, prednostna usmeritev 1.2. »Štipendijske sheme«.

Več o javnem pozivu in dokumentaciji za prijavo lahko najdete na spletni strani Regionalne razvojne agencije ljubljanske urbane regije.

Regionalna razvojna agencija ljubljanske urbane regije

Praznik plesa 2012 s Prešerno Ano

29. aprila, na svetovni dan plesa, bodo na različnih mestnih prizoriščih v Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici mesta preplavili številni plesalci in plesne skupine. V Ljubljani se bo program začel ob 16.10 na Prešernovem trgu, plesna povorka se bo potem vila tudi po Tromostovju, Stritarjevi ulici, ob Robbovem vodnjaku, po Mestnem trgu, Čevljarškem mostu, Hribarjevem nabrežju, Dvornem in Kongresnem trgu. Osrednji dogodek bo na Kongresnem trgu, kjer se bo ob 18.45 odprlo plesišče, osrednji oder in Paviljon za plesno-glasbene želje. Program je pripravljen do 22. ure, a plesno navdušenje se lahko odvije tudi s številnimi presenečenji, nepredvidljivimi dogodki in prav tako nepredvidljivimi urami, zato je treba biti zraven in 29. aprila s plesom praznovati pomlad s Prešerno Ano, v družbi prešernih plesalcev v Prešernovi Ljubljani. Vabljeni!

Zdravilni center **medin**

Dan odprtih vrat Zdravilnega centra Medin

bo v sredo, 16. maja 2012, od 12. ure naprej. Brezplačen ● **posvet s terapevti**, ● **predstavitve terapij**: bioresonanca, mehka manualna terapija, frekvenčna elektroterapija, pulzna magnetna terapija, infopatija, prana in avrično svetovanje,

Foto: Boštjan Okorn

Odprto plesišče swinga na Prešerni Ani.

Foto: arhiv Druga godba

Festival Druga godba 24. maja v CUK Kino Šiška gosti nastop skupine JAGWA MUSIC iz Tanzanije.

● **predavanja:** 16:00 - **Kandida**, sodobna težava, mag. Romana Marinko, 16:30 **Prana, življenjska energija**, Vesna Periček Krapež, prof., 17:00 Zakaj je **manualna terapija** mehka?, dr. Jurij Kolpakov 17:30 **Težave in problemi z zdravjem?** - z bioresonančno terapijo ni problema, Bernarda Valenčič, mag. farm., 18:00 **Pomoč ob izgubi svojca**, Darja Cvek Mihajlovič. **Terapija ali posvet, rezerviran na dan odprtih vrat, ima 30 % popust**

Stegne 21, Ljubljana, 059/091 070, 051/377 388, www.zc.medin.si, info@zcmedin.si (logo)

2. Festival zavesti 2012 27. maja v M hotelu, Ljubljana

Po lanski lepi in izkustveno bogati izkušnji festivala širjenja zavesti vas organizator CDK – Center za duhovno kulturo iz Ljubljane spet vabi na celodnevni dogodek v M hotel (zraven Kina Šiška). Z zanimivimi predavanji, krajsimi delavnicami in sproščenim celodnevним druženjem bomo predstavili bogat spekter naših dejavnosti. Izvajalci bodo predavatelji in učitelji Duhovne univerze, priznane šole za osebno rast in duhovni razvoj s 23-letno tradicijo.

Za rdečo nit letošnjega dogajanja smo izbrali *svetlobo in glas zavesti*:

- skozi predavanje *Reinkarnacija – zamolčana resnica* se bo zalesketala svetloba onstranstva,
- svetloba mladosti bo zasijala skozi delavnico *Regresija – skrivnost otroštva*,
- *Svetloba poletja* bo povabila na odkrivanje zaklada na otok Iž,
- glas duše bo zazvenel v predavanju *Duhovno zorenje se zrcali avri*,
- glas zavesti skozi koristna *Spoznanja o možganih in zavesti*,
- glas vesti skozi predavanje *Kako ti etika pomaga živeti*,
- glas nenasilja pa skozi delavnico *Buda – pot*

bojevnika in nenasilja. Del programa bodo tudi zdravilne svetlobne in zvočne kopeli.

Vstopnina za celodnevni dogodek 20 evrov, za posamično predavanje ali delavnico: 5 evrov. Ob nakupu celodnevne vstopnice udeleženci prejmejo BON z 10 % popustom. Lahko ga uporabijo za: ● popust pri vpisu v 1. letnik Duhovne univerze 2012/13, ● popust pri tedenskih počitnicah Duhovne univerze na otoku Ižu.

Več informacij o Festivalu zavesti 2012 je na voljo na spletu: www.festivalzavesti.si, www.cdk.si ali po telefonu 01/ 433 93 03, gsm 031/ 594 347.

28. mednarodni festival Druga godba

Letošnji 28. mednarodni festival Druga godba se bo ponovno zgodil v mesecu mladosti. Tokrat bo zasedel torke, četrteke in sobote, vsakega po dvakrat. Festival že vrsto let soustvarja glasbeno dogajanje v prestolnici in pomembno prispeva h kulturni pestrosti Ljubljane, velik ugled pa uživa tudi v tujini. Po *Songlines*, vodilni reviji na področju svetovnih godb, se je letos že tretjič zapored uvrstil med najboljše mednarodne festivale na svetu. Organizatorji festivala obljublajo, da tudi letos ne bodo počivali na lovorikah.

Čast odprtja in zaprtja letošnjega festivala bo tokrat pripadla Klubu Cankarjevega doma. Tako bomo za začetek okusili prah zaprašenih cest s francosko skupino **Moriarty**. Nato se bomo v Kinu Šiška pustili začarati **Quanticu** in usodno privlačni divi britanskega soula **Alice Russell**. Če bo prvi drugogodbeni četrtek utopljen v plesnih ritmih, bo prva sobota trdno prikovana na sedeže, saj bo večer v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma napolnjen z milimi zvoki portugalskega

hrepnenja zasedbe **Madredeus**, ki bodo koncert v Ljubljani posvetili svoji 25. obletnici.

Druga godba bo v svoj drugi festivalski teden zakorakala z Afriko in od tam izvirajočimi godbami. Na najbolj tradicionalnem večeru festivala bodo nastopili **Jagwa Music** iz Tanzanije (na sliki) ter **Aurelio** in njegov **Garifuna Soul Band** iz Hondurasa. Benda, ki sta navdušila že na festivalih, kot sta znamenita Roskilde in Womad, bosta prvič nastopila v istem večeru, na odru Katedrale Kina Šiške.

Za ljubitelje glasbenih dokumentarcev bodo na drugi festivalski torek premierno predvajali film *Soundbreaker*, ki je prejel prestižno nagrado FIFA na filmskem festivalu v Montrealu. Film je zgodba o življenju in ustvarjanju **Kimma Pohjonena**, ene izmed najbolj svojevrstnih glasbenih osebnosti tega stoletja.

Druga festivalska sobota bo ostala zvesta tradiciji zadnjih let. Z Nežo Trobec bodo v dopoldanskih urah pripravili program za otroke, **Irena Tomažin** bo poskrbela za popoldanski koncert v ZRC SAZU, festival pa bo sklenjen orientalsko, celo mistično, z mojstrskim duom **Erkana Oğurja in Derye Türkana** in pesmimi iz Bosne, Srbije, Makedonije v izvedbi **Aire** in njenega malega orkestra na čelu z zvezdo na klavirju, Bojanom Z.

A pravzaprav se takrat še ne bo povsem končalo, saj bo tudi Druga godba pozdravila festival *Nasmeh Koreje*. O tem in o drugih drugogodbenih peripetijah, recimo kako priti na barko, ki pluje po Ljubljani, na njej pa igrajo radostni Jagwa Music v živo, pa si preberite na festivalski spletni strani www.drugagodba.si.

Pomladite svoje telo

Žiga Černe, SZL

Recepta za večno mladost sicer še niso iznašli, še najbližje pa mu klic telesa po dovolj gibanja. Pred nami je (za večino) najlepši mesec v celem letu in po svojih najboljših možnostih ga izkoristite tudi za rekreacijo. Pojdite v naravo, da si odpočijete od mestnega vrveža in hrupa, zraven pa poskrbite za nabiranje novih moči. In če vam bo zmanjkalo lastnih idej, izkoristite kakšno izmed možnosti, ki vam jih ponujajo organizatorji rekreativnih dogodkov po vsej Sloveniji; med njimi jih je precej tudi v našem glavnem mestu. Več kot 120 se jih bo maja zgodilo v Ljubljani in njeni okolici: nekaj vam jih za pokušino ponujamo spet tule, druge pa poiščite na prenovljeni spletni strani www.rekreacija.si.

Predvsem premalo gibalno dejavnim so namenjeni preizkusi hoje na dva kilometra, ki jih bodo ljubljanski zdravstveni domovi pripravili 9. maja na PST-ju ob Brdrikovi, 10. maja pa pri Koseškem bajerju, 14. maja na pešpoti pri Fužinskem gradu, 16. maja v Športnem parku Polje, pri Taborski piramidi v Šentvidu pa boste stopnjo svoje kondicije lahko preizkušali 28. maja. Informacije: cindi-slovenija.net.

Ko smo že pri pohodništvu, seveda nikakor ne moremo mimo največjega rekreativnega dogodka v Sloveniji in še vsaj v tem delu Evrope. Bolj kot take ali drugačne prireditve pa je pomembno pridobivanje ali vzdrževanje lastnega znanja. Le tako bomo namreč lahko vedeli, kako se ukvarjati s športom, da bo še varno, zabavno in da bomo lahko napredovali. Pohodniki se boste lahko udeležili dveh tečajev varne hoje po hribih, ki ju bo 14. in 28. maja pripravilo največje slovensko planinsko društvo (informacije: www.pd-ljmatica.si), ali pa se pridružite vedno večjemu številu ljubiteljev nordijske hoje in to panogo spoznate na tečajih, ki bodo prvi nas 7., 14., 17., 21. in 28. maja (veria-natur-aste.blogspot.com in www.szlj.si).

Tudi za tekaške začetnike bo kar nekaj priložnosti. Delavnice bodo organizirali pri tekaškem trenerju Urbanu Praprotniku – 5., 7., 16., 23. in 28. maja v Tivoliju (www.tekaskitrener.si) in pri dr. Branetu Škofu iz Akademskega atletskega društva (www.tek.si), ne zgrešite pa še datuma 24. maj, ko bodo na Fakulteti za šport pripravili brezplačno individualno svetovanje kondicijskega trenerja (www.fsp.uni-lj.si). Za bolj utrjene

Foto: Steve McCurry

Afganistanska deklica, Peshawar, Pakistan, 1984. Zavod Ljubljanski grad 30. aprila odpira razstavo znamenitega fotografa Steva McCurryja *Življenje v slikah*. Razstava bo na ogled vse do 17. junija, vsak dan od 9. do 21. ure.

tekače bodo na voljo že omenjeni *Tek trojk*, 13. maja bo na Šternu *Tek pod ježo* (www.sdljezica.si), 14. maja *Nike free študentski tek na grad* (www.sousport.si), 20. maja bo v Tivoliju dobrodelni tek (*Z migaj se - za zdravje žensk*) (www.migamo.si), na svetovni dan športa (31. 5.) pa bo v Tivoliju potekala akcija *Dobimo se na trim stezi* (www.tek.si).

Ta mesec se bo zabavno tudi voziti s kolesom, saj se boste (za nagrade, predvsem pa zaradi ozaveščenosti) lahko na delo, v šolo ali po nakupih vozili v troje (www.vtroje.si). Poleg tega se boste na dveh tečajih, na tretjo majsko soboto in nedeljo, spoznali z osnovami ali skrivnostmi gorskega kolesarjenja (www.mtbstudio.si), če pa želite na izlet, se boste 19. maja lahko zapeljali z Rakovnika do Metlike (www.drustvo-franek.si) ali pa s Kongresnega trga do Bistre na drugi strani Barja (kolesarji.

org), 26. maja pa bo priložnost za krajši kolesarski krog po Barju in Golovcu (www.sdrudnik.org).

Uživajte v gibanju!

Osvojite deset vrhov v okolici Ljubljane

Pohodniške poti so v okolici Ljubljane dobesedno prepredene po dolgem in počez. Številne med njimi so dobro označene in bolj ali manj redno vzdrževane (odvisno predvsem od števila prostovoljcev in denarja za stroške), zanje pa skrbijo predvsem planinska društva in morda še kakšno lokalno. Prav na take poti vas vabimo letos (vsaj) do sredine oktobra, dokler traja pohodniška akcija osvajanja desetih vrhov v okolici Ljubljane. Obiščete lahko že večini Staneta in laže dostopne vrhove Znaneta Kosca na Rašici, Šmarno goro, Toško čelo, Katarino

nad Medvodami, Koreno nad Horjulom, Krim (ta je najtežja), Kurešček, Mali Lipoglav, Janče in Žagarski vrh. Kartončki so brezplačno dostopni na vseh treh ljubljanskih Turističnih informacijskih centrih in na Športni zvezi Ljubljane. Za vsak izpolnjen kartonček vam Mestna občina Ljubljana podela kolajno. Informacije: www.szlj.si.

Vabljeni na vadbo za zdravstveno ogrožene

Vzdržljivost, moč, gibljivost in koordinacija so lahko načrtno trenirani in ob redni vadbi prinesejo obilico pozitivnih učinkov. Dosežemo jih lahko tudi s pomočjo športno-terapevtskega pripomočka *smovey*, ki spodbuja naravne procese, ki se s starostjo upočasnijo. Še posebej je taka vadba priporočljiva pri porušenem ravnotežju in težavami pri gibanju - obolenja, parkinsonizem, multipla skleroza, cerebralna paraliza, demenca, diabetes, okvare sluha in depresija. Vadba, ki jo sofinancira Mestna občina Ljubljana, poteka dvakrat tedensko v športnem centru Triglav na Vodovodni 25. Informacije: 040/415-828, www.szlj.si.

Ob zaključku projekta Civitas Elan in skorajšnjem sprejemu nove prometne politike bo 19. maja v Ljubljani prvi Kolesarski festival. Potekal bo na Kongresnem trgu in v Tehniškem muzeju Bistra; od začetka maja bo nadrobnejši program objavljen na spletni strani Civitas Elan.

Novo v Šiški: Studio Prosapia

Pri Kinu Šiška, na Celovski 111, je pred nekaj meseci vrata odprl vadbeni studio novih dimenzij. Pestrost vadb se kaže s širokim krogom vadečih: za oba spola, za mlajšo in starejšo populacijo, za rekreativce in vrhunske športnike. Tudi za tiste, ki želite izničiti vsakdanji stres, shujšati ali dobera izklesati svoje telo. Preizkusite svoje telo na jutranji sadhani, funkcionalni vadbi z najsodobnejšimi športnimi rekviziti (TRX, BOSU, FLOWIN), nordijski hoji v naravi, tekaški vadbi s TRX, topli jogi, kundalini jogi in shakti dance, na karateju in ob zvokih gonga. Svoje joge boste deležne tudi mamice in dojenčki. Informacije: 040/573-640, www.prosapia.si.

Joga za vsakdanjo rabo

Pomlad, pozdrav pomladi, pozdrav soncu = joga. In če je danes vaš dan za jogo, si privoščite še trenerja zanjo. Izšel je namreč nov DVD z naslovom *Joga za aktivno lepoto telesa*, ki je primeren prav za to. V njem je joga predstavljena na malo drugačen, svojstven način, kar odkriva dolgoletno delo avtorice Helene Gregorc. Harmonično celoto predstavljajo sklopi vaj, ki so povezani v ritem dihanja - raztezanja - krčenja in tudi dinamike ... Je joga, kot umiritev miselnega toka in kot raziskovanje trenutnega stanja telesa in uma.

Nova številka, stari prijatelji

TOM telefon, ki deluje pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije, začena s kampanjo *Nova številka, stari prijatelji*. V skladu z direktivo Evropske komisije, ki uvaja poenotene telefonske številke za vse humanitarne projekte na območju Evropske unije, od 23. marca deluje nova številka 116 111.

Popravek

V prejšnji številki glasila je bil v članku *Državni prostorski načrt za Ljubljansko železniško vozlišče* na strani 5 objavljen napačen kontaktni e-naslov lenca.helena.solar@gov.si. Pravičen naslov mag. Lenče Solar je: lenca-helena.solar@gov.si. Za pomoto se opravičujemo.

Rekreacija za mamice v srcu Ljubljane in nagradna igra

Povsem enostavno in praktično (p)ostanite aktivna mamica v času porodniškega dopusta. Vadba z otroškimi vozički je nov način rekreacije, ki osvaja srca mamic doma in po svetu. Gre za edinstven način, s katerim na zabaven način izboljšate svoje zdravje in tudi zdravje celotne družine. Mamice, ki se želijo po porodu čim prej vrniti v formo, se lahko odločijo za vadbo z otroškimi vozički, pri kateri imajo s seboj tudi svoje malčke. Vadba se izvaja v naravi, in sicer v organiziranih skupinah pod budnim očesom usposobljenih vaditeljev. Mamice se lahko vadbe udeležijo že en mesec po porodu, saj je varna, poleg tega pa vas napolni z energijo in izboljšuje vaše telo, z dvigom srčnega utripa pa izboljšate tudi pretok krvi ter dosežete detoksikacijo organizma. Mlade mamice se pri vadbi z vozički kljub temu, da pazijo na malčke, dovolj razgibajo, so prepričani vaditelji Ekipe Aktivna Mamica. »Otroci uživajo, ko skačemo in migamo.

Ob tem se tudi zabavajo, ko gledajo mamice,« je povedala udeleženka vadbe Tina B.

Spoznate lahko več kot 100 različnih vaj, med katerimi je gotovo novost vadba z otroškimi vozički. Ta način vadbe je še posebej primeren za mamice v prvih mesecih po porodu, da lažje ohranijo ravnotežje in razbremenijo sklepe. »Na prvih nekaj vadbah je treba izvajati lažje vaje, s

katerimi mamice postopno pridobivajo kondicijo in ne o obremenjujejo telesa prehitro,« priporočajo vaditelji Ekipe Aktivna Mamica. Postopoma nato napredujemo z vajami z elementi joge, pilatesa in fitnes vadbe, ki nas sprostito in pomagajo, da se lahko vključimo v naravno okolje.

Ena vadba z vozički traja približno eno uro. V tem času mamice z vaditeljico oz. vaditeljem naredijo večji krog. Med postajami z otroškim vozičkom izvajajo različne vaje, kot so počepi, izpadni koraki in druge vaje za krepitev notranjih ter zunanjih mišičnih skupin. Hkrati ves čas skrbijo za stabilizacijo trebušnih mišic, pravilno držo in izvajanje vaj. Na postajah uporabijo armafleks, nepogrešljiva pa sta tudi steklenička vode in igrača za otroka. Ker vsakodnevno dvigovanje otroka zelo močno bremeni ramenski obroč, roke, hrbet in križ, se na vadbah krepijo tudi mišične skupine teh predelov. Kombinacija vaj poveča porabo kalorij, izgorevanje maščob in krepi mišice celotnega telesa.

Med glavnimi prednostmi vadbe pri že tako prezaposlenih mamicah je vsekakor to, da ne potrebujejo varstva za svojega otroka, da bi lahko obiskovale vadbo. »V bistvu mi je všeč, da je vadba v naravi, da je odličen ambient. Ajda se zabava po svoje, medtem ko jaz naredim nekaj dobrega zase. Večina drugih vadb se začne šele ob večernih urah, ko pa že moram dati otroka spat, zato mi veliko pomeni, da lahko vadbo izvajava v dopoldanskem terminu. Hkrati pa se lahko srečam tudi z drugimi mamicami in se imamo prijetno,« pravi ena od udeleženk vadbe. »Prednost te vadbe je, da delamo tudi vaje za moč in raztegovanje. Te vaje pa niso nič takšnega, česar ne bi mogli izvajati tudi sami doma, vendar se sama tega ne bi nikoli lotila. Zato zelo rada obiskujem organizirane vadbne,« pravi Maja S. Mamicam je vadba z otroškimi vozički všeč tudi zato, ker so veliko na svežem zraku in delajo vaje z lastno težo telesa, kar le še okrepi mišice.

Najmlajši pa se ob tem zabavajo, ko gledajo mamice, kako poskakujejo in telovadijo. »Zaenkrat še nisem tako

disciplinirana, da bi sama doma izvajala vaje. Res pa je, da v primeru, ko zaradi močnega dežja vadba odpade, poprimem po Kompletu priročnikov Aktivna Mamica in izvedem osnovni program,« pravi Katja K.

Mamicam z vozički se lahko pridružite kadarkoli, saj za vadbo ni treba imeti predznanja in tudi poprejšnja fizična pripravljenost ni potrebna. V nadaljevanju vam predstavljamo vaje za vsako mamico v času porodniškega dopusta, ki jih vaditelji ekipe Aktivna Mamica med Vadbo z otroškimi vozički v naravi izvajajo tudi v ljubljanskem parku Tivoli in ob Koseškem barju. Vsaka vaja je primerna za določeno stopnjo vaše fizične sposobnosti po porodu. Z odraščanjem otroka naj bi se izboljševala tudi vaša moč in sposobnost, da naredite zahtevnejše vaje. Poskusite vaje in se pridružite vadbi s pomočjo obrazca na spletni strani www.AktivnaMamica.si.

Za samostojno vadbo, ne glede na to, kje ste si prihrbite Komplet priročnikov poporodne vadbe in prehrane Aktivna Mamica

Komplet priročnikov poporodne vadbe in prehrane Aktivna Mamica vsebuje 3 vadbene priročnike z več kot 97 vajami: vaje z otroškim vozičkom, vaje za mamice z otrokom in samostojne vaje pilatesa, joge in fitnes vadbe. Vsak priročnik ima na koncu osnovni in napredni program vadbe, za vse bolj gibčne mamice pa obstajajo tudi vaje, ki so lahko malo večji izziv. Priložen je tudi priročnik s sistemom uravnotežene prehrane, ki je povsem prilagojen mamicam. Omogoča namreč enostavno uporabo, saj si lahko mamica samostojno kombinira živila in pripravlja obroke. Sistem je inovativen zaradi svobode, ki jo omogoča mamic. Tudi mamice, ki so alergične na določena živila ali imajo otroka, ki trpi za alergijami na določena živila (npr. mlečne izdelke), se zato lahko prehranjujejo po zapisanem sistemu Aktivna Mamica.

NAGRADNA IGRA

Odgovorite na vprašanje in zadenite Komplet priročnikov poporodne vadbe in prehrane Aktivna Mamica. Na katerih lokacijah v naravi se izvaja vadba z otroškimi vozički Aktivna Mamica? Odgovor sporočite na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljan.si

Jahanje konjička

A. Ležimo na hrbtu, pokrčimo noge, otroka položimo na spodnji del nog. Otroka držimo z obema rokama. Rahlo dvignemo glavo, da otroka lažje opazujemo in ostanemo v stiku z njim.
B. Kontrolirano dvigujemo in spuščamo spodnji del nog in tako zibamo otroka.

Počep

A. Vzravnavo stojimo pred vozičkom s stopali v širini bokov in rahlo pokrčenimi kolena. Z obema rokama se držimo za ročaj vozička.
B. Pokrčimo kolena. Spustimo zadnjico nazaj, tako da kolena ne gredo preko prstov na stopalih. Kolena gledajo v smeri stopal. Večji del teže telesa prenesemo na pete stopal. Počasi se vrnemo v prvotni položaj.

Enostavni most z otrokom

A. Ležimo na hrbtu s pokrčenimi nogami in s podplati na tleh. Otroka držimo v višini medenice v sedečem položaju.
B. Popek povlečemo navznoter in stabiliziramo hrbtenico. Počasi dvignemo medenico navzgor do točke, kjer so stegna poravnana v liniji s hrbtom.
C. V tem položaju se zadržimo 10 sekund in medtem za večji učinek stiskamo tudi zadnjične mišice.

Pobiranje otroka s tal

A. Stojimo pokončno. Ves čas imamo ravno hrbtenico. Stopala imamo vsaj v širini bokov ali širše za lažjo izvedbo.
B. Z zadnjico se spustimo nazaj in dol, dokler v kolenih ne dosežemo kota 90 stopinj. Otroka poberemo z obema rokama. Z otrokom se dvignemo in ponovimo vajo.

Foto. arhiv Aktivna mamica

ZAKLJUČEK KURILNE SEZONE

Matjaž Valenčič, energetski svetovalec

Zima se je dokončno poslovila. Stanovanjskih prostorov ni več potrebno ogrevati, namesto zimske garderobe so na vrsti lažja oblačila. Lepa stran toplejšega dela leta je, da so se znižali izdatki ogrevanja. Ravno sedaj je pravi trenutek, da naredite inventuro čez minulo ogrevalno sezono in se pripravite na novo.

V minuli kurilni sezoni je bilo precej novega. Veliko ljubljancem v večstanovanjskih stavbah je uvedlo nov način obračuna ogrevanja. Vgrajeni so bili delilniki toplote, sprejeti so bili novi sporazumi o delitvi stroškov ogrevanja. Pred tem so se solastniki dogovorili o vrsti delilnikov, načinu odčitka in obračuna, deležu obračuna toplote po delilnikih in o korekturnih faktorjih za prostore na izpostavljeni legi. V stavbah, kjer so se odgovorno in strokovno lotili vgradnje delilnikov in priprave sporazumov, so lastniki zadovoljni. Zaradi zmanjšanja zapravljanja z energijo se stroški ogrevanja niso bistveno povečali kljub veliki podražitvi energije.

Precej starejših večstanovanjskih stavb je pričakalo to kurilno sezono energijsko saniranih: dodatna toplotna izolacija ovoja stavbe, hidravlično uravnoteženje centralnega ogrevalnega sistema, vgradnja termostatskih ventilov na radiatorjih, na posameznih stavbah tudi vgradnja toplovodnih sprejemnikov sončne energije za cenejšo pripravo tople vode... Vsi ti ukrepi so v povezavi z obračunom energije po dejanski porabi krepko zmanjšali rabo energije. Mesečni izdatki so bili kljub podražitvam energije nižji. Res je, da je bilo le malo investitorjev dovolj ambicioznih, da so zmanjšalo rabo energije na desetino, so pa ti svetel zgled drugim, ki se bodo letos lotili energijske sanacije.

Kaj pa tisti, ki ste se lotili vgradnje delilnikov nestrokovno, niste izboljšali energijske učinkovitosti stavb, ste nepravilno uporabljali stanovanja in se niste obnašali ozaveščeno? Porušena obračunska razmerja v posameznih stavbah so povzročila nepravilnost pri obračunih, zapravljen je

zaupanje v stroko, nepravilno varčevanje s toploto in zlasti nepravilno prezračevanje je poslabšalo bivalne razmere, stroški so krepko narasli, rezervni sklad se je izpraznil, stanovalci ste med seboj spri... Vas čaka zahtevna naloga, da analizirate storjene napake, poiščete strokovne rešitve in jih začnete izvajati. Prava pot je, da se dogovorite za celovito energijsko sanacijo stavbe, ki bo zmanjšala rabo energije vsaj za faktor 10. Če je potrebno, določite prioritete posameznih faz. Prva naj bo toplotna izolacija ovoja stavbe, druga zamenjava oken in vgradnja mehanskih prezračevalnih naprav z vračanjem energije, tretja pa obnova ogrevalnega sistema. Izkoristite vso razpoložljivo finančno pomoč, tudi subvencije in ugodne kredite Eko sklada www.ekosklad.si.

Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o povečanju energijske učinkovitosti, izboljšanju bivalnih razmer in znižanju stroškov poiščite v energetsko svetovalni pisarni **Ensvet** v Ljubljani, Dalmatinova 1 ali na spletni strani www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16:30 do 19:00. Prijavite se lahko vsak delavnik od 8:00 do 12:00 na tel. 01/306 11 44.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima **vsak prvi torek v mesecu** dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše na Mestnem trgu 1 **med 14. in 17. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani**.

V letu 2012 bodo dnevi odprtih vrat: 8. maja, 5. junija, 3. julija, 7. avgusta, 4. septembra, 2. oktobra, 6. novembra in 4. decembra.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke - žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih - žrtvam nasilja. ● **Društvo SOS telefon**, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu: 031/ 722 333, vsak torek: od 17:00 do 20:00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenjskega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saa.zenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenajedanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica. fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zavod MISSS - Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADINI:** usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon.- čet. 15.30 - 17.30. ● **POMP - psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.missss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovorništvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezplač. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, spletna stran: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** - 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščenena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode v Ljubljani marca 2012

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih v skladu z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode so v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode v Ljubljani februarja 2012

- spojine niso bile ugotovljene

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile februarja 2012 presežene na merilnem mestu Brest I a, in sicer za razgradni produkt atrazina desetilatrazin. Vodnjak ni vključen v sistem za vodooskrbo.

Kakovost zraka v Ljubljani februarja 2012

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo februarja 2012 zabeležili 18 dni s preseženo dnevno vrednostjo onesnaženosti z delci. Na letni ravni (od začetka januarja do konca februarja) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 34-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO_2 (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO_2 (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM_{10} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora marca 2012

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE		
			KLEČE	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	KLEČE, HRASTJE, BREST
			1. 3. 2012	1. 3. 2012	1. 3. 2012
pH		6,5 -9,5	7,5	7,5	7,9
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	418	422	430
Celotni organski ogljik (TOC)	$\text{mg}/\text{l C}$	brez sprememb	<0,5	<0,5	<0,5
Amonij	$\text{mg}/\text{l NH}_4$	0,5	<0,003	<0,003	<0,003
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	13	13	14
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,003	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	13	14	13
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	11	14	14
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,014	0,013	0,013
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	1,9	2,0	2,1
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	<0,20	<0,20	<0,20
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,02	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,1	<0,1	0,1
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., april 2012

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Februar 2012						
merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče Villa	13.2.2012	<0,05	<0,05	-	14	1,9
Hrastje Ia	13.2.2012	0,066	0,071	1,0	21	18
Šentvid Ia	13.2.2012	<0,05	<0,05	-	17	<1
Jarški prod III	13.2.2012	<0,05	<0,05	0,2	9,7	1,7
Brest IIa	13.2.2012	<0,05	0,13	0,4	9,7	1,1

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2012, MOL, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani februarja 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO_2	NO_2	NO_x	PM_{10}	Benzen
Veljavnih podatkov *	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %
Maksimalna urna koncentracija	37	181	495	3	154
Maksimalna dnevna koncentracija	20	120	266	2	99
Minimalna dnevna koncentracija	1	29	41	1	21
Srednja (mesečna) koncentracija	6	65	115	2	60
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	18

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju. Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

56 2012

Program 56. Pohoda Pot ob žici, Ljubljana

Pot ob žici

55. pohod • 5-7 maj 2011 • Ljubljana

10. maj: POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA VRTCE

Vrtec se vključi na pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi en odsek na trasi po Poti ob žici.

Na poti je 7 kontrolnih mest, ki so hkrati startna in ciljna mesta: ● Šiška - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem

bajerju, ● Vič - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● Vič - Murgle (pri teniških igriščih), ● Rudnik - križišče Peruzzijeva ulica in Jurčkova pot, ● Fužine - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● Bežigrad - Gramozna jama, ● Center - Hala Tivoli, Muzej novejšje zgodovine.

11. maj: POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA OSNOVNE ŠOLE

Šola se vključi na pohod na kontrolni točki, ki ji najbolj ustreza, in prehodi en, dva ali tri odseke na trasi po Poti ob žici, odvisno od starosti. **Na poti je 8 kontrolnih mest, ki so hkrati startna in ciljna mesta:** ● KT-1: Vič - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● KT-2: Šiška - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● KT-3: Bežigrad -

AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● KT-4: Jarše - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● KT-5: Polje - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● KT-6: Fužine - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● KT-7: Rudnik - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijeva ulica, ● KT-8: Livada - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

12. maj: POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA SREDNJE ŠOLE

Šola se vključi na pohod na kontrolni točki, ki ji najbolj ustreza, in prehodi štiri odseke (pol poti) na trasi po Poti ob žici. **Na poti je 8 kontrolnih mest, ki so hkrati startna in ciljna mesta:**

● KT-1: Vič - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● KT-2: Šiška - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● KT-3: Bežigrad - AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● KT-4: Jarše - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● KT-5: Polje - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● KT-6: Fužine - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● KT-7: Rudnik - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijeva ulica, ● KT-8: Livada - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

Posamezni okvirni odseki pohoda: ● VIČ: smer jug 5.000 m, Agrotehnika Gruda, Tržaška 132 - Cesta dveh cesarjev - Murgle - Opekarska cesta - Kongresni trg, ● ŠIŠKA: smer jug 5.000 m, Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● BEŽIGRAD: smer zahod 6.000 m, AMZ Slovenije, Dunajska 128 - Vodovodna - Litoštroj - Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● JARŠE: smer sever 16.000 m, Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske - Gramozna jama - Litoštroj - Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● FUŽINE: smer jug 12.000 m, Fužinski most - Golovec - Dolenjska cesta - Opekarska cesta - Kongresni trg, ● HALA TIVOLI: smer jug 2.000 m - invalidi, Hala Tivoli - park Tivoli - Erjavčeva cesta - Kongresni trg.

12. maj: REKREATIVNI POHOD NA 35 KM PO POTI OKOLI LJUBLJANE 2012

Udeleženec se vključi na pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi po Poti ob žici do cilja.

Na poti je 8 kontrolnih mest, ki so hkrati startna in ciljna mesta: ● KT-1: Vič - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● KT-2: Šiška - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● KT-3: Bežigrad - AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● KT-4: Jarše - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● KT-5: Polje - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● KT-6: Fužine - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● KT-7: Rudnik - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijeva ulica, ● KT-8: Livada - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

Tisti, ki prehodijo celotno pot v dolžini 35 km, dobijo tudi posebno kolajno.

12. maj: REKREATIVNI POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE

Udeleženec se vključi na pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi po Poti ob žici do cilja.

12. maj: TEK TROJK ZA ČLANSKE IN VETERANSKE KATEGORIJE NA 12,5 IN 29 KM
Začetek ob 9.00 uri 29 km in ob 9.30 uri 12,5 km. Start in cilj teka trojk na 12,5 in 29 km je na Kongresnem trgu.

12. maj: TEK TROJK ZA OSNOVNE IN SREDNJE ŠOLE NA 3000 M
Začetek ob 9.30 uri. Start ekip je pri Gostišču Livada, Hladnikova 15, cilj za vse ekipe je na Kongresnem trgu.

Informacije in razlaga razpisa: TIMING Ljubljana, društvo za izvedbo športnih programov, Staničeva 41, tel.: 01 234 80 00, in na spletni strani: <http://www.pohod.si>.

12. maj: KULTURNI PROGRAM PRIREDITVE
Začetek ob 10.30 uri: ● 10.30 - 11.30 nastop Partizanskega pevskega zbora, ● 11.30 - 12.00 nagovor župana in razglasitve absolutnih zmagovalcev, ● 12.00 - 13.30 Rock Partyzani

14. maj: 19. ŠTUDENSKI TEK NA LJUBLJANSKI GRAD

Začetek ob 19.00 uri. Start teka bo na Prešernovem trgu, cilj pa na Ljubljanskem gradu. Tek je namenjen vsem kategorijam, predvsem pa vabljeni študenti. Prijave na startu od 17.30 do 18.45 ure, atart ob 19.00 uri.

Informacije: Info točka ŠOU (Klub Metropol, Kersnikova 6, Ljubljana), mobi: 031/390-349, in na spletni strani, www.sousport.si.